

Вінницький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
(повне найменування інституту)
Кафедра економіки підприємства та виробничого менеджменту
(повна назва кафедри)

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
**Підвищення ефективності управління оборотними засобами приватного
акціонерного товариства «Вінницька харчосмакова фабрика»**

Виконав: студент 2 курсу, групи МПОУз-20мз
спеціальності 073 – Менеджмент
(шифр і назва спеціальності)

Рубановський В.А.
(прізвище та ініціали)

Керівник к.е.н., доцент каф. ЕПВМ
Причепя І.В.
(прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 2022 р.

Опонент к.е.н., доцент каф. ММЕ
Вітюк А.В.
(прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 2022 р.

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ЕПВМ
к.е.н., проф. Лесько О.Й.
(прізвище та ініціали)
« ____ » _____ 2022 р.

Вінниця – 2022 року

Вінницький національний технічний університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет менеджменту та інформаційної безпеки

Кафедра економіки підприємства та виробничого менеджменту

Рівень вищої освіти II-й (магістерський)

Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність – 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма – Менеджмент підприємств, організацій і установ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

к.е.н., професор О.Й. Лесько

“ 25 ” “ 01 ” 2022 року

З А В Д А Н Н Я **НА МАГІСТЕРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Рубановському Владиславу Анатолійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Підвищення ефективності управління оборотними засобами приватного акціонерного товариства «Вінницька харчосмакова фабрика»

керівник роботи к. е. н., доцент Причепя Ірина Валеріївна,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “ ” 2022 року №

2. Строк подання студентом роботи 30.05.2022 р.

3. Вихідні дані роботи: спеціальна економічна література, монографії, посібники, методична література, статистична звітність та статистичні щорічники, фінансова звітність ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» та ін. джерела.

4. Зміст текстової частини: (перелік питань, які потрібно розробити) дослідити теоретико-методичні засади ефективного управління оборотними засобами підприємства; дослідити ефективність управління оборотними засобами ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»; розробити пропозиції та рекомендації щодо підвищення ефективності управління оборотними засобами на ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» тощо.

5. Перелік ілюстративного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) співвідношення понять, споріднених до категорії «оборотні засоби підприємства», склад оборотних засобів, склад та розміщення оборотних засобів підприємства, модель кругообігу оборотних засобів підприємства, порівняння підходів щодо фінансування оборотних засобів, методи управління оборотними засобами підприємства, удосконалений підхід до оцінювання ефективності управління оборотними засобами підприємства, система показників для оцінювання ефективності управління оборотними засобами, динаміка основних економічних та фінансових показників діяльності підприємства, структура майна та джерел його формування ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», динаміка основних показників рентабельності підприємства, основні фінансові показники діяльності підприємства, склад та структура оборотних засобів ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», розраховані показники ефективності використання та управління оборотними засобами підприємства, узагальнена організаційна структура управління ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», базовий SWOT-аналіз ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», змакетована організаційна структура комерційної служби ПрАТ «Вінницький харчосмаковий завод», загальний

план рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», графіки моделювання чутливості чистого прибутку ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» до зміни різних чинників та ін.

6. Консультанти розділів роботи

| Розділ | Прізвище, ініціали та посада консультанта | Підпис, дата | |
|-------------|---|----------------|------------------|
| | | завдання видав | завдання прийняв |
| Спеціальний | к.е.н., доцент кафедри ЕПВМ Причепа І. В | 31.01.2022 | |

7. Дата видачі завдання 31.01.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

| № з/п | Назва етапів магістерської кваліфікаційної роботи | Строк виконання етапів роботи | Примітка |
|-------|---|--|----------|
| 1. | Формування та затвердження теми магістерської кваліфікаційної роботи (МКР) | 31.01.2022 р. | |
| 2. | Виконання спеціальної частини МКР Перший рубіжний контроль МКР (1-й розділ МКР) | лютий-березень 2022 р. | |
| 3. | Виконання спеціальної частини МКР Другий рубіжний контроль МКР (2-й розділ МКР) | квітень 2022 р. | |
| 4. | Виконання спеціальної частини МКР Третій рубіжний контроль МКР (3-й розділ МКР) | травень 2022 р. | |
| | Нормоконтроль. Попередній захист МКР | травень 2022 р. | |
| | Рецензування МКР | 06.06.2022 | |
| | Захист МКР | червень 2022 р. за графіком кафедри | |

Студент

_____ (підпис)

Рубановський В.А.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Причепа І. В.

_____ (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

УДК 658.5 Рубановський В.А. Підвищення ефективності управління оборотними засобами приватного акціонерного товариства «Вінницька харчосмакова фабрика». Магістерська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – Менеджмент, освітня програма – Менеджмент підприємств, організацій та установ. Вінниця: ВНТУ, 2022. 96 с. На укр. мові. Бібліогр.: 51 назва; рис.: 17; табл. 13.

Магістерська кваліфікаційна робота присвячена питанням удосконалення управління оборотними засобами приватного акціонерного товариства «Вінницька харчосмакова фабрика».

У роботі розглянуто підходи науковців щодо розуміння сутності та змісту понять «оборотні кошти», «оборотні засоби», «оборотні активи», «оборотний капітал». Досліджено теоретичні засади ефективного управління оборотними засобами підприємства. Удосконалено підхід щодо оцінювання ефективності управління оборотними засобами підприємства.

Охарактеризовано основні показники фінансово-господарського стану ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», проведено аналіз ефективності управління її оборотними засобами та системи менеджменту підприємства.

Розроблено стратегію розвитку підприємства та запропоновано основні напрямки щодо підвищення ефективності управління на підприємстві.

Ключові слова: оборотні засоби, оборотні кошти, оборотні активи, управління оборотними засобами.

ABSTRACT

UDC 658.5 Rubanovsky V.A. Improving the efficiency of working capital management of the private joint-stock company "Vinnytsia Food Factory". Master's thesis in the specialty 073 - Management, educational program - Management of enterprises, organizations and institutions. Vinnytsia: VNTU, 2022. 96 p. In Ukrainian language. Bibliography: 51 titles; fig .: 17; table 13.

The master's qualification work is devoted to the issues of improving the management of working capital of the private joint-stock company "Vinnytsia Food Factory".

The paper considers the approaches of scientists to understand the essence and content of the concepts of "working capital", "working capital", "current assets", "working capital". Theoretical bases of effective management of current assets of the enterprise are investigated. The approach to assessing the effectiveness of working capital management of the enterprise has been improved.

The main indicators of financial and economic condition of PJSC "Vinnytsia Food Factory" are characterized, the analysis of the effectiveness of its working capital management and enterprise management system is carried out.

The strategy of enterprise development is developed and the basic directions on increase of efficiency of management at the enterprise are offered.

Key words: current assets, current assets, current assets, current assets management.

ЗМІСТ

| | |
|--|----|
| ВСТУП | 5 |
| 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ ЗАСОБАМИ ПІДПРИЄМСТВА | 8 |
| 1.1 Економічна сутність оборотних засобів та їх роль у фінансово- господарській діяльності підприємства | 8 |
| 1.2 Місце оборотних засобів в системі управління підприємством | 16 |
| 1.3 Економічне обґрунтування вибору підходу до оцінювання ефективності управління оборотними засобами підприємства..... | 28 |
| Висновки до першого розділу | 34 |
| 2 АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ ЗАСОБАМИ ПРАТ «ВІННИЦЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» | 36 |
| 2.1 Загальна характеристика ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» | 36 |
| 2.2 Аналіз ефективності управління оборотними засобами ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»..... | 46 |
| 2.3 Аналіз системи управління досліджуваного підприємства..... | 55 |
| Висновки до другого розділу | 57 |
| 3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРАТ «ВІННИЦЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» | 59 |
| 3.1 Розробка та обґрунтування базової стратегії розвитку ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»..... | 59 |
| 3.2 Розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності управління ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» та покращення результатів її діяльності..... | 64 |
| 3.2.1 Розробка рекомендацій щодо покращення результатів діяльності підприємства..... | 64 |
| 3.2.2 Макетування організаційної структури комерційної служби | |

| | |
|--|-----------|
| | 4 |
| підприємства..... | 71 |
| 3.2.3 Розрахунок витрат, які потрібні для реалізації запропонованих рекомендацій, та економічного ефекту від їх впровадження | 74 |
| 3.3 Моделювання результатів діяльності підприємства | 79 |
| Висновки до третього розділу | 86 |
| ВИСНОВКИ | 88 |
| СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ | 92 |
| Додаток А (обов'язковий). Протокол перевірки кваліфікаційної роботи | 97 |
| Додаток Б (обов'язковий). Технічне завдання | 98 |
| Додаток В (обов'язковий). Фінансова звітність ПрАТ «Вінницький харчосмакова фабрика»..... | 100 |
| Додаток Г (обов'язковий). Ілюстративний матеріал | 115 |

ВСТУП

Актуальність теми. За умов невизначеності та високого ризику господарювання підприємницьких структур важливим є забезпечення їх діяльності оборотними засобами. Ефективна діяльність потребує постійного інвестування коштів у оборотні засоби для розширеного відтворення. Надлишковість або ж нестача оборотних коштів призводять до розбалансування руху матеріальних і фінансових ресурсів, недостатність фінансування господарської діяльності, а також - до фінансових ускладнень на підприємствах.

Ефективність управління оборотними засобами значною мірою визначають ліквідність, фінансову стійкість, платоспроможність та рентабельність підприємства.

Водночас неефективне використання оборотних засобів підприємствами внаслідок нераціонального використання виробничих засобів; часткової реалізації готової продукції; невизначеності частки дебіторської заборгованості в оборотних активах (значна частка дебіторської заборгованості в оборотних активах збільшує ризику неповернення грошових коштів від дебіторів); незбалансованості дебіторської заборгованості з кредиторською; дисбалансу грошових коштів на рахунках в банку підприємства чи в його касі (значна сума грошових коштів може знецінитись внаслідок інфляційних процесів, а незначна сума коштів може свідчити про низьку ліквідність, а також платоспроможність підприємства) можуть призвести до недоотримання прибутку, або й збитків.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних, методичних і практичних засад підвищення ефективності управління оборотними засобами підприємства.

У зв'язку з цим в роботі поставлені для вирішення наступні **завдання**:

– проаналізувати основні підходи до вивчення проблеми управління оборотними засобами та дослідити сучасний стан розвитку наукових досліджень в даній галузі економічної науки;

– дослідити сутність та структуру понять «оборотні кошти», «оборотні засоби», «оборотні активи», «оборотний капітал»;

- визначити основні напрямки підвищення ефективності управління оборотними засобами підприємства за сучасних умов господарювання;
- удосконалити підхід до оцінювання ефективності управління оборотними засобами підприємства;
- провести аналітичну оцінку діяльності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»;
- проаналізувати ефективність системи управління оборотними засобами досліджуваного підприємства;
- проаналізувати систему менеджменту ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»;
- провести стратегічний аналіз діяльності досліджуваного підприємства;
- провести макетування організаційної структури ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»;
- розробити рекомендації щодо підвищення ефективності управління оборотними засобами досліджуваного підприємства за сучасних умов;
- провести моделювання результатів господарювання підприємства.

Об'єктом даного дослідження є процеси управління оборотними засобами підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні засади підвищення ефективності управління оборотними засобами ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика».

Вивченням питань формування, використання та управління оборотними засобами підприємства займалися такі науковці як Азаренкова Г.М., Білик М.Д., Бланк І.А., Брігхем Є.Ф., Буряк Л.Д., Ватченко О.Б., Городня Т.А., Журавель Т.М., Ковалев В.В., Кулакова С. Ю., Литвиненко Т. М., Лозовський Д. М., Михайленко Р.М., Нахаба М. П., Невмержицька Н. Ю., Павловська О.В., Пельтек Л.В., Писаренко С.М., Покропивний С.Ф., Поддєрьогін А. М., Притуляк Н.М., Причепа І.В., Роштейн Л.А., Стахова Н. П., Тахмазова І. Б., Ткаченко В.А., Фарінович І.В., Шегда А.В. [1-18] та ін.

Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правова база, сучасні наукові розробки вітчизняних вчених в монографічній літературі та періодичних виданнях, Інтернет-ресурси, а також власні аналітичні розрахунки авторів.

Для вирішення поставлених завдань було використано такі методи: основні положення теорії економічного та системного аналізу, методи абсолютних і відносних різниць, методи синтезу, методи порівняння та узагальнення, моделювання, макетування та ін.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому що:

удосконалено підхід до оцінювання ефективності управління оборотними засобами підприємства, який, на відміну від існуючих, передбачає діагностику забезпеченості та ефективності використання оборотних засобів в цілому по підприємству, а також за окремими елементами оборотних засобів, враховуючи особливості їх формування та використання; водночас проводиться аналізування зовнішніх і внутрішніх джерел фінансування оборотних засобів та оптимальності їх структури, що дозволяє прийняти рішення про необхідність залучення (вивільнення) оборотних засобів, здійснити обґрунтований вибір політики управління ними.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що на основі проведених теоретичних досліджень та отриманих наукових результатів розроблено алгоритм оцінювання ефективності управління фінансовою діяльністю підприємства та запропоновано практичні рекомендації щодо підвищення її ефективності.

Результати дослідження були апробовані на Всеукраїнській конференції «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи» (ВНТУ, 2021-2022) [19]. Пояснювальна записка складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури (51 джерело), додатків (4). Текст пояснювальної записки викладений на 96 сторінках, містить 13 таблиць, 17 рисунків. Магістерська кваліфікаційна робота виконана відповідно до рекомендацій ВНТУ [20] та методичних вказівок кафедри ЕПВМ [21].

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ ЗАСОБАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність оборотних засобів та їх роль у фінансово-господарській діяльності підприємства

Від раціональності та ефективності використання оборотних засобів, які будучи важливою складовою господарської діяльності будь-якого підприємства, безпосередньо залежать фінансова стабільність та ефективність діяльності господарюючого суб'єкта, безперервність реалізації продукції та безперебійність виробничого процесу зокрема.

За сучасних умов господарювання проблема забезпечення підприємств оборотними засобами та ефективного управління ним є першочерговою, враховуючи їх пріоритетне значення у процесі виробничого чи торговельного циклів.

Значимою умовою для ефективного функціонування будь-якого господарюючого суб'єкта є раціональне та ощадливе використання його оборотних засобів. Відповідно дослідження економічної сутності та змісту поняття оборотних засобів набуває не тільки наукового, але й практичного значення, оскільки без розуміння змісту поняття неможливо визначитись з підходом до оцінювання, ефективного формування, використання та управління.

Тому першочерговим завданням є дослідження економічної сутності понять «оборотні кошти», «оборотні засоби», «оборотні активи», «оборотний капітал», а також їх розбіжностей, або ж чи ідентичності.

Відповідно до поставленого завдання було досліджено різноманітні наукові джерела, за результатами чого виокремлено підходи щодо розуміння економічної сутності оборотних засобів, які тісно взаємопов'язані із такими поняттями оборотних коштів, оборотних активів та оборотного капіталу.

Варто зауважити, що значна частина науковців ототожнюють поняття

оборотного капіталу з оборотними коштами, або ж оборотними активами.

За тлумаченням Роштейна Л.О. «...оборотні кошти – це грошові кошти, що знаходяться у розпорядженні підприємства для створення запасів сировини, матеріалів та інших матеріальних цінностей» [3, с. 61].

Проф. С. Покропивний, вважає що «...оборотні кошти – це сукупність грошових коштів підприємства, необхідних для формування й забезпечення кругообігу виробничих оборотних фондів та фондів обігу» [2, с. 149].

Схожої думки щодо характеристики оборотних коштів дотримується Поддєрьогін А., пропонуючи характеризувати оборотні кошти (оборотний капітал) як «...кошти, авансовані в оборотні виробничі фонди і фонди обігу для забезпечення безперервності процесу виробництва, реалізації продукції та отримання прибутку» [1, с. 187]. Таке визначення розкриває зміст цього поняття, враховуючи те, що кошти можуть авансуватись з метою отримання економічного блага. Водночас однією із складових частин фондів обігу є грошові кошти, по відношенню до яких недоцільним є авансування коштів у кошти. Водночас Поддєрьогін А. ототожнює оборотні кошти та оборотний капітал, що, на нашу думку, є некоректним, оскільки що грошові засоби мають вартісну форму, а капітал має не тільки вартісну, але й натурально-речову форму за своєю природою.

Варто зауважити, що капітал є і джерелом, і результатом діяльності підприємства, що не залежить від специфіки виробничої діяльності. Відповідно в цьому і проявляється двоїстість природи капіталу.

Досить схоже трактування поняття оборотних коштів пропонує Зятковський І.В., зазначаючи, що «обігові кошти є грошовими коштами, які авансуються в обігові виробничі фонди та фонди обігу, що забезпечують безперервність процесу виробництва та проведення розрахунків» [22].

Група авторів на чолі з Г.М. Азаренковою вказують, що «...оборотні кошти – це грошові ресурси, що вкладаються в оборотні фонди та фонди обігу для забезпечення безперервного виробничого процесу та реалізації виготовленої продукції, які беруть участь у виробничому процесі один раз, повністю

переносячи свою вартість на собівартість виготовленої продукції» [4, с. 126].

На нашу думку, таке тлумачення оборотних коштів має певні недоліки, оскільки кошти підприємства авансуються у виробництво, а наголос на перенесенні своєї вартості на виготовлену продукцію є некоректним (оскільки перенесення вартості відбувається відповідає процесам зношування, але кошти не зношуються, а інвестуються у виробництво для отримання додаткового прибутку).

Білик М.Д., Притуляк Н.М., Павловська О.В., Невмержицька Н.Ю. характеризують оборотний капітал як «...сукупність майнових цінностей підприємства, що обслуговує господарський процес і повністю використовується протягом одного виробничо-комерційного циклу» [6, с. 132].

На думку Є. Бріггема, «...оборотний капітал є інвестиціями підприємства у короткострокові активи – готівку, товарно-матеріальні запаси, ліквідні цінні папери, рахунки дебіторських заборгованостей» [8, с. 734].

Якщо говорити про нормативно-правове законодавство, то для облікових цілей оперують поняттям оборотних активів. Згідно НП(С)БО №1 «Баланс», «оборотні активи є грошовими коштами та їх еквівалентами, що не обмежені у використанні, а також іншими активами, призначеними для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу» [23].

Білик М.Д. [5, с. 161] характеризує оборотні активи, вказує що вони є «групою мобільних активів із терміном використання до одного року та безпосередньо обслуговують операційну діяльність підприємства, забезпечуючи при цьому його платоспроможність за поточними фінансовими зобов'язаннями внаслідок високого рівня ліквідності».

Подібне трактування пропонує відомий сучасний економіст І.О. Бланк, характеризує «...оборотні (поточні) активи (засоби) як сукупність майнових цінностей підприємства, що обслуговують поточний господарський процес і повністю споживаються протягом одного операційного циклу» [7, с. 62].

Якщо порівнювати поняття оборотних активів та оборотних коштів, то

варто зауважити, що оборотні активи є ширшим поняттям, оскільки враховує як виробничі запаси, готову продукцію, тобто предмети праці, так і грошові засоби.

За результатами дослідження можна розмежувати досліджувані поняття за сферами їх переважного використання (табл. 1.1).

Таблиця 1.1. – Співвідношення понять, споріднених до категорії «оборотні засоби підприємства»

| Поняття | Співвідношення з поняттям «оборотні засоби» | Характеристика |
|--|---|--|
| Оборотні (обігові, поточні) активи | Обліковий аспект | Грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу |
| Оборотні (обігові) кошти | Фінансовий аспект | Сукупність коштів підприємства, що авансується на створення та забезпечення безперервного кругообігу оборотних фондів та фондів обігу, джерелами утворення яких є власні й прирівняні до них позикові і залучені кошти |
| Оборотні (обігові) засоби (предмети праці) | Економічний аспект | Засоби, що перебувають у розпорядженні підприємства, повністю переносять свою вартість на створений новий продукт та можуть бути переведені в готівку протягом одного виробничого циклу |

Отже, аналізуючи різні трактування оборотних засобів науковцями, можна виокремити основні підходи до розуміння сутності як (табл. 1.1):

- 1) сукупності майнових цінностей;
- 2) коштів, які авансуються у виробничі оборотні фонди та фонди обігу;
- 3) активів, які перетворюються у грошові кошти (готівку) протягом одного року.

Проаналізувавши основні підходи до розуміння сутності оборотних коштів, оборотного капіталу та оборотних активів, вважаємо, що їх доцільно розмежувати, враховуючи, що оборотні кошти – це кошти, які спрямовуються на фінансування виробничого циклу з метою отримання прибутку, а оборотний капітал має як матеріальну-речову, так і вартісну форму капіталу, при тому, що оборотні кошти - тільки вартісну форму. Зіставляючи оборотні активи з оборотними коштами, необхідно враховувати, що оборотні активи є ширшим

поняттям, оскільки грошові кошти є одними частиною оборотних активів.

Підтримуємо думку, що оборотний капітал є фінансовими ресурсами, що вкладаються в об'єкти оборотних засобів, які використовуються протягом одного виробничого циклу або відносно короткого календарного періоду (як правило, не більше одного року). Вважаємо, що оборотні засоби є частиною виробничих засобів підприємства, яка споживається повністю в кожному технологічному циклі виготовлення продукції і повністю переносить свою вартість на вартість цієї продукції в частині оборотних фондів підприємства. Оборотний капітал, що вкладається у виробничий процес і реалізацію продукції, споживається повністю та відтворюється по завершенню виробничого циклу внаслідок реалізації виробленої продукції [24].

1.2 Місце оборотних засобів в системі управління підприємством

За результатами дослідження ми з'ясували, що оборотні засоби за своїм складом є сукупністю оборотних фондів і фондів обігу, які виражені у вартісній формі.

Склад оборотних засобів у різних сферах господарювання може мати певні особливості. У виробництві основними складовими оборотних фондів є сировина, основні матеріали, готова продукція, незавершене виробництво. Для деяких галузей можуть бути характерні саме для них складові оборотних засобів.

Оборотні засоби мають таку особливість як планомірність їх участі в кругообігу ресурсів господарюючого суб'єкта. Відповідно до виробничого часу і обігу визначається плановий розмір вартості засобів, достатній для забезпечення безперервності кругообігу. Підприємство тим самим авансує кошти в розмірі, що забезпечує безперебійну діяльність [9].

Варто зазначити, що вартість оборотних засобів набуває форми оборотних фондів і фондів обігу.

Оборотні фонди є частиною засобів виробництва, які приймають участь в одному виробничому циклі, переносячи свою вартість на вартість готової

продукції повністю, при цьому змінюється їх натуральна форма (сировина, матеріали, конструкції, деталі, паливо тощо).

Оборотні фонди – це матеріальні ресурси підприємства. Одна їх частина є компонентом продукції й утворює, відповідно, її матеріальний склад, а інша є необхідним елементом виробничого процесу, забезпечуючи його виконання.

Фонди обігу, будучи частиною засобів виробництва, не приймають участі у виробничих процесах, але інвестуються підприємством у формування засобів оборотних фондів.

Саме в цьому виражаються основні подібності та відмінності між оборотними фондами та фондами обігу [25].

Можна підсумувати, що оборотні фонди обслуговують сферу виробництва, а фонди обігу - сферу обігу. Для підтвердження цього доцільно розглянути детальніше їх складові елементи (рис. 1.1).

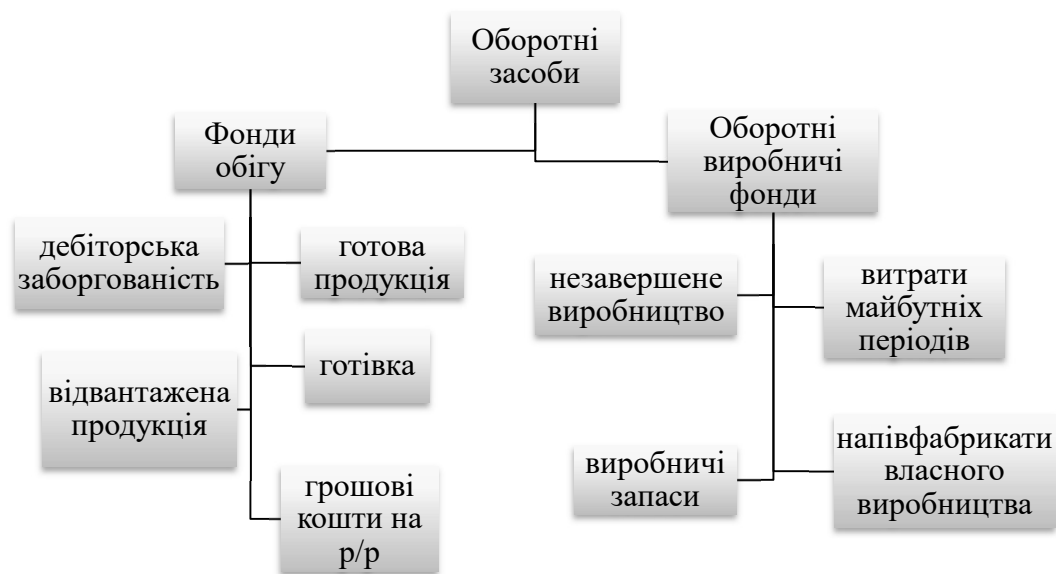


Рисунок 1.1– Склад оборотних засобів

Оборотні фонди [25]:

1) виробничі запаси є необхідними для забезпечення виробничого процесу запасами сировини та матеріалів.

До складу виробничих запасів належать:

- основні сировина, матеріали, деталі, конструкції, які безпосередньо приймають участь у виробничому процесі, в ході якого перетворюються на готову продукцію;

- допоміжні матеріали, деталі, конструкції, які безпосередньо не пов'язані з процесом виготовлення продукції, водночас є необхідними для організації та забезпечення протікання виробничих процесів (паливо-мастильні матеріали, запасні частини до устаткування тощо);

- малоцінні та швидкозношувані інвентар та інструменти. За характером практичного використання МШП поділяються на малоцінний інвентар та інструмент, а також - на господарський та конторський інвентар. Варто зазначити, що хоч до МШП мають досить різноманітне призначення, водночас їх вартість відносно невисока і вони мають нетривалий термін використання (до 12 місяців). До цієї групи також належать спецвзуття, спецодяг, інші захисні пристосування незалежно від строку їх вартості та терміну використання;

2) незавершене виробництво, наявність якого характерне лише для підприємств, на яких виробничий цикл триває понад один день. Вартісно незавершене виробництво відображає витрати на придбання сировини, запасних частин, матеріалів, конструкцій, а також заробітну плату та інші кошти, які необхідні для організації виробництва;

3) витрати майбутніх періодів, до яких відносять витрати на освоєння нової техніки, виконання науково-дослідних та раціоналізаторських робіт, орендну плату та ін., які інвестуються в поточному році, але на собівартість продукції будуть зараховуватись в наступних звітних періодах;

4) напівфабрикати власного виробництва, до яких належить продукція, яка не пройшла всіх етапів виробництва на даному підприємстві і потребує відповідно подальшої обробки.

Відсоткове співвідношення між групами оборотних фондів підприємства є їх структурою. Слід вказати, що структура оборотних фондів залежить передусім

від специфіки діяльності. Здебільшого основна частка в цій структурі належить саме виробничим запасам.

Для безперервної виробничо-господарської діяльності підприємства, вчасних розрахунків з персоналом, виконання постачально-збутових операцій, а також здійснення інших виробничих та господарчих потреб вагоме значення мають саме фінансові ресурси, які в обігу. Саме ці ресурси і формують фонди обігу. До них відносять:

- 1) кошти на розрахунковому рахунку підприємства в банку;
- 2) кошти в касі підприємства;
- 3) дебіторська заборгованість;
- 4) готова продукція на складі та відвантажена;
- 5) короткострокові інвестиції та цінні папери та ін.

Узагальнивши, фонди обігу - засоби, які в грошовій або речовій формах перебувають в розпорядженні підприємства і в будь-який момент, можуть стати вільними коштами підприємства.

На рис. 1.2 відображено деталізований склад та розміщення оборотних засобів підприємства.

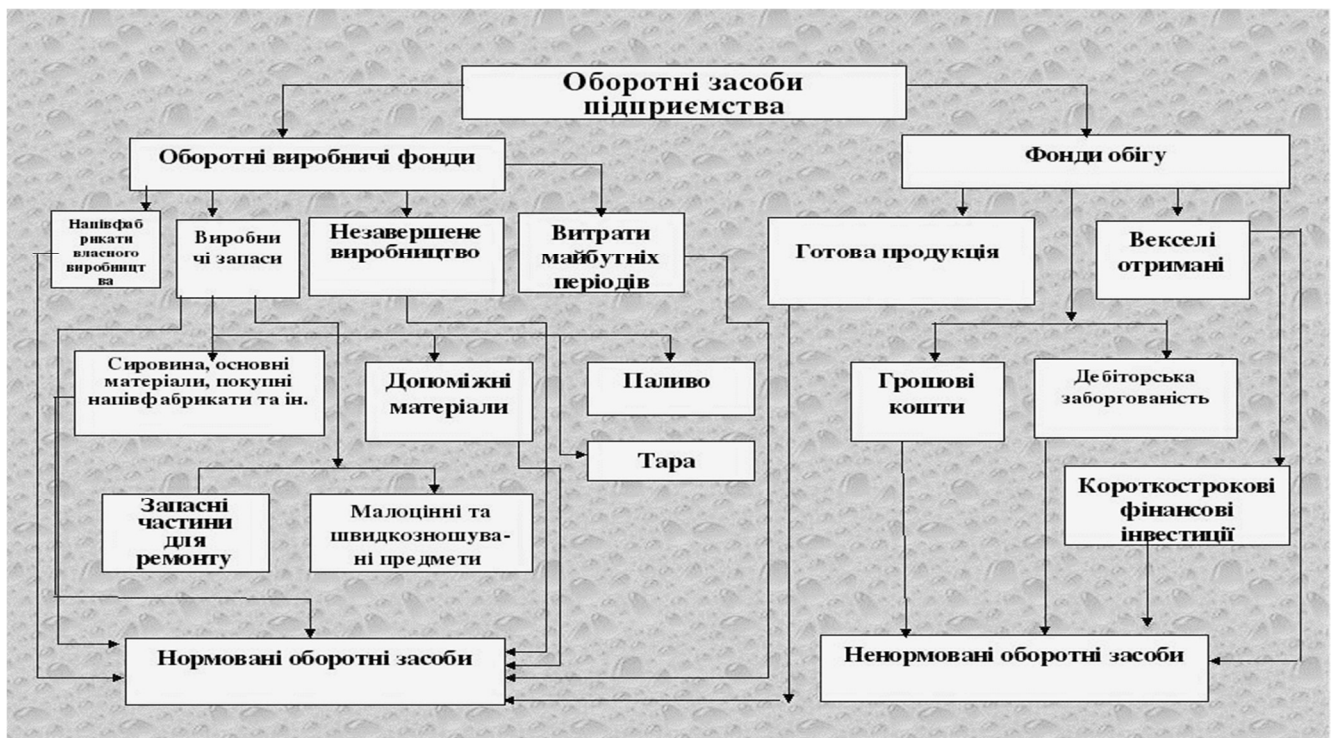


Рисунок 1.2 -Склад та розміщення оборотних засобів

Структура оборотних засобів значно коливається в окремих галузях економіки, визначаючись складом і структурою витрат на виробництво, умовами постачання матеріальних цінностей, умовами реалізації продукції, проведеними розрахунками тощо [26].

Якщо проаналізувати структуру оборотних засобів в окремих галузях промисловості, то у вугільній, наприклад, значну питому вагу займають витрати майбутніх періодів. Така структура є наслідком відносно великих підготовчих витрат, що передують видобутку корисних копалин (облаштування шахт, планування майбутніх розробок, розкривні роботи та ін.).

Легка та харчова промисловість характеризуються значною матеріаломісткістю продукції. Відповідно високою є питома вага оборотних коштів у запасах сировини й основних матеріалів [14].

Для машинобудування та металообробки характерними є значна трудомісткість, складність виробничих процесів, а також значна тривалість виготовлення продукції. Відповідно високою є питома вага оборотних коштів, авансованих у незавершене виробництво. Для нафтохімічної промисловості характерною є висока частка оборотних коштів, вкладених у відвантажені товари. Причинами цього є нетривалість технологічних процесів в цій галузі, відповідно значна частина готового продукту перебуває в дорозі до споживача [27].

Можливість активно впливати на формування оборотних засобів певною мірою визначатиметься обґрунтованістю їх класифікації. Відповідно при класифікації оборотних засобів необхідно враховувати, що предмети, які відносяться до їх складу, мають як вартісну, так і натурально-речову [25].

Для визначення оптимального складу та структури оборотних засобів, а також визначення потреби в них та джерел їх формування доцільно окласифікувати їх.

Оскільки в економічній теорії та практиці господарської діяльності виокремлюють чимало трактувань сутності та змісту оборотних засобів, то в економічній літературі вони розрізняють за багатьма класифікаційними ознаками.

За сучасних умов на промислових підприємствах України оборотні засоби здебільшого класифікують за такими ознаками:

- функціональним призначенням;
- джерелами формування;
- складом та розміщенням;
- ступенем планування;
- ступенем ліквідності.

За складом та розміщенням оборотні засоби класифікуються (рис. 1.1) на ті, що обслуговують сферу виробництва (матеріальні ресурси, які перетворюються під впливом суспільної праці, будучи одночасно елементом при виготовленні продукції), а також і ті, що перебувають у сфері обігу (засоби сфери обігу, перебуваючи в товарній та грошовій формах, а також у формі незакінчених розрахунків).

Водночас кожна із вищевказаних груп оборотних засобів ще поділяється на активну і пасивну частини залежно від ступеня їх участі в процесі розширеного відтворення. Зокрема, із засобів виробничої сфери до активної частини можна віднести оборотні засоби в межах встановленого нормативу. Пасивними є понаднормативні запаси матеріальних цінностей. Варто зауважити, що їх роль у виробничому процесі є неоднаковою. Перші використовують для забезпечення безперервності розширеного відтворення та виконання визначених планів, другі, навпаки, сповільнюють оборотність оборотних засобів, гальмуючи виробничі процеси. Оборотні засоби сфери обігу також поділяються на активні і пасивні. До активних належать оборотні засоби, які вкладені в запаси готової продукції, забезпечені збутом, і в товари, які відвантажені. До пасивної частини можна віднести оборотні засоби, які перебувають у запасах готової продукції, проте не забезпеченої збутом; також ті, що перебувають у товарах відвантажених і наданих послугах, проте несвоєчасно оформлених документами; у дебіторській заборгованості, у капітальному ремонті та будівництві, що не забезпечені джерелами формування. Переважаюче залучення оборотних засобів в сферу обігу

порівняно із засобами виробництва є негативним явищем, оскільки оборотні засоби сфери обігу не сприяють створенню продукту [25].

Залежно від ступеня планування оборотні засоби поділяються на нормовані та ненормовані, що пов'язано з необхідністю забезпечення безперебійної діяльності з максимізацією результатів та мінімізацією витрат. Встановлення нормативів за окремими елементами оборотних засобів дозволяє оптимізувати виробничі запаси, витрати майбутніх періодів, залишки незавершеного виробництва та готової продукції.

До нормованих відносять всі засоби сфери виробництва та частину оборотних засобів сфери обігу у вигляді залишків готової продукції на складах підприємства. Ненормованими оборотними засобами є частина фондів обігу, кошти на поточних рахунках в банку та в касі, кошти в розрахунках, готова продукція відвантажена і в дорозі. Варто зауважити, що відсутність нормування зазначених оборотних засобів до їх неконтрольованого використання. Питання оптимізації для цих елементів вирішуються засобами укладання відповідних договорів.

Нормовані елементи оборотних засобів є об'єктами прогнозування та планування, ненормовані – не відображаються в планах та прогнозах.

За функціональним призначенням у виробництва оборотні засоби поділяються на засоби сфери обігу та сфери виробництва, що безпосередньо відображає склад джерел формування оборотних засобів.

За джерелами формування, вказуючи на джерела виникнення і форми надходження їх на підприємство в тимчасове або ж постійне користування, оборотні засоби поділяються на власні, залучені та позикові.

Основну частину оборотних засобів сучасних підприємств, які господарюють за ринкових умов, складає та їх частина, яка формується саме за рахунок власних оборотних коштів. Ця частина і відображає власні оборотні засоби. Оборотні засоби, які формуються підприємством за рахунок кредитного капіталу як на довгостроковій, так і на короткостроковій основі, вважаються позиковими.

Залученими оборотними засобами є ті, які формуються за рахунок кредиторської заборгованості усіх видів (заборгованість постачальникам за відвантажені, але ще неоплачені товари).

Досить широко використовується класифікація оборотних засобів за ступенем їх ліквідності, що характеризує поточну платоспроможність суб'єкта підприємництва. Підприємство за результатами діяльності проводить оцінювання ступеня ліквідності для запобігання фінансовим ризикам. Відповідна класифікація оборотних засобів за ступенем ліквідності дозволяє оцінити фінансові втрати підприємства внаслідок дії внутрішніх і зовнішніх факторів.

За ступенем ліквідності оборотні засоби діляться на низько-, середньо- та високоліквідні.

До високоліквідних з найменшим ступенем ризику втрати вартості належать готівка в касі підприємства, а також кошти на поточних рахунках в банках.

Середньоліквідними є оборотні засоби, які мають певний рівень ризику втрати вартості (відвантажена продукція, товари, роботи та послуги, дебіторська заборгованість та ін.).

Низьколіквідними оборотними засобами є матеріальні оборотні засоби, які приймають участь в обороті досить тривалий час, переносячи свою вартість на знову створений продукт. Найменш ліквідними оборотними засобами є оборотні засоби в незавершеному виробництві та витратах майбутніх періодів, оскільки ці елементи оборотних засобів є найбільш віддаленими від моменту їх реалізації, відповідно зростає залежність від змін на ринку та інфляційних процесів.

Класифікація оборотних засобів за ступенем ліквідності дозволяє раціонально розміщувати оборотний капітал у поточних активах, дозволяє нейтралізувати фінансові ризики, які пов'язані з використанням оборотних засобів суб'єкта підприємництва.

Визначившись із складом і структурою оборотних засобів, можна вказати, що вони виконують дві найважливіші функції:

- 1) виробничу з метою грошового забезпечення безперервності виробництва;
- 2) платіжно-розрахункову.

Оборотні засоби перебувають у постійному русі, здійснюючи так званий кругообіг, в ході якого оборотні засоби проходять три стадії: постачання, виробництво і збут (грошова, виробнича і товарна стадії).

Перша стадія кругообігу оборотних засобів є підготовчою, протікаючи повністю в сфері обігу, де відбувається перетворення коштів у форму виробничих запасів внаслідок придбання та нагромадження відповідних виробничих запасів.

Виробнича стадія являє є безпосередньо процесом виробництва, де продовжує авансуватися вартість створюваної продукції в розмірі вартості використаних виробничих запасів, також додатково авансуються витрати на заробітну плату та зв'язані з нею витрати, а також амортизаційні відрахування з вартості основних засобів. Виробнича стадія кругообігу завершується випуском готової продукції, переходячи в стадію реалізації.

На завершальній стадії кругообігу продовжує інвестуватися продукт праці (готова продукція) в тому ж розмірі, що і на попередній стадії. Після того, як товарна форма вартості виготовленої продукції перетвориться в грошову, інвестовані кошти відновлюються за рахунок частини виручки, яка надійшла від реалізації готової продукції. Решту суми виручки складають грошові нагромадження, що використовуються відповідно до плану розподілу [27].

Постійний кругообіг оборотних засобів представлений на рис. 1.3.

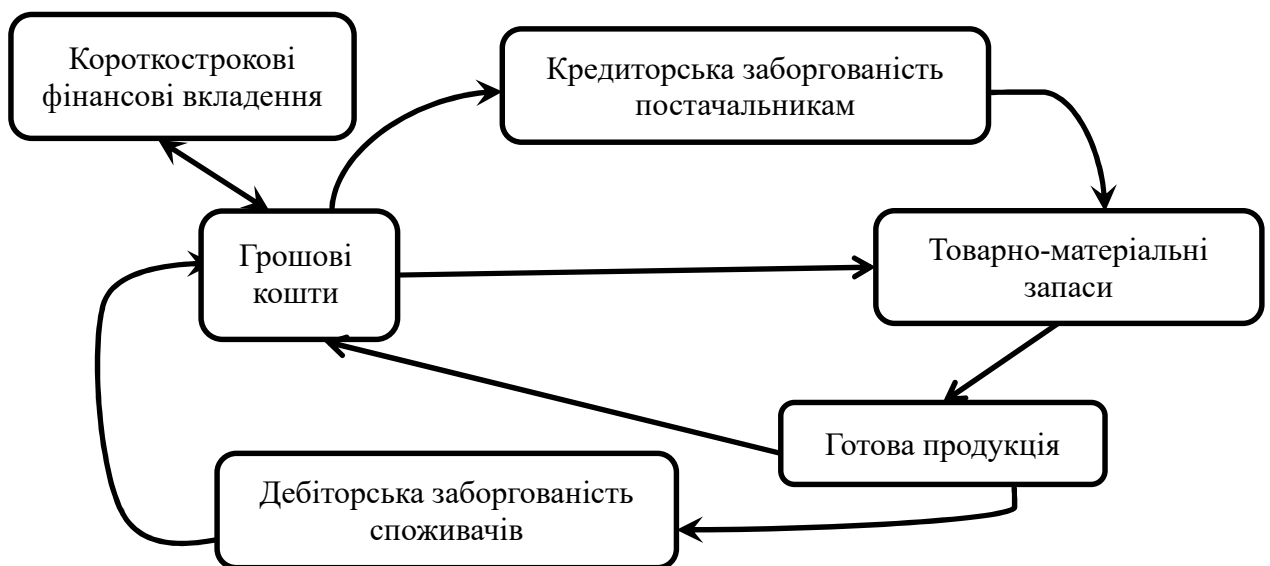


Рисунок 1.3 – Модель кругообігу оборотних засобів підприємства

Варто зауважити, що зростання капіталу відбувається в процесі кругообігу коштів, які проходячи різні стадії, набирають нових форм. Чим менше часу оборотні кошти перебуватимуть в тій чи іншій формі (грошовій, або виробничій, або товарній), тим вищою буде ефективність їх використання, і навпаки.

Період часу від авансування коштів в придбання виробничих запасів і до повернення цього капіталу називається виробничим циклом. Найважливішою характеристикою виробничо-комерційного (операційного) циклу, що значно впливає на обсяг оборотних засобів, їх структуру, а також і на ефективність їх використання, є його тривалість. Тривалість операційного циклу є часом від потрапляння коштів в кругообіг для виробництва готової продукції і до моменту їх повернення у грошовій формі після реалізації продукції. Тобто, це кількість днів перебування оборотних коштів у вигляді грошових засобів, в виробничих запасах, в незавершеному виробництві, у готовій продукції і в відповідних розрахунках [28].

Стан і використання оборотних засобів окремих підприємницьких структур залежать від стану економіки в цілому. Водночас економічний стан держави в значній мірі визначається станом і раціональністю використання оборотних засобів на рівні підприємства.

Організація формування оборотних засобів на підприємстві передбачає визначення потреби в оборотних засобах, їх складу та структури, джерел формування, а також налагодження ефективних процесів управління їх використанням.

Основними принципами організації оборотних засобів на підприємстві є [1; 5; 11]:

- використання оборотних засобів за цільовим призначенням;
- нормування їх;
- забезпечення раціонального використання, збереження, прискорення оборотності.

Важливим принципом організації оборотних засобів є їх нормування. Практична реалізація даного принципу дає можливість економічно обґрунтовано

визначати необхідний розмір оборотних засобів, тим самим забезпечуючи умови для успішного здійснення ними відповідних функцій. Негативним є досвід відмови від нормування оборотних засобів, наслідком чого може відбутись падіння виробництва, криза в економіці, порушення платіжно-розрахункової дисципліни тощо [29].

Найважливішим принципом ефективної організації оборотних засобів є їх використання за цільовим призначенням. Порушення даного принципу досить негативно позначається на діяльності багатьох підприємств, призводячи до кризи платіжно-розрахункової дисципліни, до значного зростання заборгованості постачальникам за сировину, матеріали, паливо, робітникам і службовцям – за виплатами заробітної плати, бюджету – за податками.

Відповідно важливим завданням є визначення оптимальної потреби в оборотних засобах, що забезпечить з мінімальними витратами отримання планового прибутку. Зниження величини оборотних засобів може стати причиною збоїв у виробничому процесі, нестійкого фінансового стану, зниження обсягу виробництва та прибутку. Водночас завищення розміру оборотних засобів знижує можливості щодо капіталовкладень в розширення виробництва. Заморожування оборотних засобів у будь-якому вигляді (складські запаси готової продукції, або ж призупинення виробництва, або ж зайвої сировини і матеріалів) є дуже неефективним, оскільки вільні грошові кошти можна доцільно використовувати більш раціонально з метою отримання додаткового доходу [26].

Визначення величини оборотних засобів, які необхідні для організації діяльності, прямо пов'язано з прогнозуванням обсягів реалізації готової продукції. При ефективному збуті продукції, залишки її на складі можуть бути мінімальними. Проте необхідно здійснювати прогнозування продаж на найближчі роки. В протилежному випадку вироблена продукція буде пролежувати на складі і значна частина оборотних коштів вийде з обороту, що може значно вплинути на фінансовий стан підприємства.

При плануванні оптимальної потреби в оборотних засобах на практиці використовуються такі методи: аналітичний, коефіцієнтний і метод прямого

рахунку. Підприємство має можливість використовувати будь-який з них, враховуючи особливості діяльності підприємства, характер господарських зв'язків, системи обліку і кваліфікацію економістів, обсяги виробничої програми, а також орієнтуючись на свій досвід.

Система ефективної організації оборотних засобів побудована на певних принципах [30-31].

По-перше, надання підприємствам самостійності щодо формування, розпорядження та управління оборотними засобами, що вказує на оперативну самостійність у їх використанні.

По-друге, визначення планової потреби оборотних засобів за окремими елементами й підрозділами, що передбачає розрахунок оптимальної потреби, яка б дозволила забезпечити безперервність процесу виробництва, ритмічність роботи з можливістю виконання планових завдань.

По-третє, коригування чинних нормативів з урахуванням особливостей господарювання, що будуть змінюватись залежно від обсягів виробництва, рівня цін на матеріали та сировину, від зміни постачальників та появи нових споживачів, від форм застосовуваних розрахунків тощо.

По-четверте, раціональність системи фінансування оборотних засобів, що передбачає формування оборотних засобів за рахунок власних, а також залучених коштів для забезпечення нормального фінансового стану підприємства.

По-п'яте, контролювання раціонального розміщення і використання оборотних засобів, що передбачає аналізування ефективності кругообігу засобів, що використовуються, в напрямку прискорення їхнього обертання.

Визначення потреби в оборотних засобах реалізовується через їх нормування.

Визначення планової потреби в оборотних засобах передбачає розробку норм (відносно тривала дія) і нормативів (на конкретний період). Це досягається за проведення таких робіт [29]:

1. Визначення норм запасів за статтями нормованих оборотних засобів.

2. Встановлення одноденного витрачання товарно-матеріальних цінностей, враховуючи кошторис витрат на виробництво.

3. Визначення нормативу оборотних засобів за кожним елементом в грошовому вираженні шляхом множення одноденних витрат в грошовому вираженні на норму запасу в днях.

4. Визначення сукупного нормативу, або загальної потреби в оборотних засобах підсумовуванням нормативів за окремими статтями.

5. Заключний етапом є визначення норм та нормативів за окремими статтями оборотних засобів для підрозділів підприємства, де використовуються товарно-матеріальні цінності та виготовляється продукція.

Досить трудомістким і складним завданням є розробка норм запасу в днях, що застосовуються протягом кількох років за умови, що не має значних змін умови виробництва, розрахунків, постачання та збуту.

Стан оборотних засобів підприємства буде визначатись чинниками впливу, які можна розподілити на внутрішні та зовнішні [11]:

Основними зовнішніми чинниками є:

- загальна економічна ситуація в країні;
- темпи інфляції (дефляції);
- особливості податкового законодавства;
- особливості банківського кредитування;
- основні тенденції розвитку інвестиційного ринку (інвестиційний клімат);
- рівень економічного потенціалу регіону.

За ринкових умов господарювання найбільшого значення для промислових підприємств мають такі зовнішні чинники, як взаємовідносини підприємства з контрагентами (постачальники матеріалів і сировини, споживачі готової продукції). Від ступеня налагодженості взаємовідносин з даними контрагентами прямо залежать величини запасів матеріалів, сировини, готової продукції на складах, а також рівня дебіторській заборгованості. Водночас величина оборотних засобів залежить від вчасності розрахунків з постачальниками за придбані товарно-матеріальні цінності.

Базовими внутрішніми чинниками, які визначають величину і стан оборотних засобів підприємства, є :

- рівень конкурентоспроможності підприємства на ринку;
- масштаби діяльності підприємства (малий, середній, великий бізнес);
- особливості організації складського господарства;
- різноманітність споживаних видів ресурсів;
- темпи зростання виробництва і реалізації продукції;
- розташування контрагентів;
- частка доданої вартості в ціні продукту;
- особливості облікової політики підприємства;
- якість роботи топ-менеджерів і персоналу тощо.

Управління оборотними засобами є пріоритетним завданням підприємства в загальній системі управління його фінансами. Визначення обсягу і структури оборотних засобів, джерел їх покриття, співвідношення між ними, а також оптимальної кількості, достатньої для забезпечення підприємством виробничої та фінансової його діяльності є цільовим вектором політики управління оборотними засобами сучасного підприємства.

Політика управління оборотними засобами повинна спрямовуватись на пошук оптимального співвідношення між ризиком втрати ліквідності і ефективністю роботи. Це завдання зводиться до вирішення завдань - забезпечення платоспроможності з одного боку, з іншого - допустимого обсягу, структури та рентабельності активів [30].

Порівняння підходів до фінансування оборотних засобів наведено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Порівняння підходів щодо фінансування оборотних засобів

| | Сутність | Ступінь ризикованості | Вплив на обсяги оборотних засобів | Практичне використання | |
|---|----------------|---|--|---|------------------------------------|
| Підходи до фінансування оборотних засобів | Ідеальний | 1. Довгострокові зобов'язання є джерелами покриття необоротних активів. 2. Оборотні активи дорівнюють поточним зобов'язанням. 3. Чисті оборотні активи дорівнюють нулю. | Найбільш ризикована з позиції ліквідності | Характеризується постійними обсягами запасів, грошових кошів, поточних фінансових інвестицій, дебіторської заборгованості | На практиці майже не зустрічається |
| | Агресивний | 1. Довгострокові зобов'язання є джерелами покриття необоротних активів та постійної частини оборотних активів. 2. Чисті оборотні активи дорівнюють постійній частині оборотних активів. | Досить ризикована з позиції ліквідності та має високий ризик порушення безперервності <u>виробництва</u> | Характеризується створенням лише мінімально необхідних обсягів запасів, грошових коштів, проведенням жорсткої кредитної політики а тому призводить до фінансових витрат через зниження обсягів реалізації | Зустрічається рідко |
| | Консервативний | 1. Довгострокові зобов'язання є джерелами покриття необоротних та оборотних активів. 2. Чисті оборотні активи дорівнюють оборотним активам | Відсутній ризик втрати ліквідності та майже не має ризику порушення безперервності виробництва | Характеризується створенням значних резервів запасів, грошових коштів, проведенням ліберальної кредитної політики, а тому знижує ефективність використання оборотних активів. | Носить штучний характер |
| | Компромісний | 1. Довгострокові зобов'язання є джерелами покриття необоротних активів. постійної частини оборотних активів та приблизно половини змінної частини оборотних активів. 2. Чисті оборотні активи дорівнюють сумі постійної частини оборотних активів та половини змінної частини оборотних активів. | Низький рівень втрати ліквідності та має низький ризик порушення безперервності виробництва | Характеризується тим, що в окремі періоди підприємство може мати надлишкові обсяги запасів, грошових коштів | Зустрічається часто |

Відображені підходи до формування оборотних засобів підприємства характеризуються різними рівнями співвідношення ефективності та ризику використання оборотних засобів, визначаючи суму засобів, а також рівень капіталомісткості відносно обсягу операційної діяльності.

Пріоритетними завданнями щодо управління оборотними засобами є підвищення їх швидкості обертання та скорочення часу їх обороту, оптимізація структури оборотних засобів, а також підвищення рівня їх рентабельності та контроль за ними на підприємстві тощо.

Оптимізувати структуру оборотних засобів можна засобами прискорення їх оборотності, що за сучасних умов є пріоритетним завданням підприємств і може досягатися різними шляхами. Скорочення часу оборотності оборотних засобів досягається підвищенням рівня ефективності виробничої діяльності підприємства, організацією ефективної системи збуту виготовленої продукції, а також застосуванням у своїй діяльності сучасних видів розрахунків із різними контрагентами. Саме раціональне формування та використання оборотних засобів на підприємстві дозволить підвищити ефективність управління оборотними засобами.

Таким чином, втілення на практиці ефективно сформованої політики управління оборотними засобами дозволить промисловим підприємствам підвищити рівень свого фінансово-економічного стану а, також отримати заплановані прибутки. Покращення основних показників ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств є пріоритетним напрямком на шляху до забезпечення сталого розвитку підприємства, держави та підвищення благополуччя суспільства в цілому.

1.3 Економічне обґрунтування вибору підходу до оцінювання ефективності управління оборотними засобами підприємства

Залежно від умов організації виробництва, розміщення та реалізації продукції оборотні засоби мають різний рівень ризику використання.

Згідно Господарського кодексу України суб'єкти підприємництва мають право самостійно здійснювати свою діяльність, маючи можливість самостійно вибирати методи управління оборотними засобами та здійснювати контроль за їх раціональним використанням [31].

Управління оборотними засобами передусім має вирішувати такі завдання:

- формування необхідного обсягу оборотних засобів з метою забезпечення поточної платоспроможності;
- оптимізація структури оборотних засобів з метою досягнення нормативів ліквідності;
- забезпечення ефективності використання оборотних засобів для забезпечення прибутковості та рентабельності підприємства;
- формування джерел фінансування оборотних засобів із урахуванням вимог забезпечення фінансової стійкості.

На практиці вітчизняними та зарубіжним підприємствами використовуються такі методи управління оборотними засобами (рис. 1.4):

- нормування;
- оптимізація;
- метод ABC;
- метод XYZ;
- метод коефіцієнтів [32, с. 440-445].

Варто зауважити, що методи нормування, оптимізації, та ABC- та XYZ-аналізу використовують для управління саме запасами підприємства.

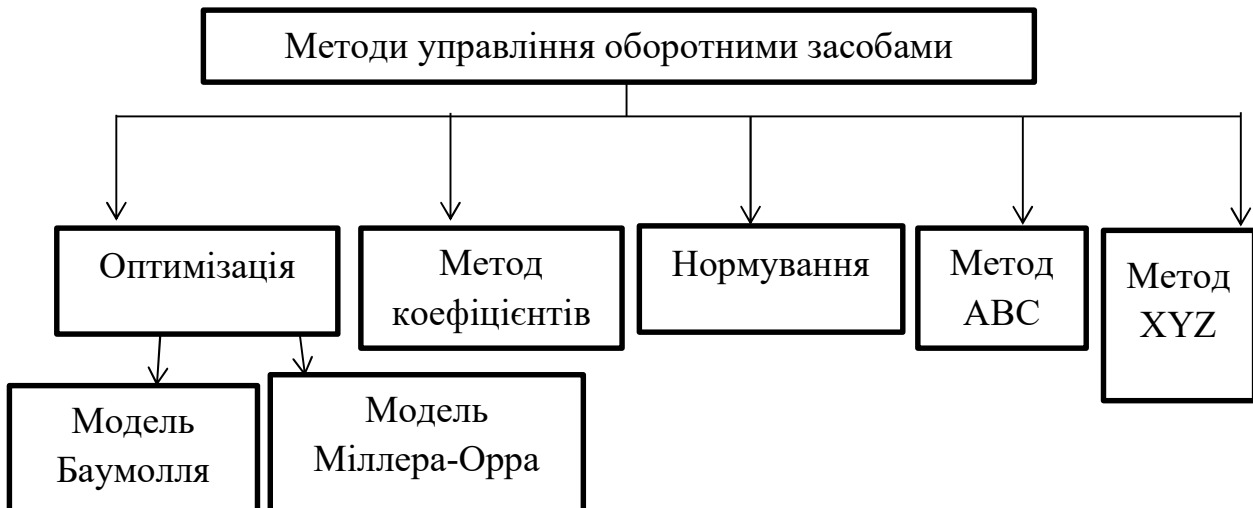


Рисунок 1.4 – Методи управління оборотними засобами підприємства

Метод нормування передбачає активну увагу управлінців саме до тих оборотних засобів, які підлягають нормуванню, при цьому акцент - на розрахунках необхідного розміру оборотних засобів. Нормування є одним з найбільш трудомістких методів, водночас він є простим та досить точним методом управління оборотними фондами.

Метод ABC акцентує увагу на розподілі факторів, які впливають на витрати на виготовлення продукції, витрати на реалізацію або інші витрати за їх питомою вагою. Відповідно вся номенклатура запасів, які використовуються у виробничому процесі, залежно від їх вартості поділяється на 3 категорії (А, В, С):

- А – запаси, які є вартісними, але в натуральному вираженні використовуються в малих кількостях;
- В – запаси із середньою вартістю і середньою кількістю їх використання у виробництві;
- С - різноманітний асортимент запасів, які є незначними з погляду на їх вартість.

Відповідно підприємство визначає проблемні моменти, які потрібно вирішити, зосереджуючи увагу на них. У виробництві увага акцентується на групі А.

Метод XYZ дозволяє оптимізувати запаси, розподіляючи весь асортимент на три групи залежно від рівномірності попиту і точності прогнозування:

- X - товари, попит на які рівномірний, або коливається незначно.

Високі можливості для прогнозування;

- Y - товари, обсяг споживання яких коливається (сезонність).

Можливості прогнозування попиту середні.

- Z - товари, попит на які виникає лише епізодично, будь-які тенденції відсутні. Складно прогнозувати обсяги реалізації товарів.

Оптимізація як метод управління оборотними засобами передбачає визначення їх оптимальної величини, відповідну розробку варіантів фінансування та забезпечення ефективності використання оборотних засобів підприємства. Оптимальна величина оборотних засобів з одного боку повинна забезпечувати безперебійне ефективне функціонування підприємства, з іншого - мінімізувати наявність невикористовуваних поточних активів [33].

В межах оптимізації оборотних засобів для управління грошам коштами використовуються моделі Баумоля або Міллера-Орра [34-35].

Модель Баумоля дозволяє визначити оптимальний залишок грошових коштів підприємства в умовах визначеності. Відповідно до цієї моделі за рахунок конвертації високоліквідних цінних паперів можна поповнювати грошові кошти, але лише в той момент, коли усі запаси грошових коштів повністю вичерпано. Відповідно мінімальний залишок грошових коштів вважається нульовим, а оптимальний залишок є максимальним.

Інша модель Міллера-Орра передбачає визначення мінімально і максимально допустимих залишків готівки. Коли залишки готівки досягають нижньої межі, то менеджери мають ухвалити рішення про збільшення готівки засобами продажу частини ліквідних цінних паперів; в протилежному випадку, коли досягнуто верхньої межі, підприємство придбає цінні папери. Варто зауважити, що модель Міллера-Орра є ближчою до реальних умов господарювання.

Досить часто використовується коефіцієнтний метод, який передбачає розрахунок показників, що характеризують стан оборотних засобів, відповідні джерела формування оборотних засобів та ефективність їх використання [36].

Відповідно до проведеного дослідження пропонуємо проводити оцінювання ефективності управління оборотними засобами підприємства за підходом, який схематично зображено на рис. 1.5.



Рисунок 1.5 – Підхід до оцінювання ефективності управління оборотними засобами підприємства [розроблено авторами]

На першому етапі відповідно до розробленого підходу обґрунтовується мета, з якою проводиться оцінювання, що дає можливість якісно дослідити усі

аспекти формування та використання оборотних засобів з подальшою розробкою відповідних управлінських заходів.

На другому етапі доцільно визначати тенденції в змінах оборотних засобів, а також провести розрахунки коефіцієнтів прибутковості та рентабельності оборотних засобів, що дозволить визначити ефективність їх використання в цілому. Доцільно також провести аналіз структури оборотних засобів. Аналіз зміни цього показника в цілому дозволяє виявити тенденції їх зміни та закономірності системи менеджменту підприємства щодо управління ними.

На третьому етапі доцільно дослідити зовнішні та внутрішні джерела формування оборотних засобів, що дозволить спрогнозувати їх надходження та використання у виробничому процесі [35-36].

Четвертий етап передбачає оцінювання необхідності додаткового залучення або ж вивільнення оборотних засобів.

Вибір політики управління оборотними засобами на п'ятому етапі, дозволить якісно та доцільно керувати оборотними засобами за відповідним методом.

Відповідно до розробленого підходу (рис.1.5) сформовано систему оціночних показників у табл. 1.3.

Варто зауважити, що система показників повинна бути необхідною та достатньою за набором коефіцієнтів для ефективного контролю, достовірно і повністю відображаючи всю сутність процесів, які відбуваються. Водночас кількість показників не повинна бути надлишковою, оскільки значно ускладнюється процес оцінювання, оперативного визначення та інтерпретації.

Формування системи показників здійснювався з врахуванням таких принципів, як простота у розрахунках, доступність потрібної інформації та очевидність у трактуванні.

Відповідно при формування системи показників для оцінювання ефективності управління оборотними засобами підприємства нами було враховано основні показники, які характеризують стабільну господарську діяльність підприємства, а саме його платоспроможність, ліквідність, рівень

забезпеченості власними засобами, а також ефективності їх використання тощо.

Таблиця 1.3 – Система показників для оцінювання ефективності управління оборотними засобами

| Назва показника | Позначення | Розрахункова формула |
|---|------------------------|---|
| 1 | 2 | 3 |
| Діагностика забезпеченості та ефективності управління оборотними засобами підприємства | | |
| 1. Коефіцієнт реальної вартості оборотних засобів | $K_{\text{реал.в}}$ | $\frac{B_o}{B_m}$ |
| 2. Коефіцієнт рентабельності оборотних засобів | $P_{\text{ок}}$ | $\frac{\Pi}{B_o}$ |
| Оцінювання наявних джерел фінансування оборотних засобів | | |
| 3. Коефіцієнт оборотності | $K_{\text{обор}}$ | $\frac{\text{ЧРП}}{B_o}$ |
| 4. Тривалість обороту | $T_{\text{об}}$ | $\frac{T_{\text{період}}}{K_{\text{обор}}}$ |
| 5. Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів | $K_{\text{вл.кошт}}$ | $\frac{B_k}{З_k}$ |
| Оцінювання структури та ефективності використання складових елементів оборотних засобів | | |
| Запаси | | |
| 6. Коефіцієнт оборотності запасів | $K_{\text{об.з.}}$ | $\frac{\text{ЧРП}}{З}$ |
| 7. Період обороту запасів | $T_{\text{об.з.}}$ | $\frac{T_{\text{період}}}{K_{\text{об.з.}}}$ |
| Дебіторська заборгованість | | |
| 8. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості | $K_{\text{кр.заб}}$ | $\frac{\text{ЧРП}}{K_3}$ |
| 9. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості | $K_{\text{д.заб}}$ | $\frac{\text{ЧРП}}{D_3}$ |
| Грошові кошти | | |
| 10. Коефіцієнт покриття | $K_{\text{покр}}$ | $\frac{B_o}{П_3}$ |
| 11. Коефіцієнт абсолютної ліквідності | $K_{\text{ал.}}$ | $\frac{\Gamma}{П_3}$ |
| Оцінювання величини умовно вивільнених (або додатково залучених) оборотних засобів | | |
| 12. Суча умовно вивільнених (або додатково залучених) оборотних засобів | $\Delta C_{\text{ок}}$ | $\frac{\text{ЧРП}}{360} (T_{\text{обзвіт}} - T_{\text{оббаз}})$ |

де ЧРП – чистий обсяг реалізованої продукції;

П – чистий прибуток;

V_M - вартість майна підприємства;

V_0 – вартість оборотних активів;

З – вартість запасів;

K_z – середнє значення кредиторської заборгованості;

D_z – середнє значення дебіторської заборгованості;

Г – грошові кошти та короткострокові зобов'язання;

ПЗ – поточні зобов'язання;

$T_{\text{період}}$ – тривалість звітного періоду (рік, квартал, місяць)

ВК – величина використовуваного підприємством власного капіталу;

ЗК – величина використовуваного підприємством залученого капіталу.

Управління оборотними засобами є сукупністю взаємопов'язаних етапів і націлена на ефективне формування та раціональне використання оборотних ресурсів, на забезпечення безперервності процесу господарської діяльності, на мінімізацію оборотного циклу робочого капіталу підприємства, на отримання ним додаткового прибутку шляхом інвестування вільних коштів тощо [37-40].

Відповідно фінансовий менеджмент повинен визначити оптимальну величину оборотних засобів, оскільки їх недостатність призводить до втрати ліквідності, а надлишок вказує на неефективне їх використання.

Висновки до першого розділу

В ході виконання теоретичного розділу магістерської кваліфікаційної роботи було проаналізовано підходи науковців до визначення сутності та змісту понять «оборотні кошти», «оборотні активи», «оборотні засоби», «поточні активи», «оборотний капітал» тощо. Проведений аналіз показав, що підходи науковців до розуміння сутності та змісту цих термінів є досить неоднозначними.

Дискусійними так і залишаються підходи до розмежування цих понять.

Оборотними засобами є частиною виробничих засобів підприємства, яка споживається повністю в кожному технологічному циклі виготовлення продукції і повністю переносить свою вартість на вартість цієї продукції в частині оборотних фондів підприємства. Запропоноване визначення дає змогу відокремити їх від інших понять.

Для визначення оптимального складу і структури оборотних засобів, визначення необхідної і достатньої потреби в них та джерел формування проведено їх чітку класифікацію.

Розглянуто основні принципи організації оборотних засобів на підприємстві: використання їх суворо за цільовим призначенням; нормування; забезпечення збереження, раціонального використання та прискорення їх оборотності.

Дослідження показало, що оборотні засоби знаходяться у постійному русі, послідовно змінюючи своє перебування на стадіях кругообігу: грошовій, виробничій і товарній.

За результатами проведеного дослідження удосконалено підхід до оцінювання ефективності управління оборотними засобами підприємства, який на відміну від існуючих враховує у складній послідовності та взаємозв'язку усі важливі етапи та складові вирішення завдань щодо ефективного управління оборотними засобами підприємства:

2 АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ ЗАСОБАМИ ПРАТ «ВІННИЦЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»

2.1 Характеристика ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»

ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» свою діяльність розпочало у 1999р. шляхом виокремлення з ВАТ «Вінницька завод продтоварів» в процесі його реорганізації. За роки існування досліджуване підприємство збільшило обсяг виробництва в 16,5 разів, розширивши асортимент, який нині налічує 31 найменування продукції.

До складу підприємства в 2020 році входило 5-ть цехів, що займаються виготовленням харчової продукції [41]:

- цех соусів;
- цех виробництва безалкогольних напоїв;
- цех по виробництву оцту;
- цех по видуву ПЕТ пляшки;
- цех по виробництву харчових концентратів.

Продукція, що на даний момент виготовляє підприємство, є продуктами харчування: консерви різноманітні приправи, плодоовочеві, продукти групи харчових концентратів, питна вода, квас хлібний, безалкогольні напої, розчин оцтової кислоти, майонез, кетчуп.

Моніторинг та контроль на всіх стадіях виробництва, сучасні технології, висока культура виробництва гарантують якість продукції. Розвиток виробництва, якісна сировина, впровадження нових сучасного обладнання та технологій дають можливість підприємству претендувати на лідерство в окремих сегментах вітчизняного ринку продукції харчування. Процеси постачання продукції здійснюються переважно власним транспортом: парк автомобілів підприємства налічує 16 одиниць [41].

Виробничі потужності розташовані у власних приміщеннях (площа 2062 м²). Підприємство у власності має земельну ділянку (площа 7052 м²).

З 2007 року на підприємстві діє міжнародна система управління якістю та безпечністю харчових продуктів (ISO, HACCP). Підприємство з 2012 року сертифіковано по міжнародній системі «FSSC 22000»ТОВ «Бюро Верітас».

За рахунок продажу продукції групи хрін у звітному році підприємство отримало 44% доходу, реалізації продукції групи приправ (гірчиця, кетчуп, розчин оцтової кислоти, майонез) становить 31% в загальних доходах [41].

Обсяги виробництва за 2020 рік (у натуральному та грошовому виразах):

1. Овочі та інші їстівні частини рослин, які готуються з додаванням оцтової кислоти (хрін) 2476 тон 75772 тис. грн.- 44 %.

2. Готова гірчиця 1640 тон 53398 тис. грн - 31 %.

3. Продукти готові харчові з зернових культур 692 тон 16145 тис. грн - 9 %.

4. Напої безалкогольні інші (квас) 265 тис. Дал 12917 тис. грн - 7 %.

5. Води газовані з додаванням цукру 289 тис. Дал 12708 тис. грн - 7 %.

6. Інші 3319 тис. грн - 2 %.

Обсяги реалізації продукції за результатами 2020 року [41]:

1. Овочі та інші їстівні частини рослин, які готуються з додаванням оцтової кислоти (хрін) 2469 тон 75654 тис.грн., за середньореалізаційною ціною 30642 грн.

2. Готова гірчиця 1639 тн 53289 тис.грн., за середньореалізаційною ціною 32513 грн.

3. Продукти готові харчові з зернових культур 674 тн 15940 тис. грн, за середньореалізаційною ціною 23650 грн.

4. Води газовані з додаванням цукру 288 тис. Дал 12705 тис. грн, за середньореалізаційною ціною 44115 грн.

5. Напої безалкогольні інші (квас) 264 тис. Дал 12904 тис.грн., за середньореалізаційною ціною 48879 грн.

6. Інша продукція 3931 тис. грн.

В 2020 році підприємством було експортовано продукції на міжнародні ринки (Республіка Білорусь, Німеччина, Польща, Канада). Вартість експортованої

продукції становить 15405 тис. грн, що становить 9% від об'єму реалізованої продукції.

Значимий вплив на виробництво та реалізацію продукції підприємства має також залежність від сезонних змін. Так, для групи хрону та гірчиці активний продаж відбувається за прохолодної температури. Коли ж іде підвищення температури, попит активізується на напої. Не впливає чинник сезонності тільки на продукти харчові з зернових культур.

На ринку України продукція підприємства реалізується під торгівельними марками «ДЕЛІССО», «ВХС», «КВАСКОФФ».

На вітчизняному ринку постачання продукції здійснюється в 19 регіонів нашої країни. Підприємство активно співпрацює з національними та міжнародними торгівельними мережами: «Велика Кишеня», «АТБМаркет», «ЕКО-маркет», «Сільпо», «Фуршет», «Варус», «Новус», «Метро», «Ашан», ПП «Таврія», «Білла-Україна», місцевими торговельними мережами. Продукція реалізується також і через дистриб'юторів: НВЦ ТОВ «Сігма», ТОВ «Альянс», ТОВ «СВІТ ЛАЙФ», ТОВ «СВІФТ-2016», ТОВ «МАРКЕТПРОД», ТОВ «Антип», ТОВ «БІР-МАРКЕТ».

З метою розширення виробництва та ринків збуту ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» пропонує великий асортимент продукції під Власною торговою маркою для мереж: «Ашан» (ТМ Кожен день, та АШАН), «АТБ-Маркет» (ТМ Розумний вибір, Своя Лінія), «ЕКО-маркет» (ТМ Панська Нива), Новус (ТМ Новус), «Метро» (ТМ АРО), «Варус» (ТМ Вигода), «Таврія» (ТМ Українська зірка).

У виробничому процесі використовується сировина вітчизняного походження. Основною сировиною є корінь хрону, який закуповується по всій території України (населення, фермерські господарства).

Найбільшими постачальниками сировини для досліджуваного підприємства є: «Альтера Ацтека Мілінг Україна» м. Черкаси (крупа кукурудзяна та борошно), ТОВ «ФАКТОРІЯАГРО» м. Київ (гірчичний порошок, зерно гірчиці), ТОВ «Промінь Цукор» м. Вінниця (цукор), ТОВ «КВАС БЕВЕРИДЖИЗ», ФГ «Згар –

ГД» м. Літин, ТОВ ТОВ «ОМЕГА-М» м. Сєвєродонецьк (оцтова кислота), ТОВ «Органік-Д» с.м.т. Сутиски (буряк столовий), ПрАТ «Біо мед скло» м. Житомир (скло банка), ТОВ «Пісківський завод скловиробів» с.м.т. Пісківка, ТОВ «Технокап уа» Львівська обл. с. Сопошин (кришка твіст-офф).

Для отримання більшої доданої вартості на підприємстві постійно впроваджуються нові технології та сучасне потужне автоматизоване обладнання.

Так, в 2020 році було придбано (побудовано) основних засобів вартістю 21696,2 тис. грн., зокрема:

- будинки та споруди 3175,5 тис.грн;
- машини та обладнання 17943,4 тис. грн;
- транспортні засоби 577,3 тис. грн.

З метою переходу виробництва пару з електроенергії на газ у 2020 р. було введено в експлуатацію газову парову котельню потужністю 1350 кг/ час та загальною вартістю 5029,4 тис. грн.

В 2020 р. підприємством було проведено заміну зношеного та морально-застарілого вантажно-підйомного обладнання на новий дизельний самохідний навантажувач (вартість 577,3 тис. грн).

При виробництві гірчиці із зерен для збільшення доданої вартості було розроблено інвестиційний проєкт спільно з Агенством Міжнародного Розвитку при Конгресі США USAID щодо запуску лінії вартістю близько 10 млн. грн, призначенням якої є очищення зерен гірчиці

Перспективами для розвитку визначено збільшення випуску та розширення асортименту безалкогольних напоїв. Для практичної реалізації даної програми планується реалізувати інвестиційний проєкт: введення в дію нового цеху по виробництву екстрактів і напоїв. Для виконання даного проєкту необхідно залучити інвестиції загальною вартістю близько 22 млн. грн, зокрема із залученням кредитних ресурсів в розмірі 15 млн. грн.

ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» включено до Державної Програми підтримки малого та середнього бізнесу, за якою передбачається відшкодування відсотків за використання кредитних ресурсів.

Проаналізуємо основні показники ефективності діяльності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» за 2018-2020 рр. (таблиця 2.1). Фінансова звітність підприємства наведена в додатку В.

Результати розрахунків та відповідного аналізування, наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Динаміка основних економічних та фінансових показників діяльності підприємства [41]

| Показники | Роки | | | Відхилення | | | |
|--|----------|----------|----------|--------------------|-------|--------------------|-------|
| | 2018 | 2019 | 2020 | 2019 від 2018 року | | 2020 від 2019 року | |
| | | | | абсол. знач | в % | абсол. знач | в % |
| 1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн | 117 658 | 159 083 | 174 423 | 41425,00 | 35,21 | 15340,00 | 9,64 |
| 2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн | 87 490 | 118 367 | 127 180 | 30877,00 | 35,29 | 8813,00 | 7,45 |
| 3. Валовий прибуток, тис грн | 30 168 | 40 716 | 47 243 | 10548,00 | 34,96 | 6527,00 | 16,03 |
| 4. Чистий прибуток (збиток), тис грн | 7 806 | 10 829 | 16 304 | 3023,00 | 38,73 | 5475,00 | 50,56 |
| 5. Середньооблікова чисельність працівників, чол. | 105 | 115 | 118 | 10,00 | 9,52 | 3,00 | 2,61 |
| 6. Продуктивність праці, тис грн. / чол. | 1120,55 | 1383,33 | 1478,16 | 262,78 | 23,45 | 94,83 | 6,86 |
| 7. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн. | 18373,50 | 22841,50 | 26370,50 | 4468,00 | 24,32 | 3529,00 | 15,45 |
| 8. Фондовіддача | 6,40 | 6,96 | 6,61 | 0,56 | 8,76 | -0,35 | -5,03 |

Як показують дані таблиці 2.1 протягом досліджуваного періоду практично усі показники ефективності діяльності підприємства зростають.

Як показують проведені розрахунки, чистий дохід від реалізації продукції має позитивну тенденцію. Так, в 2019 році показник зріс на 35,621%, а в 2020 році - ще на 9,64% порівняно з попередніми звітними роками.

Водночас спостерігається і зростання собівартості реалізованої продукції. В 2019 році зростання склало 35,29%, в 2020 році – 7,45% порівняно з попередніми роками. За даними підприємства причинами такого зростання є збільшення обсягів виробництва продукції підприємством.

Відповідно такі зміни в динаміці чистого доходу та собівартості відповідним чином вплинули і на зміни валового прибутку. Так, в 2019 році відбулось зростання величини валового прибутку підприємства на 34,96%, а за результатами 2020 року - на 16,03 %.

Варто зауважити, що протягом аналізованого періоду значно зростає чистий прибуток підприємства: в 2019 році – на 38,73%, а в 2020 році – на 50,56% порівняно з 2018 та 2019 роками відповідно.

Отримані результати подаємо у графічному вигляді на рис. 2.1.

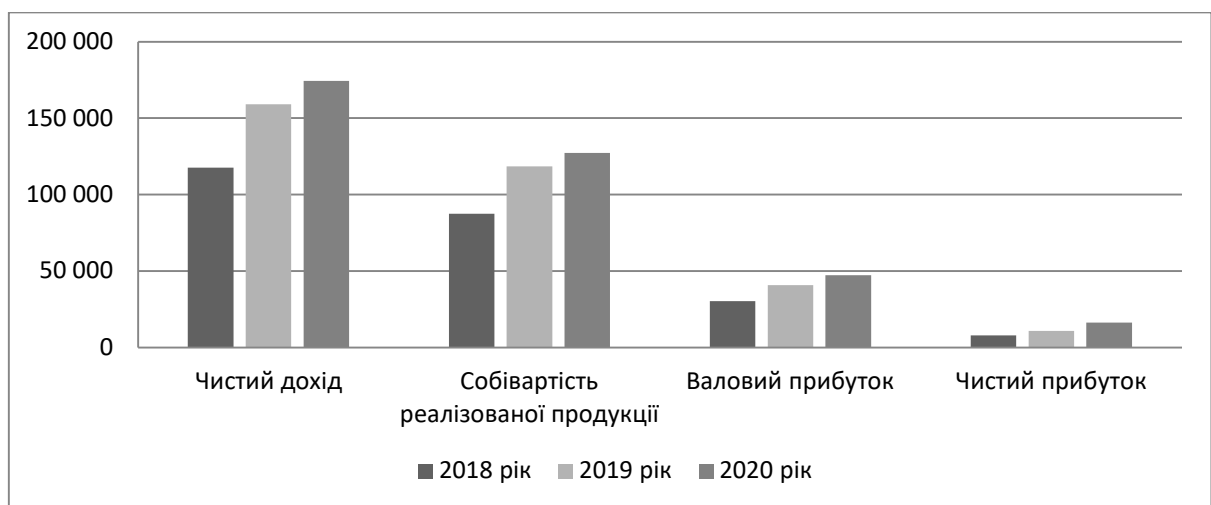


Рисунок 2.1 – Динаміка основних показників діяльності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» (тис грн)

Протягом аналізованого періоду чисельність працівників зростає: в 2019 році зросла майже на 10 %, в 2020 році показник зріс ще майже на 3%.

Позитивною зміною стало зростання показника продуктивності праці. Так, в 2019 році продуктивність праці зросла на 23,45%, а в 2020 році зростання продовжилось, склавши ще 6,86 % порівняно з попереднім звітним роком.

Середньорічна вартість основних засобів має тенденцію до зростання також.

Фондовіддача в 2019 році також зросла (на 8,76%), водночас в 2020 році показник знизився на 5,03 % порівняно з 2019 роком.

Проаналізуємо стан балансу підприємства (форма № 1), отримані результати наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні показники балансу ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» [41]

| Показники | Роки | | | Відхилення | | | |
|----------------------------|----------|----------|----------|--------------------|-------|--------------------|-------|
| | 2018 | 2019 | 2020 | 2019 від 2018 року | | 2020 від 2019 року | |
| | | | | абсол. знач | в % | абсол. знач | в % |
| Активи (Пасиви) | 62868,50 | 74452,50 | 95180,00 | 11584,00 | 18,43 | 20727,50 | 27,84 |
| Необоротні активи | 20097,00 | 25269,00 | 35288,00 | 5172,00 | 25,74 | 10019,00 | 39,65 |
| Оборотні активи | 42771,50 | 49183,50 | 59892,00 | 6412,00 | 14,99 | 10708,50 | 21,77 |
| Власний капітал | 49348,00 | 58514,50 | 71930,00 | 9166,50 | 18,58 | 13415,50 | 22,93 |
| Поточні зобов'язання | 13520,50 | 15938,00 | 23250,00 | 2417,50 | 17,88 | 7312,00 | 45,88 |
| Довгострокові зобов'язання | 0,00 | 0 | 0 | 0 | - | 0 | - |

Відповідно можна проаналізувати структуру джерел забезпечення діяльності підприємства та напрямки їх використання.

Можна констатувати, що майно підприємства протягом аналізованого періоду зростає: в 2019 році вартість майна зросла на 18,43 %, в 2020 році - ще на 27,84 % порівняно з попередніми роками.

Середньорічна вартість необоротних активів також зростає: 25,74 % в 2019 році та 39,65% в 2020 році порівняно з попередніми роками відповідно.

Оборотні активи підприємства також мають позитивну тенденцію, хоч темпи зростання і нижчі ніж для необоротних: зростання на 14,99 % в 2019 році та на 21,77 % в 2020 році відповідно.

Власний капітал протягом досліджуваного періоду також зростає: зростання показника в 2019 році склало майже 18,58%, а в 2020 році – ще на 22,93%, що може свідчити про зростання платоспроможності підприємства.

Показник поточних зобов'язань також має тенденцію до зростання: в 2019 році - на 17,88 %, водночас вже в 2020 році поточні зобов'язання знову зросли (на 45,88 %) порівняно з попереднім звітним роком.

Отримані результати подаємо у графічному вигляді на рис. 2.2.

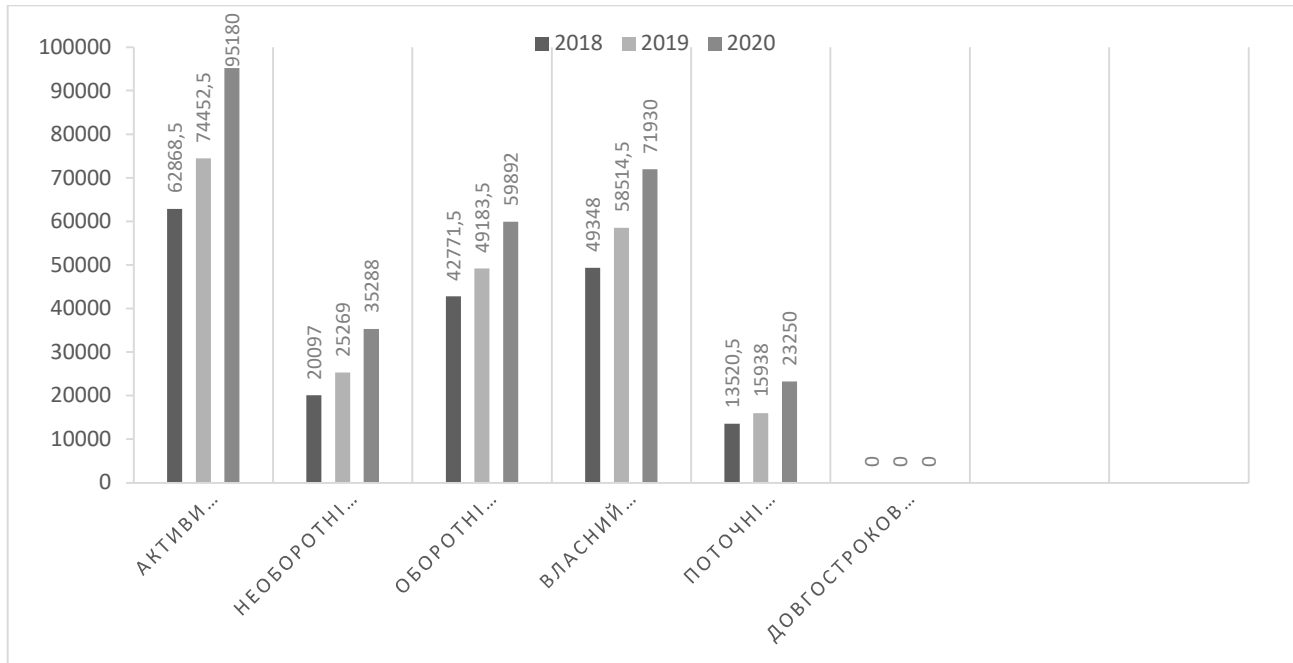


Рисунок 2.2 – Динаміка основних показників балансу ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»

Важливо також дослідити і структуру майна та джерел його формування для ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика».



Рисунок 2.3 – Структура майна та джерел його формування ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»

Рисунок 2.3 демонструє, що в структурі майна досліджуваного підприємства переважають оборотні активи. Водночас показник частки цих активів в загальній структурі майна підприємства має негативну тенденцію. Це вказує на зниження мобільності та ліквідності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» з одного боку.

В структурі пасивів ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» переважає власний капітал, що вказує на його фінансову незалежність.

За результатами 2018-2020 років ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» працювало прибутково, відповідно, підприємство протягом досліджуваного періоду було рентабельним.

Відповідно важливим завданням є аналізування рівня рентабельності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» за різними напрямками його діяльності. Зроблені розрахунки занесено до таблиці 2.3.

Варто зауважити, що позитивною тенденцією в діяльності підприємства є зниження показника витрат на 1 грн чистого доходу, що вказує на те, що прибутковість ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» зростає.

Таблиця 2.3 – Показники рентабельності діяльності підприємства

| Показники | Роки | | | Відхилення | | | |
|---|-------|-------|-------|------------------------|-----|--------------------------|-----|
| | 2018 | 2019 | 2020 | 2019 від 2018 року | | 2020 від 2019 року | |
| | | | | абсол. знач | в % | абсол. знач | в % |
| Витрати підприємства в розрахунку на 1 грн чистого доходу В | 0,919 | 0,917 | 0,886 | зниження на 0,002 п.п. | | зниження на 0,03 п.п. | |
| Рентабельність (збитковість) активів підприємства P_a | 12,42 | 14,54 | 17,13 | зростання на 2,13 п.п. | | зростання на - 2,58 п.п. | |
| Рентабельність (збитковість) основних засобів підприємства $P_{ок}$ | 15,82 | 18,51 | 22,67 | зростання на 2,69 п.п. | | зростання на 4,16 п.п. | |
| Рентабельність (збитковість) власного капіталу підприємства P_v | 42,49 | 47,41 | 61,83 | зростання на 4,92 п.п. | | зростання на 14,42 п.п. | |

Досить наочно зміна проаналізованих показників рентабельності досліджуваного підприємства відображена графічно на рис. 2.4.

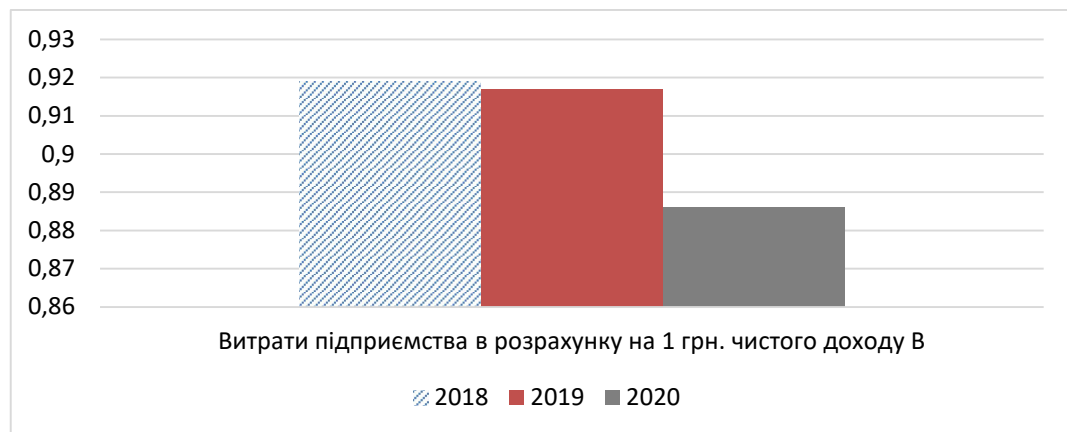
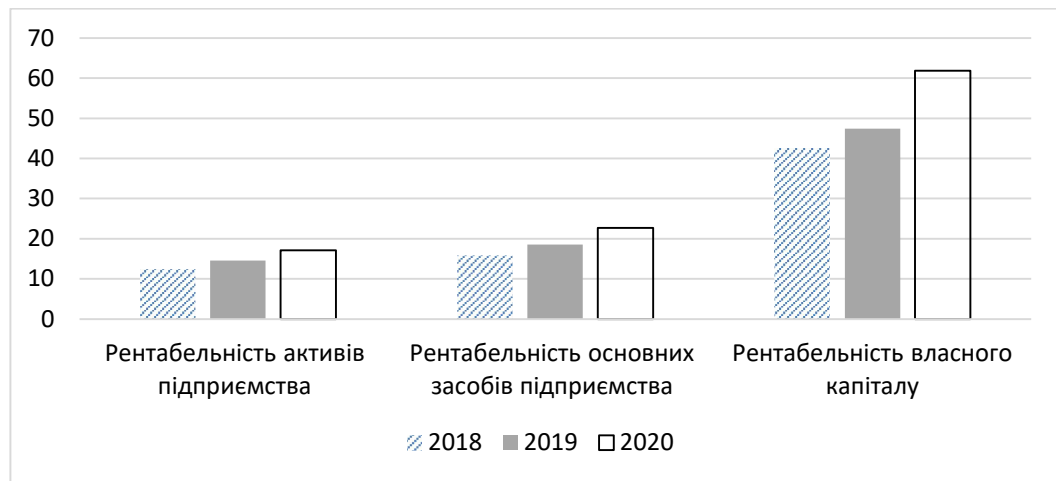


Рисунок 2.4 – Динаміка основних показників рентабельності підприємства

Розраховані показники ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» наведені в табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Основні фінансові показники діяльності підприємства

| Показники | Роки | | | Відхилення: | | | |
|---|------|------|------|------------------------|-----|------------------------|-----|
| | 2018 | 2019 | 2020 | 2019 до 2018 року | | 2020 до 2019 року | |
| | | | | абс. зн | в % | абс. зн | в % |
| Коефіцієнт загальної ліквідності (Ф№1, р. 1195:1695) | 3,16 | 3,09 | 2,58 | зменшився на 0,08 п.п. | | зменшився на 0,51 п.п. | |
| Коефіцієнт платоспроможності (Ф№1, р. 1495:(1595+1695)) | 3,65 | 3,67 | 3,09 | зріс на 0,02 п.п. | | зменшився на 0,58 п.п. | |
| Коефіцієнт фінансової незалежності (Ф№1, р. 1495:1900) | 0,78 | 0,79 | 0,76 | зріс на 0,01 п.п. | | зменшився на 0,03 п.п. | |
| Коефіцієнт фінансової заборгованості (Ф№1, р. (1595+1695):1300) | 0,22 | 0,21 | 0,24 | зменшився на 0,01 п.п. | | зріс на 0,03 п.п. | |

Аналізуючи фінансові показники діяльності підприємства, можна вказати, що підприємство має достатній рівень ліквідності та платоспроможності.

Так, фахівці зазначають, що коефіцієнт незалежності повинен перевищувати значення 0,5, вказуючи на те, що суб'єкт господарювання має забезпечуватись власними ресурсами принаймні на 50%.

Коефіцієнт платоспроможності має перевищувати одиницю, вказуючи на спроможність підприємства покривати власними коштами всю заборгованість повністю.

Всі розраховані показники ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» є в межах норми.

2.2 Аналіз ефективності управління оборотними засобами ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»

За сучасних умов функціонування господарюючі суб'єкти акцентують свою увагу на вирішенні питань стабільності функціонування та максимізації прибутку. Для досягнення визначених цілей доцільно реалізувати чітку політику управління активами, значну роль серед яких мають саме оборотні засоби. Від раціональності їх формування, використання та управління буде залежати рівень ліквідності, платоспроможності та фінансова стійкість підприємства. Нестача оборотних засобів може завдати підприємству значних проблем, що змушує удосконалювати систему управління оборотними засобами підприємства.

В розрізі дослідження проаналізуємо ефективність системи управління оборотними засобами ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» за підходом, який запропоновано в попередньому розділі магістерської кваліфікаційної роботи.

Метою оцінювання є діагностика стану, структури та ефективності використання оборотних засобів підприємства, що є безпосереднім результатом функціонування системи менеджменту ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», відображаючи рівень ефективності управління. Таке оцінювання дозволить виявити проблемні моменти в системі управління оборотними засобами та розробити відповідні дії щодо їх усунення в подальшому.

Склад і структура оборотних активів ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Оборотні активи ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» за середньорічною вартістю, тис грн.

| Показники | Роки | | | Відхилення: | | | |
|--|----------|----------|----------|-------------------|----------|-------------------|----------|
| | 2018 | 2019 | 2020 | 2019 до 2018 року | | 2020 до 2019 року | |
| | | | | абс. зн. | в % | абс. зн. | в % |
| Запаси | 13407,00 | 12592,50 | 13568,00 | -814,50 | -6,08 | 975,50 | 7,75 |
| Виробничі запаси | 13154,50 | 12324,00 | 13318,50 | -830,50 | -6,31 | 994,50 | 8,07 |
| Незавершене виробництво | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | - | 0,00 | - |
| Готова продукція | 131,50 | 157,00 | 160,50 | 25,50 | 19,39 | 3,50 | 2,23 |
| Товари | 121,00 | 111,50 | 89,00 | -9,50 | -7,85 | -22,50 | -20,18 |
| Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги | 21384,50 | 27770,50 | 31014,50 | 6386,00 | 29,86 | 3244,00 | 11,68 |
| Дебіторська заборгованість за розрахунками: | | | | | | | |
| за виданими авансами | 5620,50 | 4723,00 | 10864,00 | -897,50 | -15,97 | 6141,00 | 130,02 |
| з бюджетом | 0,50 | 495,00 | 0,00 | 0,00 | 0 | 494,5 | 100,00 |
| у тому числі з податку на прибуток | 0 | 0 | 0 | 0 | - | 0 | - |
| з нарахованих доходів | 0 | 0 | 0 | 0,00 | - | 0,00 | - |
| із внутрішніх розрахунків | 10,50 | 17,00 | 37,00 | 6,50 | 61,90 | 20,00 | 117,65 |
| Інша поточна дебіторська заборгованість | 10,50 | 17,00 | 37,00 | 6,50 | 61,90 | 20,00 | 117,65 |
| Поточні фінансові інвестиції | 0 | 0 | 0 | 0,00 | - | 0,00 | - |
| Гроші та їх еквіваленти | 2335,00 | 4054,50 | 3862,00 | 1719,50 | 73,64 | -192,50 | -4,75 |
| Готівка | 179,00 | 105,50 | 44,50 | -73,50 | -41,06 | -61,00 | -57,82 |
| Рахунки в банках | 2156,00 | 3949,00 | 3817,50 | 1793,00 | 83,16 | -131,50 | -3,33 |
| Витрати майбутніх періодів | 11,50 | 17,50 | 39,50 | 6,00 | 52,17 | 22,00 | 125,71 |
| Інші оборотні активи | 8,00 | 12,00 | 6,00 | 300,00 | 4,00 | 50,00 | 8,00 |
| Усього | 49183,50 | 59892,00 | 6412,00 | 14,99 | 10708,50 | 21,77 | 49183,50 |

Відповідно протягом досліджуваного періоду існує позитивна тенденція щодо вартості оборотних засобів підприємства. Зростання відбулось, насамперед, за рахунок зростання вартості дебіторської заборгованості в цілому, грошових коштів та їх еквівалентів, інших оборотних активів.

Водночас вартість запасів, виробничих зокрема, не зважаючи на збільшення обсягів діяльності підприємства, знизилась на 6,08 % та 6,31% відповідно порівняно з попереднім звітним роком.

Найбільші темпи зростання серед структурних елементів запасів продемонструвала готова продукція в 2019 році (зростання показника на 19,39 %).

Залишки товарів на складі ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» знижуються (на 7,85 % в 2019 році та на 20,18 % в 2020 році), водночас обсяги виробництва та реалізації зростають, що є позитивною динамікою в діяльності підприємства.

Позитивну динаміку протягом аналізованого періоду має і дебіторська заборгованість підприємства за товари (роботи, послуги). В 2019 році показник дебіторської заборгованості зріс на 29,86 % порівняно з 2019 роком, а в 2020 році - ще на 11,68 %.

Значне зростання демонструє і дебіторська заборгованість підприємства за різними видами розрахунків в 2020 році.

Аналіз грошових коштів підприємства показує, що в 2019 році їх вартість зростає (в 2019 році - на 73,64 % порівняно з 2018 роком), проте в 2020 прослідковується незначне зменшення цього показника (на 4,75 %) порівняно з попереднім звітним роком.

Витрати майбутніх періодів протягом аналізованого періоду зростають: в 2019 році - на 52,17 %), в 2020 - на 125,71% порівняно з 2018 та 2019 роками відповідно.

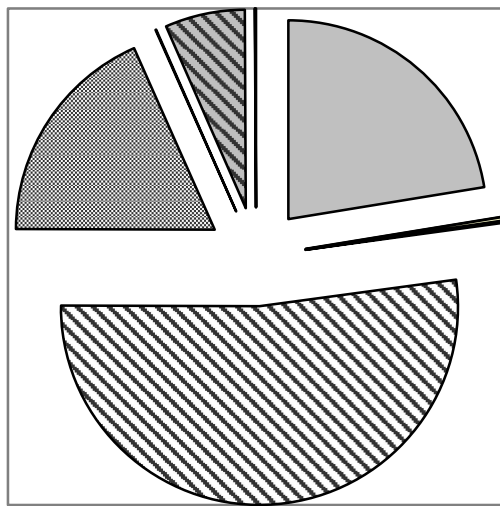
В розрізі дослідження варто звернути увагу і на структуру оборотних активів підприємства (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Структура оборотних засобів ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», %

| Показники | Роки | | | Відхилення: | | | |
|--|--------|--------|--------|-------------------|-----|-------------------|-----|
| | 2018 | 2019 | 2020 | 2019 до 2018 року | | 2020 до 2019 року | |
| | | | | абс. зн. | в % | абс. зн. | в % |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |
| Запаси | 31,35 | 25,60 | 22,65 | -5,74 | | -2,95 | |
| Виробничі запаси | 30,76 | 25,06 | 22,24 | -5,70 | | -2,82 | |
| Незавершене виробництво | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | | 0,00 | |
| Готова продукція | 0,31 | 0,32 | 0,27 | 0,01 | | -0,05 | |
| Товари | 0,28 | 0,23 | 0,15 | -0,06 | | -0,08 | |
| Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги | 50,00 | 56,46 | 51,78 | 6,47 | | -4,68 | |
| Дебіторська заборгованість за розрахунками: | | | | | | | |
| за виданими авансами | 13,14 | 9,60 | 18,14 | -3,54 | | 8,54 | |
| з бюджетом | 0,00 | 0,00 | 0,83 | 0,00 | | 0,83 | |
| у тому числі з податку на прибуток | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | | 0,00 | |
| із внутрішніх розрахунків | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | | 0,00 | |
| Інша поточна дебіторська заборгованість | 0,03 | 0,06 | 0,01 | 0,03 | | 0,03 | |
| Гроші та їх еквіваленти | 5,46 | 8,24 | 6,45 | 2,78 | | -1,80 | |
| Готівка | 0,42 | 0,21 | 0,07 | -0,20 | | -0,14 | |
| Рахунки в банках | 5,04 | 8,03 | 6,37 | 2,99 | | -1,66 | |
| Витрати майбутніх періодів | 0,03 | 0,04 | 0,07 | 0,01 | | 0,03 | |
| Інші оборотні активи | 0,00 | 0,02 | 0,02 | 0,01 | | 0,00 | |
| Усього | 100,00 | 100,00 | 100,00 | 0,00 | | 0,00 | |

Як показують дані табл. 2.6 найбільшу частку в структурі оборотних активів підприємства складають дебіторська заборгованість за товари, роботи (послуги), частка якої зростає в 2019 році, в 2020 році спостерігається незначне зниження порівняно з попередніми роками.

Для наочності структура оборотних активів підприємства в 2020 році наведена на рис. 2.5.



| | |
|-------------------------------------|--|
| <input type="checkbox"/> | Виробничі запаси |
| <input checked="" type="checkbox"/> | Незавершене виробництво |
| <input type="checkbox"/> | Готова продукція |
| <input type="checkbox"/> | Товари |
| <input checked="" type="checkbox"/> | Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги |
| <input checked="" type="checkbox"/> | Дебіторська заборгованість за розрахунками: |
| <input type="checkbox"/> | Інша поточна дебіторська заборгованість |
| <input checked="" type="checkbox"/> | Гроші та їх еквіваленти |
| <input type="checkbox"/> | Інші оборотні активи |
| <input type="checkbox"/> | витрати майбутніх періодів |

Рисунок 2.5 – Структура оборотних засобів ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», 2020 р.

Відповідно до удосконаленого підходу, проаналізуємо відповідні до табл 1.3 показники ефективності використання оборотних засобів підприємства (табл. 2.8). В табл. 2.7 наведено вхідні дані для розрахунків.

Таблиця 2.7 – Вхідні дані для розрахунків показників ефективності управління оборотними засобами підприємства

| Показники | Роки | | | Відхилення | | | |
|--|---------|---------|---------|--------------------|-------|--------------------|------|
| | 2018 | 2019 | 2020 | 2019 від 2018 року | | 2020 від 2019 року | |
| | | | | абсол. знач | в % | абсол. знач | в % |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |
| 1 Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн | 117 658 | 159 083 | 174 423 | 41425,00 | 35,21 | 15340,00 | 9,64 |

Продовження табл. 2.7

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |
|---|----------|----------|----------|----------|--------|----------|--------|
| 2 Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн | 87 490 | 118 367 | 127 180 | 30877,00 | 35,29 | 8813,00 | 7,45 |
| 3 Валовий прибуток, тис. грн | 30 168 | 40 716 | 47 243 | 10548,00 | 34,96 | 6527,00 | 16,03 |
| 4 Чистий прибуток (збиток), тис. грн | 7 806 | 10 829 | 16 304 | 3023,00 | 38,73 | 5475,00 | 50,56 |
| 5 Майно підприємства (Активи), тис. грн | 62868,50 | 74452,50 | 95180,00 | 11584,00 | 18,43 | 20727,50 | 27,84 |
| 6 Оборотні засоби, тис. грн | 42771,50 | 49183,50 | 59892,00 | 6412,00 | 14,99 | 10708,50 | 21,77 |
| 7 Запаси, тис. грн | 13407,00 | 12592,50 | 13568,00 | -814,50 | -6,08 | 975,50 | 7,75 |
| 8 Власний капітал, тис. грн | 49348,00 | 58514,50 | 71930,00 | 9166,50 | 18,58 | 13415,50 | 22,93 |
| 9 Поточні зобов'язання, тис. грн | 13520,50 | 15938,00 | 23250,00 | 2417,50 | 17,88 | 7312,00 | 45,88 |
| 10 Довгострокові зобов'язання, тис. грн | 0 | 0 | 0 | 0 | - | 0 | - |
| 11 Кредиторська заборгованість, тис. грн | 8661 | 10582 | 11687 | 1921,00 | 22,18 | 1105,00 | 10,44 |
| 12 Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, тис. грн | 50,00 | 56,46 | 51,78 | 6,46 | 12,92 | -4,68 | -8,29 |
| 13 Дебіторська заборгованість за розрахунками, тис. грн | 13,17 | 10,2 | 18,98 | -2,97 | -22,55 | 8,78 | 86,08 |
| 14 Грошові кошти та короткострокові фінансові зобов'язання, тис. грн | 5,46 | 8,24 | 6,45 | 2,78 | 50,92 | -1,79 | -21,72 |

Результати розрахунків відповідних до сформованої системи показників зведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Показники ефективності використання та управління оборотними засобами підприємства

| Показники | Роки | | | Відхилення | |
|--|---------|----------|---------|-------------------|-------------------|
| | 2018 | 2019 | 2020 | 2019 до 2018 року | 2020 до 2019 року |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
| Діагностика забезпеченості та ефективності управління оборотними засобами підприємства | | | | | |
| 1. Коефіцієнт реальної вартості оборотних засобів (р.6/р.7) | 3,19 | 3,91 | 4,41 | 0,72 | 0,51 |
| 2. Коефіцієнт рентабельності (р.4/р.6) оборотних засобів | 0,18 | 0,22 | 0,27 | 0,04 | 0,05 |
| Оцінювання наявних джерел фінансування оборотних засобів | | | | | |
| 3. Коефіцієнт оборотності (р.1/р.6) | 2,75 | 3,23 | 2,9 | 0,48 | -0,32 |
| 4. Тривалість обороту (360/табл. 2.8 п. 3) | 131 | 111 | 124 | -20 | 13 |
| 5. Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів (р.8/(р.9+р.10)) | 49348 | 58514,5 | 71930 | 9166,50 | 13415,50 |
| Оцінювання структури та ефективності використання складових елементів оборотних засобів | | | | | |
| Запаси | | | | | |
| 6. Коефіцієнт оборотності запасів (р. 1/р.7) | 8,78 | 12,63 | 12,86 | 3,86 | 0,22 |
| 7. Тривалість обороту запасів (360/табл. 2.8 п.6) | 41 | 28 | 28 | -13 | 0 |
| Дебіторська заборгованість | | | | | |
| 8. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (р.1/ р.11) | 13,58 | 15,03 | 14,92 | 1,45 | -0,11 |
| 9. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (р.1/ (р.12+р.13)) | 1862,56 | 2386,48 | 2464,99 | 523,92 | 78,51 |
| Грошові кошти | | | | | |
| 10. Коефіцієнт покриття (табл. 2.4) | 3,16 | 3,09 | 2,58 | -0,07 | -0,51 |
| 11. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (р.14/р.9) | 0,0004 | 0,0005 | 0,0003 | 0,0001 | -0,0002 |
| Оцінювання величини умовно вивільнених (або додатково залучених) оборотних засобів | | | | | |
| 12. Сума умовно вивільнених (або додатково залучених) оборотних засобів, тис. грн (р.1*(таблиця 2.8 п.4 звіт – п.4 баз)/360) | 3552,17 | -8646,98 | 5965,85 | -12199,15 | 14612,83 |

Як показують проведені розрахунки, коефіцієнт реальної вартості оборотних засобів в структурі майна підприємства зростає, що свідчить про зростання частки оборотних засобів в активах підприємства. Це вказує на збільшення мобільності та гнучкості підприємства.

Рентабельність використання оборотних засобів протягом аналізованого періоду також має позитивну тенденцію, зростаючи в 2019 та в 2020 роках (на 0,04 п.п. та 0,05 п.п. відповідно).

Водночас коефіцієнт оборотності в 2019 році зріс, що дозволило скоротити тривалість обороту на 20 днів. Проте вже в 2020 році коефіцієнт оборотності знову зменшився порівняно з попереднім 2019 роком, що вплинуло на зростання тривалості періоду обороту оборотних засобів на 13 днів. Варто зауважити, що незважаючи на зниження показника в 2020 році тривалість обороту була меншою ніж в 2018 році на 7 днів.

Коефіцієнт співвідношення власних та залучених джерел фінансування оборотних засобів вказує на значне переважання власних фінансових ресурсів підприємства. З одного боку, така забезпеченість вказує на високий рівень фінансової незалежності підприємства. З іншого боку, ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» не використовує переваги фінансового левериджа, який є потужним інструментом оптимізації структури капіталу підприємства, дозволяючи впливати на прибуток, змінюючи свої довгострокові пасиви.

Аналіз ефективності використання оборотних засобів за їх елементами показав, що швидкість обертання запасів досить висока і має тенденцію до зростання. Це підтверджує і показник тривалості обороту, який знижується. Такі тенденції вказують на підвищення ефективності використання запасів ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика».

Зростають показники коефіцієнтів оборотності дебіторської та кредиторської заборгованостей, що вказує на зростання швидкості покриття цих заборгованостей. Варто зауважити, що кредиторська заборгованість підприємства є досить незначною і швидко погашається ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» по своїм зобов'язанням.

Аналіз грошових коштів показав, що коефіцієнт покриття, незважаючи на негативну тенденцію протягом аналізованого періоду (зниження з 3,16 до 2,58), значно перевищує нормативне значення.

Водночас коефіцієнт абсолютної ліквідності є незначним, не досягаючи нормативного значення, що вказує на необхідність оптимізації в структурі оборотних засобів частки грошових коштів та поточних інвестицій.

Прискорення оборотності оборотних засобів в 2019 році дозволило підприємству вивільнити з обігу більше 8,5 млн грн. Водночас сповільнення обігу в 2020 році вимагало додаткового залучення в оборот майже 6 млн грн.

На рис. 2.6 відображено графічно динаміку основних проаналізованих показників.

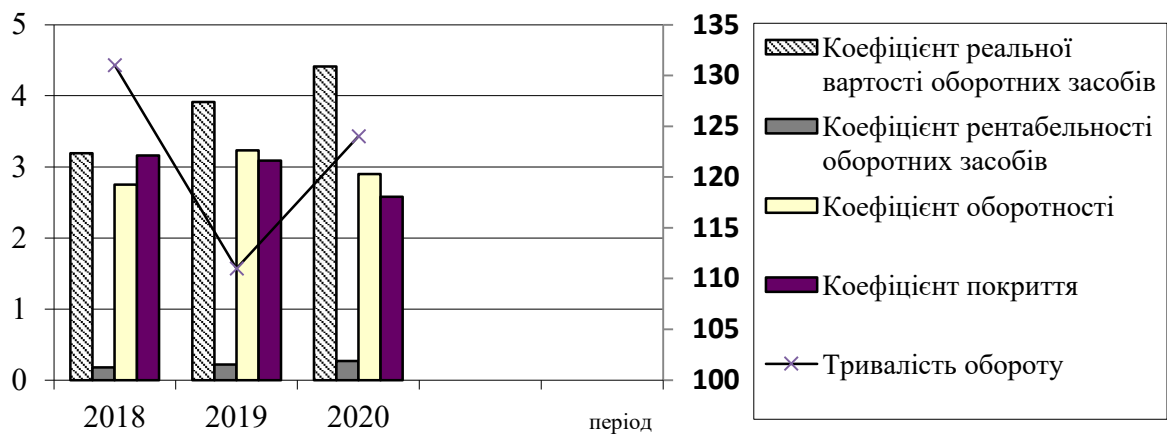


Рисунок 2.6 – Динаміка зміни основних показників ефективності управління оборотних засобів підприємства

Проведений аналіз показав, що в цілому управління оборотними засобами є ефективним. Водночас є певні проблемні моменти, які потребують додаткової уваги та відповідних заходів щодо їх вирішення.

2.3 Аналіз системи управління досліджуваного підприємства

ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» має лінійно-функціональну структурну організацію. Тобто структурними лінійними підрозділами приймаються рішення, а функціональними ланками здійснюється підготовка рішень, складання планів, проведення заходів щодо управлінських рішень.

Зобразимо лінійно-функціональну структуру управління ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» на рисунку 2.7.

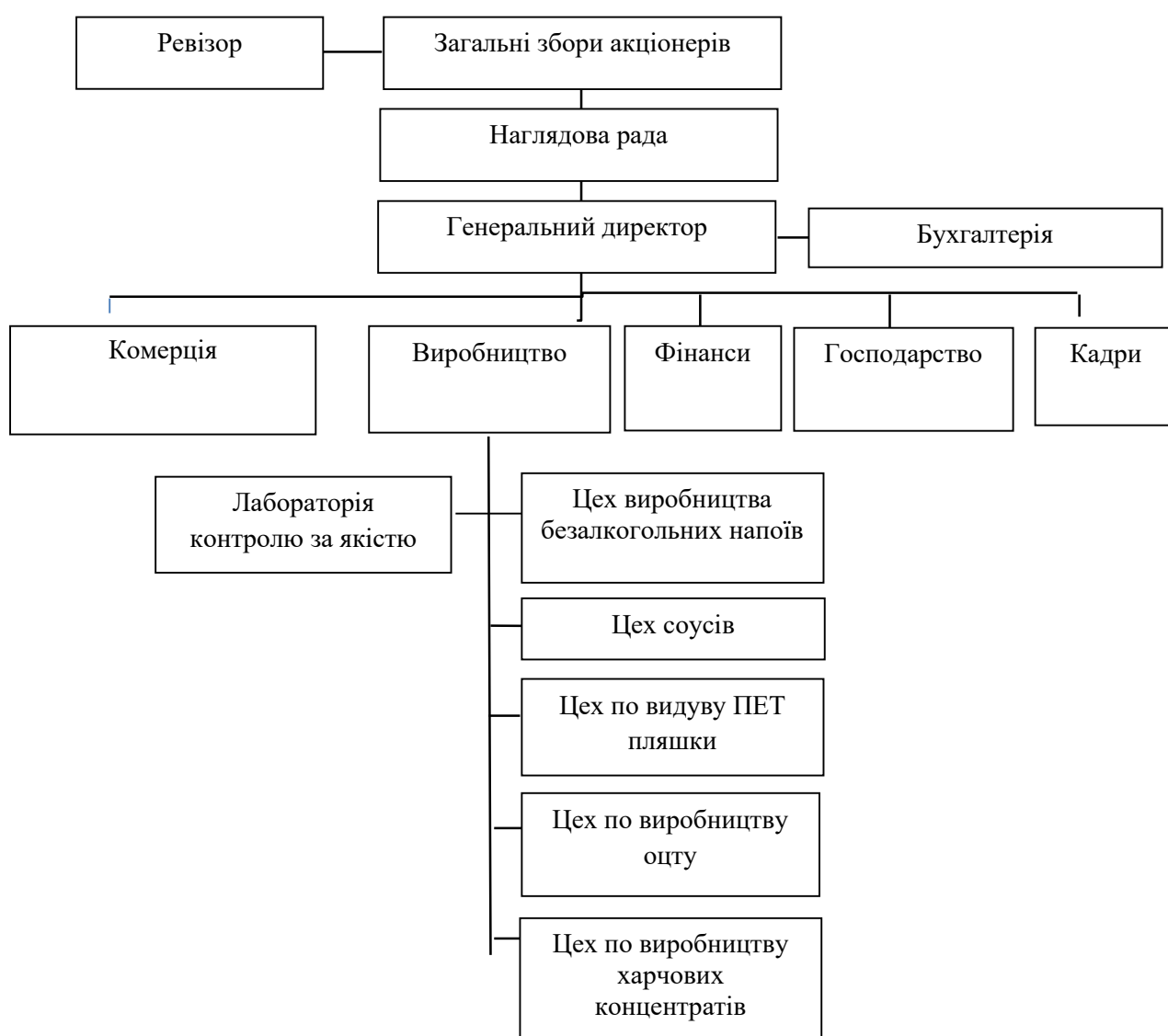


Рисунок 2.7 - Узагальнена організаційна структура управління ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»

Кожен виробничий підрозділ має свого керівника, який є відповідальним за його роботу та здійснює відповідні управлінські функції. Відповідно працівник підпорядковується тільки керівнику свого підрозділу, який відповідно підпорядковується вищому органу управління. Підлеглі виконують розпорядження безпосереднього керівника. Відповідно на підприємстві дотримуються принципу єдності керівництва, і це позитивно впливає на підприємство і робить його більш стабільним як у кризових ситуаціях так і в буденних.

Організаційна структура ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» має такі переваги:

- рішення приймаються оперативно;
- відносно швидка реакція на управлінські рішення завдяки ієрархічності;
- кожен керівник несе персональну відповідальність за прийняті ними рішення та відповідні результати діяльності;
- вирішення завдань фахівцями функціональних підрозділів, що підвищує швидкість та якість виконання завдань.

Водночас організаційна структура підприємства має і певні недоліки:

- частково дублюються управлінські функції;
- складнощі при регулюванні взаємовідносин лінійних і функціональних керівників;
- розпорошення відповідальності.

Варто зауважити, що ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» має добре налагоджену систему менеджменту:

1. Планування та прогнозування (формулювання цілей, стратегій і завдань, прогнозування результатів тощо) здійснюються досить ретельно. Відповідно заздалегідь планується, хто і яким чином має виконувати поставлені завдання.

2. Організація характеризується чіткою взаємодією відділів між собою, діючи як єдина система, протидіючи комунікаційним бар'єрам щодо виконання прямих обов'язків. Якщо ж виникають якісь суперечності, вони вирішуються керівниками підрозділів.

3. Сформовано систему мотивації на підприємстві, яка передбачає виплату додаткових матеріальних заохочень, підвищення кваліфікації та постійний професійний розвиток персоналу шляхом відвідування відповідних курсів, підвищення рівня вмінь роботи у команді, проведення спеціалізованих тренінгів.

4. Функція контролю реалізується таким чином, що працівники підрозділів звітують по виконаним завданням перед своїми безпосередніми керівниками. Крім того на підприємстві регулярно проводять перевірки та аудити.

В цілому система менеджменту функціонує ефективно.

Висновки до другого розділу

В ході виконання аналітичного розділу магістерської кваліфікаційної роботи було охарактеризовано діяльність ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика».

Протягом досліджуваного періоду практично усі показники ефективності діяльності підприємства зростають. Так, чистий дохід від реалізації продукції має позитивну тенденцію: в 2019 році показник зріс на 35,621%, а в 2020 році - ще на 9,64% порівняно з попередніми звітними роками. Водночас спостерігається і зростання собівартості реалізованої продукції. За даними підприємства причинами такого зростання є збільшення обсягів виробництва продукції підприємством.

Протягом аналізованого періоду значно зростає чистий прибуток підприємства: в 2019 році – на 38,73%, а в 2020 році – на 50,56% порівняно з 2018 та 2019 роками відповідно.

Майно підприємства протягом аналізованого періоду зростає: в 2019 році вартість майна зросла на 18,43 %, в 2020 році - ще на 27,84 % порівняно з попередніми роками. В структурі майна досліджуваного підприємства переважають оборотні активи. Водночас показник частки цих активів в загальній структурі майна підприємства має негативну тенденцію. В структурі пасивів ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» переважає власний капітал, що вказує на його фінансову незалежність.

Підприємство має достатній рівень ліквідності та платоспроможності.

В розрізі дослідження проаналізовано стан, структуру та динаміку основних показників, що характеризують оборотні засоби підприємства та ефективність управління ними.

Найбільшу частку в структурі оборотних засобів підприємства становить дебіторська заборгованість.

За результатами дослідження можна вказати, що рентабельність використання оборотних засобів протягом аналізованого періоду має позитивну тенденцію, зростаючи в 2019 та в 2020 роках (на 0,04 п.п. та 0,05 п.п. відповідно).

Коефіцієнт співвідношення власних та залучених джерел фінансування оборотних засобів вказує на значне переважання власних фінансових ресурсів підприємства. Аналіз ефективності використання оборотних засобів за їх елементами показав, що швидкість обертання запасів досить висока і має тенденцію до зростання.

Зростають показники коефіцієнтів оборотності дебіторської та кредиторської заборгованостей, що вказує на зростання швидкості покриття цих заборгованостей. Аналіз грошових коштів показав, що коефіцієнт покриття значно перевищує нормативне значення.

Водночас коефіцієнт абсолютної ліквідності є незначним, не досягаючи нормативного значення, що вказує на необхідність оптимізації в структурі оборотних засобів частки грошових коштів та поточних інвестицій.

Досліджено систему менеджменту підприємства ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика».

3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРАТ «ВІННИЦЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»

3.1 Розробка та обґрунтування базової стратегії розвитку ПРАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»

За ринкових умов господарювання саме базова стратегія окреслює основні напрямки розвитку підприємства, відповідно до чого узгоджуються усі наступні його дії.

Будь-який процес починається з формування цілей, відповідно до яких і визначаються подальші дії підприємства. Важливим завданням для будь-якого суб'єкта бізнесу є вибір пріоритетів для функціонування та перспективного розвитку: варто сконцентрувати зусилля на максимально сильних своїх сторонах та активному використанні можливостей зовнішнього середовища господарювання.

Відповідно постає важливе завдання щодо моніторингу внутрішнього та зовнішнього середовища господарювання бізнесу з виокремленням перспективних точок зростання та потенційних невдач.

Серед інструментів, які дозволяють якомога ширше охопити перелік чинників впливу з урахуванням від поточного до майбутніх періодів, одним з найбільш дієвих є саме SWOT-аналіз, за результатами якого підприємство може зробити обґрунтований стратегічний вибір [44].

SWOT-аналіз повинен виконуватись, ґрунтуючись на принципі, що обрана стратегія повинна забезпечувати відповідність внутрішніх можливостей підприємства (його слабких і сильних сторін) вимогам середовища господарювання (можливості та небезпеки, які існують).

Проаналізуємо зовнішнє та внутрішнє середовище діяльності ПРАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», отримані результати зведено до табл. 3.1.

Таблиця 3.1 - Базовий SWOT-аналіз ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» [41-43]

| Слабкі сторони | Сильні сторони |
|---|---|
| Недостатність обігових коштів | Тривалий досвід роботи на ринку, як наслідок - сформований позитивний імідж на вітчизняному та міжнародному ринках |
| Залежність від сезонних змін та проблем | Значні власні виробничі потужності та постійний розвиток виробництва |
| Недостатня увага керівництва до використання інструментів маркетингу | Наявність висококваліфікованого виробничого персоналу |
| Проблеми з погашенням дебіторської заборгованості | Висока якість продукції (відповідність національним та міжнародним стандартам) |
| Невідповідність сайту товариства сучасним вимогам повсюдної інформатизації та діджиталізації | Моніторинг та контроль на всіх стадіях виробництва, що забезпечує високу якість продукції |
| Середня позиція в частці ринку | Постійне оновлення обладнання (орієнтація на прогресивне потужне автоматизоване обладнання, техніку та технології) |
| Недостатня увага до системи стратегічного планування | Інноваційно-інвестиційна активність (співпраця та реалізація проектів спільно з Агенством Міжнародного Розвитку при Конгресі США USAID та іншими інвесторами) |
| | Висока культура виробництва |
| | Власний парк автомобілів (16 одиниць) |
| | Доступ до якісної сировини вітчизняного виробництва |
| | Тісна співпраця з різними торговими мережами |
| Загрози | Можливості |
| Складна політична та економічна ситуація в країні та у світі в цілому | Розширення та оновлення потужностей |
| Зростання цін на сировину та енергоносії (неконтрольовані інфляційні процеси) | Зростання кількості потенційних споживачів, в т.ч. закордонних, шляхом виходу на нові географічні ринки |
| Посилення конкуренції (найближчі конкуренти на ринку постійно посилюють свої конкурентні переваги на якісній основі) | Розширення номенклатури та асортименту продукції (оновлення пропонованої продукції споживачу, підготовка і організація виробництва нових видів продукції) |
| Зниження платоспроможності потенційних покупців, що може призвести до ще більшого зростання дебіторської заборгованості, а також посилення нестачі оборотних засобів підприємства | Можливість залучення дешевих кредитних ресурсів (підприємство включено до Державної Програми підтримки малого та середнього бізнесу, яка передбачає відшкодування відсотків за користування кредитними ресурсами) |
| Недосконалість податкової системи, що характеризується постійними змінами і тиском | Розширення співробітництва з різними торговими марками торговельних мереж, як на вітчизняному так і закордонних ринках |
| Нестабільність валютних курсів | |
| Військові дії в країні | |

Як показують результати проведеного SWOT-аналізу, ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» є потужним конкурентом на ринку харчових продуктів, маючи досить сильні переваги у своїй діяльності, вміле використання яких в перспективі може дозволити підприємству претендувати на лідерські позиції на окремих сегментах вітчизняного ринку продуктів харчування.

Насамперед, такі перспективи можуть стати можливими завдяки постійним процесам щодо постійного оновлення обладнання, впровадженню сучасних технологій, використанню якісної сировинної бази, жорсткому контролю якості продукції, наявності висококваліфікованих кадрів тощо.

Водночас є і слабкі сторони в діяльності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», що вимагають уваги керівництва з метою усунення слабких місць. Насамперед, доцільно спрямувати зусилля на оптимізації обігових засобів підприємства за їх кількістю та структурою, активізувати маркетингову діяльність в напрямку розширення каналів збуту, звернути увагу на можливості електронної комерції за сучасних умов господарювання тощо.

Зовнішнє середовище господарювання також формує як можливості, так і загрози для ефективного господарювання досліджуваного підприємства. Завдання системи менеджменту підприємства є мінімізувати негативний вплив загроз та скористатись можливостями для посилення свої сильних сторін.

Варто зауважити, що значною загрозою для успішності функціонування досліджуваного підприємства є зростання цін на сировину та енергоносії, що прямо впливає на собівартість виготовлення продукції, а відповідно – і на дохідність та конкурентоспроможність підприємства; водночас зростання частки неплатоспроможних покупців, що є наслідком складних політичних, а також економічних змін як в країні, так і у світі. Варто відмітити, що значного впливу на стан економічних процесів в Україні та світі завдала пандемія COVID-19, що тільки посилило загрози середовищі господарювання.

На сьогодні в Україні спостерігається значне падіння економіки через воєнні дії на території нашої країни, ще більше знижуючи платоспроможний

попит нашого населення, посилюючи загрози та проблеми для розвитку вітчизняних підприємств.

Враховуючи результати проведеного SWOT-аналізу, пріоритетними діями ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» мають стати:

- розширення номенклатури та асортименту продукції;
- нарощування обсягів виготовлення та збуту продукції;
- розширення міжнародних ринків збуту;
- розширення каналів збуту, відкриття нових точок продажу;
- орієнтація на інноваційний розвиток;
- підтримка високого рівня іміджу виробника якісної продукції тощо.

Відповідно для практичної реалізації окреслених напрямків розвитку доцільно виокремити відповідні цілі, які за термінами їх досягнення можна розподілити на довго-, середньо- та короткострокові.

Довгострокові цілі ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» доцільно спрямувати на залучення інвестицій та забезпечення стійкого зростання.

Середньострокові цілі досліджуваного підприємства доцільно зорієнтувати на забезпечення випуску високоякісної продукції, розширення номенклатури та асортименту продукції, максимізацію обсягів продажу та прибутків, активізацію інноваційної діяльності, вихід на нові Європейські ринки та розширення внутрішніх каналів збуту засобами електронної комерції тощо.

Короткострокові цілі ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» доцільно спрямувати на оптимізацію використання усіх видів ресурсів, підвищення рівня кваліфікації працівників, виконання в термін договорів і контрактів тощо.

За результатами проведеного SWOT-аналізу та дослідження основних фінансово-економічних показників ефективності діяльності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», вважаємо, що найбільш оптимальною за сучасних умов буде саме стратегія зростання, яка передбачає орієнтування на зростання обсягів виробництва та продажу, зростання прибутковості, підвищення рентабельності й інших показників ефективності господарювання.

Водночас для досліджуваного підприємства обрати саме стратегію концентрованого зростання, яка може реалізовуватись на практиці за такими напрямками:

посилення позицій на існуючому ринку;

пошук нових ринків збуту конкурентоспроможного продукту;

розвиток продукту удосконалюючи існуючий, або виготовляючи новий.

Аналіз показав, що підприємство має потенціал та можливості для практичного слідування такій стратегії.

За умов динамічних змін зовнішнього середовища, стратегія підприємства щодо фінансування оборотних засобів повинна бути гнучкою та виваженою, що дозволяє швидко адаптуватись до будь-яких змін.

На нашу думку, для підвищення ефективності управління оборотними засобами ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» доцільно зорієнтувати систему менеджменту на компромісну стратегію фінансування оборотних засобів, яка характеризується тим, що за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу фінансуються постійна частина оборотних засобів та необоротні активи, водночас за рахунок короткострокового позикового капіталу фінансується вся змінна частина оборотних засобів. Такий підхід забезпечує прийнятний рівень рентабельності власного капіталу та фінансової стійкості підприємства, наближену до середньоринкової норму прибутковості на капітал [45-47].

Така стратегія має стати переважаючою, водночас в короткострокових періодах можливим до застосування можуть стати як консервативна (при виникненні лівобічного ризику), так і агресивна моделі (при виникненні за наявності правобічного ризику).

3.2 Розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності управління ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» та покращення результатів її діяльності

3.2.1 Розробка рекомендацій щодо покращення результатів діяльності підприємства

Дослідження основних фінансово-економічних показників ефективності господарювання ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» та управління його оборотними засобами вказали на певні проблеми та перспективні напрямки для розвитку підприємства.

Відповідно до обраних стратегій нами розроблено комплекс рішень, що дозволить вирішити виявлені проблеми та розвиватись відповідно до визначених цілей.

За даними ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» та за результатами проведеного аналізування фінансування своєї діяльності здебільшого підприємством відбувається за рахунок власних фінансових ресурсів, намагаючись функціонувати в межах власних фінансових можливостей, іноді залучаючи короткострокові кредити банків, довгострокових позик підприємство не залучає взагалі. За даними підприємства робочого капіталу достатньо для вирішення поточних проблем.

Звичайно, такий підхід до фінансування оборотних засобів забезпечує високий рівень фінансової незалежності підприємству, але водночас не використовуються можливості, які забезпечують бізнесу залучені кошти.

Використання залученого капіталу дає можливість підприємству отримати додатковий прибуток на власний капітал за рахунок використання позикових коштів – так званий ефект фінансового левериджу [48].

Грунтуючись на знаннях механізму фінансового левериджу доцільно управляти як вартістю, так і структурою капіталу господарюючого суб'єкта, максимізуючи тим самим рентабельність власного капіталу.

Відповідно для підвищення рентабельності власного капіталу та збільшення обігових коштів (в ході дослідження виявлено таку потребу підприємства) пропонуємо ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» у своїй діяльності оптимізувати джерела фінансування оборотних засобів підприємства, залучаючи позикові ресурси (довгострокові та короткострокові кредити, боргові цінні папери, державне цільове фінансування, лізинг тощо).

Оскільки за даними підприємства ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» включена в Державну Програму підтримки малого та середнього бізнесу, що передбачає відшкодування оплати відсотків за використані кредитні ресурси, то безсумнівно, що найбільш вигідним варіантом залучення капіталу буде кредитування.

Водночас, залучаючи кредитні ресурси, необхідно постійно контролювати прибутковість залучених коштів, а відповідно – моніторити ефект фінансового левериджу, оскільки він прямо пропорційно впливає на норму прибутку підприємства, вимагаючи коригування за необхідності для отримання цільової прибутковості.

Термін розробки та впровадження даної пропозиції складе близько 6-ти місяців.

Відповідальним за впровадження доцільно призначити фінансового директора.

В результаті впровадження такої системи очікується підвищення оборотності оборотних активів, оптимізація співвідношення власного і позикового капіталу, оборотного та необоротного капіталу, зростання рентабельності власного капіталу тощо. Орієнтовно витрати на розробку та впровадження даної пропозиції складуть 30 тис. грн за перший рік (підготовка документації, експлуатаційні витрати та ін.). Прогнозується зростання обсягів реалізації продукції, отримання додаткового прибутку.

За результатами дослідження стану та структури оборотних засобів ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» ми з'ясували, що величина дебіторської заборгованості підприємства має зростаючу динаміку за

аналізований період, водночас в структурі оборотних засобів саме дебіторська заборгованість має найбільшу частку (більше 50%).

Зрозуміло, що частина дебіторської заборгованості виникає закономірно – як етап розрахунків, водночас внаслідок порушення платіжної дисципліни виникають прострочена та безнадійна заборгованості.

Виникнення дебіторської заборгованості має як позитивні, так і негативні наслідки.

Позитивний вплив дебіторської заборгованості можна охарактеризувати як прискорення реалізації готової продукції, а відповідно – зменшення витрат на зберігання її та виробничих запасів на складах; збільшення обсягів реалізації продукції; налагодження тривалих і стабільних зав'язків із споживачами та ін.

Водночас значними є негативні наслідки зростання дебіторської заборгованості: необхідність додаткового залучення оборотних засобів; зростання ризиків неповернення заборгованості; зниження прибутковості діяльності внаслідок інфляційних втрат тощо.

Відповідно управління дебіторською заборгованістю потребує особливої уваги щодо побудови ефективної системи управління нею, орієнтуючись на комплексний підхід, що дозволить максимізувати фінансову стабільність підприємства.

Система управління дебіторською заборгованістю є сукупністю методів, процедур та принципів взаємодії із покупцями щодо реалізації продукції з відстроченням платежу, інкасації відповідної заборгованості та організацією фінансового забезпечення боргової активності [49].

Ефективна система управління дебіторською заборгованістю спрямовує зусилля на зниження ризиків виникнення безнадійної або простроченої дебіторської заборгованостей, та вибір відповідної кредитної політики, що дозволяє використовувати дебіторську заборгованість як ефективний інструмент зростання обсягів продаж.

В розрізі системи управління дебіторською заборгованістю доцільно розробити кредитну політику підприємства щодо прийняття рішень по

отриманню клієнтами кредитів, дотримання умов кредитування, а також можливостей надання знижок.

Вважаємо, що підприємству доцільно орієнтуватись на помірний тип кредитної політики, яка характеризується середнім рівнем ризиків операцій продажу з відстроченням платежів.

Відповідно система управління дебіторською заборгованістю повинна передбачає такі дії:

- формування інформаційної бази по обсягах та складу дебіторської заборгованості;
- окреслення умов надання товарних кредитів та інкасації дебіторської заборгованості;
- визначення допустимого обсягу дебіторської заборгованості;
- постійний моніторинг за станом та структурою дебіторської заборгованості;
- проведення процедури реструктуризації та рефінансування заборгованості, що прискорює процеси її погашення;
- розробка змін по дебіторській заборгованості для окремих дебіторів (нові терміни кредитування, знижки);
- застосування засобів стимулювання своєчасної оплати заборгованості (знижки, збільшення відсотка знижки тощо).

Управління дебіторською заборгованістю є складним процесом, від ефективності реалізації якого в значній мірі залежить склад, структура та якість дебіторської заборгованості, ефективність кредитної політики, загальна ефективність господарювання підприємства тощо.

Термін розробки та впровадження даної пропозиції складе близько 3-х місяців.

Відповідальним за впровадження доцільно призначити головного бухгалтера.

В результаті впровадження такої системи очікується оптимізація розрахунків за дебіторською заборгованістю, прискорення платежів, зниження

ризиків фінансових втрат, максимізація фінансової стабільності. Орієнтовно витрати на розробку та впровадження даної пропозиції складуть 50 тис. грн за перший рік (створення інформаційної бази, придбання необхідного інформаційного забезпечення, експлуатаційні витрати та ін.). Прогнозується вивільнення коштів з обігу, збільшення чистого прибутку.

Ще одним перспективним напрямком розвитку є розширення номенклатури та асортименту продукції підприємства, що дозволить вийти на нові сегменти ринку та збільшити додану вартість при виробництві продукції. Перспективними номенклатурними групами є:

- безалкогольні напої;
- концентрати;
- органічна продукція (only organic);
- продукція здорового харчування (корисні соуси).

На нашу думку кожна група заслуговує на увагу і є потенційно привабливою для подальшого розширення асортименту.

На даний момент вважаємо за доцільне зосередити увагу на розширенні групи концентратів, яка на сьогодні представлена сухими сніданками двох видів в різних фасуваннях.

Враховуючи сучасні тенденції щодо орієнтування на здорове харчування, вважаємо за доцільне розширити асортимент даної групи корисними сніданками (наприклад, мюслі, або ж корисні сніданки на основі різних круп тощо).

Також першочерговий вибір саме цієї номенклатурної групи обумовлено тим, що світовий ринок концентратів зростає. Відповідно, зростають можливості ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» щодо виходу на зарубіжні ринки з цією групою продукції.

Термін розробки та впровадження даної пропозиції складе близько 9-ти місяців.

Відповідальним за впровадження доцільно призначити директора виробництва.

В результаті впровадження такої рекомендації очікується збільшення обсягів реалізації, вихід на нові сегменти ринку, міжнародних зокрема. Орієнтовно витрати на розробку та впровадження даної пропозиції складуть 500 тис. грн за перший рік (налагодження виробництва, навчання персоналу, доплати відповідальним виконавцям, експлуатаційні витрати та ін.). Прогнозується вихід підприємства на новий ринок продажу, розширення клієнтської бази, освоєння нових технологій, зростання обсягів реалізації продукції, отримання додаткового прибутку.

В системі управління оборотними засобами виробничо-комерційного підприємства важливе місце займає підсистема управління запасами. Важливість та необхідність управління запасами обумовлено тим, що ефективність такого процесу дозволить значно зменшити витрати на зберігання як виробничих запасів, так і готової продукції, знизити ризики втрат запасів, а отже – збільшити прибуток підприємства.

На сьогодні на думку багатьох науковців ефективним підходом до управління запасами є логістичний підхід, мета якого - забезпечити оптимальне співвідношення між задоволенням виробничих потреб запасів (сировина, матеріали тощо) та потреб споживачів в готовій продукції, забезпечуючи мінімальні сукупні витрати підприємства при цьому [50].

Перевагами логістичного управління запасами також є те, що управління запасами здійснюється на операційному та стратегічному рівнях, без формування надлишкових та неліквідних запасів, мінімізуючи витрати, максимізуючи тим самим прибутковість діяльності.

Пріоритетним завданням логістичного управління запасами на підприємстві є фінансування запасів таким чином, щоб досягати стратегічних цілей діяльності (а не тільки операційних).

За сучасних умов господарювання фахівцю з логістики доцільно спрямувати зусилля на ефективне управління рухом матеріальних і фінансових ресурсів – управління процесами постачання та збуту, запасами. Важливим завданням має стати своєчасне попередження появи дефіцитних позицій товаро-матеріальних

цінностей, що може порушити безперервність організації виробництва та реалізації готової продукції. Водночас не менш важливим завданням має стати виявлення зайвих матеріальних ресурсів, які доцільно реалізовувати.

Термін розробки та впровадження даної пропозиції складе близько 3-х місяців.

Відповідальним за впровадження доцільно призначити комерційного директора.

В результаті впровадження такої рекомендації очікується зменшення витрат на зберігання запасів, збільшення прибутку, зниження ризиків втрат запасів. Орієнтовно витрати на розробку та впровадження даної пропозиції складуть 50 тис. грн за перший рік (формування інформаційної бази, експлуатаційні витрати та ін.). Прогнозується зростання зменшення витрат, зростання прибутку.

Відповідно до розроблених рекомендації для підвищення ефективності діяльності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», оборотними засобами зокрема в структурі комерційної служби підприємства пропонуємо ввести додаткову посаду менеджера з логістики, який і буде виконувати логістичне управління запасами. Така рекомендація дозволить ефективно реалізувати на практиці саме логістичний підхід до управління запасами, мінімізувавши тим самим витрати на зберігання та транспортування, а також втрати від псування запасів.

Впровадження пропозиції займе близько 3-х місяців. Відповідальними за практичне впровадження даної рекомендації є комерційний директор.

Витрати на створення посади фахівця з контролінгу – 375 тис. грн (витрати на підбір кандидатури фахівця відповідної кваліфікації - оплата праці відповідальних осіб та безпосередніх виконавців, придбання необхідного програмного забезпечення, організація робочого місця для фахівця, експлуатаційні витрати та ін.).

Врахуємо, що впровадження пропозиції дозволить за прогнозами знизити операційні витрати, відповідно збільшиться прибуток від операційної діяльності.

3.2.2 Макетування організаційної структури комерційної служби підприємства

Відповідно до пропозиції щодо введення в структурі комерційної служби посади менеджера з логістики проведемо макетування організаційної структури цієї служби (рис. 3.1).

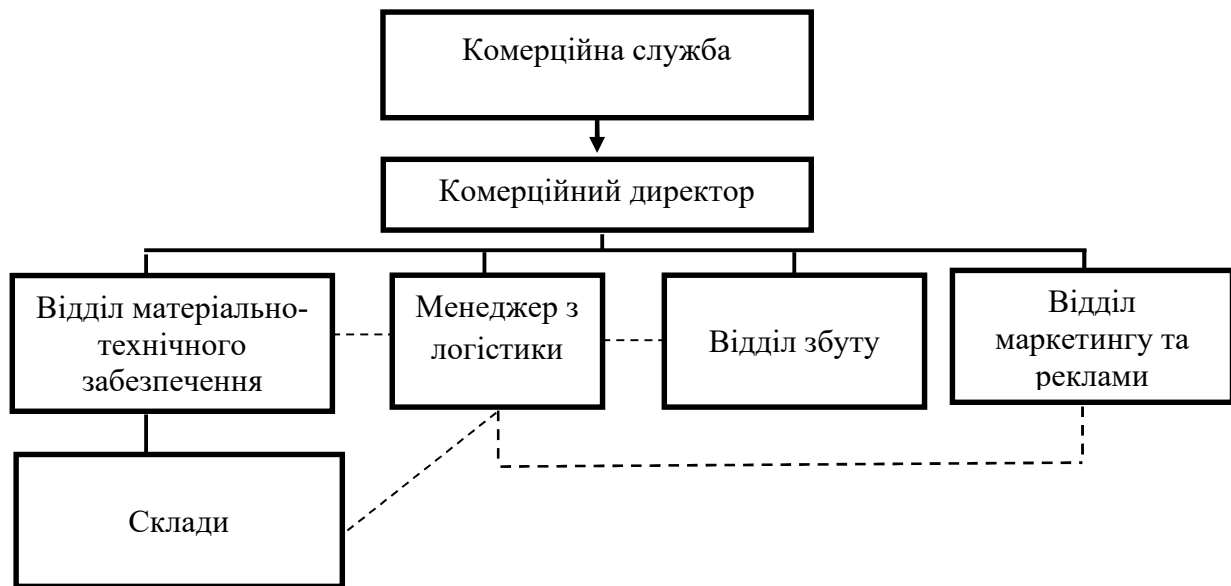


Рисунок 3.1 – Змакетована організаційна структура комерційної служби
ПрАТ «Вінницький харчосмаковий завод»

Для практичної реалізації логістичних підходів до управління запасами підприємства доцільно ввести посаду менеджера з логістики в складі комерційної служби підприємства.

Менеджер безпосередньо підпорядковується комерційному директору, звітуючи йому безпосередньо по результатах своєї роботи.

Обов'язки менеджера з логістики [51]:

1. Визначення логістичної стратегії підприємства, що забезпечуватиме прийняття оптимальних рішень на довгостроковій основі щодо вибору

постачальників матеріалів, напівфабрикатів, сировини тощо, організації складування і транспортування, новітніх гнучких технологій виробництва продукції, каналів розподілу та збуту готової продукції.

2. Розробка поточних, оперативних та стратегічних планів логістичної діяльності, базуючись на наскрізному управлінні матеріальними та супутніми потоками.

3. Проектування наскрізних матеріальних потоків вздовж повного логістичного ланцюга “закупівля сировини — виробничий процес — розподіл — збут — споживання” та супровідні інформаційні, сервісні та фінансові потоки, базуючись на інтеграції і координації для мінімізації загальних витрат підприємства, забезпечення високого рівня якості продукції, а також з метою задоволення потреб споживачів.

4. Координування діяльності різних підрозділів досліджуваного підприємства та інших контрагентів для організації ефективного просування товарів у сферах виробництва та обігу, розв’язання конфліктних ситуацій, знаходження компромісів з метою погодження інтересів різних складових логістичної системи для досягнення загальних та функціональних цілей.

5. Спільно з фахівцями відділу маркетингу прогнозування попиту на продукцію, участь в формуванні виробничої програми, в визначенні асортименту продукції відповідно до запитів споживачів.

6. Визначення спільно із відділами матеріально-технічного постачання оптимальної потреби в матеріально-технічних ресурсах, встановлення раціональних господарських зв’язків з постачальниками, організація забезпечення виробництва матеріальними ресурсами за принципом “точно в термін” та їх доставка на виробничі ділянки, координування процесів матеріально-технічного забезпечення з виробництвом, складуванням, збутом, транспортуванням.

7. Участь у формуванні планів-графіків запуску-випуску готової продукції, поточних та оперативних планів реалізації продукції, визначення каналів збуту та формування розподільчої мережі, організація відвантаження продукції та контролювання доставки.

8. Розробка стратегії управління запасами за логістичним підходом, визначення оптимальних рівнів запасів, оцінювання впливу запасів на розмір оборотних засобів підприємства.

9. Організація транспортно-експедиційного постачання матеріальних ресурсів та готової продукції, вибираючи спосіб доставки, вид транспорту, визначаючи маршрути транспортувань з метою своєчасного виконання замовлень, узгоджуючи транспортні процеси із складським та виробничим процесами.

10. Розробка пропозицій щодо вибору каналів постачання і збуту, освоєння нових товарних ринків, налагодження зв'язків з діловими партнерами, проведення переговорів, забезпечення укладання договорів, контроль за їх виконанням.

11. Сприяння щодо впровадження сучасних технологічних рішень у виробництво і доставку товарів, нових інноваційних технологій в управлінські процеси, забезпечення руху інформаційних, матеріальних, фінансових та сервісних потоків.

12. Участь у визначенні загальних витрат упродовж логістичного ланцюга, сприяння ефективному управлінню рухом фінансових потоків, оцінювання економічного ефекту від прийняття логістичних рішень, а також оцінювання конкурентоспроможності підприємства.

13. Забезпечення розробки логістичної інформаційної системи підприємства, складання звітності, формування бази даних внутрішньої та зовнішньої інформації з організації матеріальних потоків підприємства.

Як показує змакетована організаційна структура комерційної служби підприємства, а також перераховані посадові обов'язки за нововведеною посадою, менеджер з логістики тісно співпрацює з усіма іншими підрозділами служби в напрямку мінімізації загальних витрат та максимізації результатів діяльності.

3.2.3 Розрахунок витрат, які потрібні для реалізації запропонованих рекомендацій, та економічного ефекту від їх впровадження

Усі розроблені рекомендації при практичному їх втіленні, звичайно, потребують капіталовкладень.

На прикладі рекомендації щодо введення посади менеджера з логістики покажемо розрахунок витрат на її практичне втілення.

Для фахового виконання визначених посадових завдань доцільно залучити фахівця з відповідним досвідом роботи, організувавши його робоче місце.

При підборі кандидата на посаду менеджера з логістики основними вимогами до претендента є наявність повної вищої освіти за спеціальністю “Менеджмент” (магістр, спеціаліст) без додаткових вимог щодо стажу роботи, або повна вища освіта (спеціаліст, магістр), стаж роботи за фахом — не менше 2 років за даним фахом та післядипломна освіта за напрямом “Менеджмент”. Додаткові вимоги - вміння працювати з ПК, творчість мислення, креативність тощо.

Одноразові витрати на організацію робочого місця менеджера з логістики передбачають витрати на підбір необхідного фахівця (відділ кадрів, рекрутингова фірма), придбання необхідних меблів, ПК (з ліцензійним програмним забезпеченням) та оргтехніки, формування відповідної бази даних. За ринковими даними ці витрати складуть близько 100 тис грн.

Водночас виникатимуть щорічні експлуатаційні витрати, пов’язані з практичною реалізацією даної рекомендації.

Оклад фахівця з управління витратами складе 15000 грн / місяць. Витрати на заробітну плату за рік становитимуть:

$$15000 \cdot 12 = 180000 \text{ (грн./рік)}$$

Нарахування на заробітну плату (ЄСВ) працівників відділу становитимуть:

$$180000 \cdot 0,22 = 39600 \text{ (грн./рік)}$$

Розрахуємо витрати на силову електроенергію, що споживатиметься комп’ютером за наступною формулою:

$$V_e = V \cdot \Pi \cdot \Phi \cdot K_n, \text{ грн./рік}, \quad (3.1)$$

де V – вартість 1 кВт-год. електроенергії; $V=4,7$ грн/кВт (для промислових підприємств м. Вінниці, 2022 р.);

Π – установлена потужність виробу, кВт;

Φ – фактична кількість годин роботи обладнання за рік, годин;

K_n – коефіцієнт використання потужності; $K_n < 1$.

$$V_e = 4,7 \cdot 0,45 \cdot 1920 \cdot 0,9 = 3\ 654,72 \text{ (грн./рік)}$$

За даними підприємства амортизація основних засобів здійснюється за прямолінійним методом, тому амортизаційні відрахування розрахуємо за формулою:

$$A = \frac{Ц \cdot H_a}{100}, \text{ грн./рік}, \quad (3.2)$$

де $Ц$ – балансова вартість обладнання, грн.;

H_a – річна норма амортизації, %.

Термін експлуатації комп'ютерів – 5 років.

У відповідності до цього:

$$A = \frac{25000 \cdot 20}{100} = 5000 \text{ (грн./рік)}$$

Також можуть бути і інші витрати, пов'язані з роботою фахівця, тому ми їх порахуємо як 20% від загальної суми усіх попередніх витрат:

$$I_B = (180000 + 39600 + 3\ 654,72 + 5000) \cdot \frac{20}{100} = 45\ 650,94 \text{ (грн./рік)}$$

Отже, загальні річні витрати на експлуатацію відділу становитимуть:

$$E = 180000 + 39600 + 3\ 654,72 + 5000 + 45\ 650,94 = 273\ 905,66 \text{ (грн./рік)}$$

Отже, експлуатаційні витрати щорічні на введення посади фахівця з управління витратами складуть близько 275 тис. грн.

Решта витрат для реалізації розроблених пропозицій порохована за аналогічним підходом та вказані в загальному плані рекомендацій (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Загальний план рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»

| Найменування заходу, що пропонується | Відповідальні | Терміни виконання | Витрати, тис. грн. | Економічний ефект, тис. грн./рік | Інші результати |
|---|------------------------|-------------------|--------------------|----------------------------------|--|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
| Оптимізація структури джерел фінансування оборотних засобів (використання переваг ефекту фінансового левериджу) | Фінансовий директор | 6 міс. | 30 | 150 | Оптимальне співвідношення власного і позикового капіталу, оборотного та необоротного капіталу, зростання рентабельності власного капіталу, позитивний ефект фінансового важеля |
| Формування ефективної системи управління дебіторською заборгованістю (помірний тип кредитної політики) | Головний бухгалтер | 3 міс. | 50 | 300 | Максимізація прибутку, прискорення платежів, зниження ризиків фінансових втрат, максимізація фінансової стабільності |
| Розширення асортименту концентратів (групи сухих сніданків) | Директор з виробництва | 9 міс | 500 | 2000 | Збільшення обсягів реалізації, вихід на нові сегменти ринку, міжнародних зокрема, розширення клієнтської бази |
| Формування логістичної системи управління запасами | Комерційний директор | 3 міс. | 50 | 400 | Зменшення витрат на зберігання запасів, збільшення прибутку, зниження ризиків втрат запасів |
| Введення посади менеджера з логістики | Комерційний директор | 3 міс. | 375 | 800 | Зниження витрат, зростання прибутку |
| Разом | | | 1005 | 3650 | |

Розрахуємо ефективність вкладених коштів у розроблені рекомендації, які приносять ефект підприємству протягом 3-х років.

Якщо рекомендації приносять ефект протягом декількох років, то необхідно визначити теперішню вартість всіх економічних ефектів $E_{\Phi(\text{заг})}$, які отримає підприємство протягом всього періоду дії впроваджених рекомендацій. Для цього користуються формулою:

$$E_{\Phi(\text{заг})} = \sum_1^T \frac{E_{\Phi_i}}{(1 + \alpha)^t}, \quad (3.6)$$

де E_{Φ_i} – щорічна величина прогнозованого економічного ефекту, грн;

α – ставка дохідності, яка враховує середню депозитну ставку, темпи інфляції, рівень ризику тощо, у відносних одиницях, Для розрахунків можна брати ставку комерційних банків за кредитними операціями;

T – термін дії впровадженої рекомендації, тобто скільки часу впроваджена рекомендація буде давати економічний ефект, в роках;

t – час від моменту впровадження певної рекомендації до моменту отримання економічного ефекту від її впровадження, який визначається на кінець кожного року, років.

Далі, розраховують:

- норму дохідності витрат на впровадження запропонованих рекомендації – D ;

- період окупності витрат – $ПО$.

Норма дохідності D витрат на впровадження запропонованих рекомендацій розраховується за формулою:

$$D = \sqrt[T]{\frac{E_{\Phi(\text{заг})}}{B} + 1} - 1, \quad (3.7)$$

де $E_{\Phi(\text{заг})}$ – загальна величина теперішньої вартості всіх економічних ефектів від впровадження запропонованих рекомендацій, грн;

V – загальна величина витрат, на впровадження запропонованих рекомендацій, грн;

T – термін дії впровадженої рекомендації, тобто скільки часу впроваджена рекомендація буде давати економічний ефект, в роках.

Впровадження запропонованих рекомендацій вважається економічно доцільним, якщо показник $D \geq (0,2...0,33)$.

Період окупності ПО витрат на реалізацію запропонованих рекомендацій розраховується за формулою:

$$ПО = \frac{V}{E_{\text{фзар}}}. \quad (3.8)$$

Впровадження запропонованих рекомендацій вважається економічно доцільним, якщо показник $ПО \leq (3...5)$ років.

Середня ставка комерційних банків за кредитними операціями в 2021 році близько 25 %. Загальний розрахований ефект по рокам (з урахуванням прогностичних змін його величини по рокам) становитиме $E_{\text{ф1}} = 3650$; $E_{\text{ф2}} = 4015$; $E_{\text{ф3}} = 4417$ тис. грн, визначаємо $E_{\text{фзар}}$:

$$E_{\text{фзар}} = \frac{3650}{(1 + 0,25)^1} + \frac{4015}{(1 + 0,25)^2} + \frac{4417}{(1 + 0,25)^3} = 7750,85 \text{ тис. грн}$$

Оскільки витрати на розробку та впровадження розроблених рекомендацій в перший рік впровадження комплексу заходів складуть 1005 тис. грн, а протягом ще 2-х наступних років підприємство матиме близько 455 тис. грн. щороку (експлуатаційні витрати). Продисконтувавши їх, визначено, що загальна сума витрат складе близько 1660 тис. грн.

Тоді,

$$D = \sqrt[3]{\frac{7750,85}{1660} + 1} - 1 = 0,79,$$

що перевищує мінімально необхідний рівень показника.

$ПО = 1660 / 7750,85 = 0,2$, що також задовольняє мінімальним умовам.

Отже розроблені рекомендації є економічно доцільними для впровадження на ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика».

3.3 Моделювання результатів діяльності підприємства

Проведемо моделювання чистого прибутку ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» для одного з основного виду продукції – квасу.

В результаті реалізації запропонованих нами рекомендацій прогнозовано такі результати діяльності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»:

1. прогнозований обсяг продажу квасу N за рік – 300000 дал;
1. ціна реалізації 1 дал Ц (без врахування ПДВ) – 48 грн;
2. прямі витрати на виробництво 1 дал – 31 грн.;
3. непрямі витрати на виробництво 1 дал – 10 грн;
4. ставка податку на прибуток у 2021 р. – 18%.

Практичне впровадження розроблених рекомендацій проводиться за рахунок власних коштів підприємства.

Розрахуємо основні показники діяльності підприємства. Загальний обсяг продажу олії нерафінованої складе [71]:

$$\text{ЗОП} = \text{Ц} \cdot \text{N} = 48 \cdot 300000 = 14400 \text{ (тис. грн)}$$

Величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на один виріб складе:

$$\text{ПР}_1 + \text{ОВ}_1 = 31 + 10 = 41 \text{ (грн)}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу олії нерафінованої складе:

$$\begin{aligned} (\text{ПР}_1 + \text{ОВ}_1) \cdot \text{N} &= 31 \cdot 300000 + 10 \cdot 300000 = 9300000 + 3000000 = \\ &= 12300 \text{ (тис. грн)} \end{aligned}$$

З них прямі витрати складають 9300 тис. грн, а непрямі – 3000 тис. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$\text{ПО} = 14400 - 12300 = 2100 \text{ (тис. грн)}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$\text{ПП}=\text{ПО}\cdot\frac{\lambda}{100}=2100\cdot\frac{18}{100}=378 \text{ (тис. грн)}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$\text{ЧП}=\text{ПО}-\text{ПП}=2100-378=1722 \text{ (тис. грн)}$$

Вважатимемо, що найбільше впливають на величину чистого прибутку ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» такі показники як [52]:

1. обсяг продажу продукції;
2. ціна реалізації одиниці продукції;
3. прямі та непрямі витрати на виробництво одиниці продукції.

Межі зміни обраних показників виберемо в діапазоні $\pm 20\%$.

Відповідно доцільно визначити чутливість чистого прибутку від зміни обсягу продажу квасу. Розрахуємо величину чистого прибутку підприємства для крайніх значень зміни обсягу продажу.

Відповідно для нижнього значення обсягу продажу:

$$N_{\text{н}}=0,8\cdot 300000=240000 \text{ дал загальний обсяг продажу, який складе:}$$

$$\text{ЗОП}=\text{Ц}\cdot N_{\text{н}}=48\cdot 240000=11520 \text{ (тис. грн)}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу складе:

$$\text{ПР}+\text{ОВ}=31\cdot 240000+3000000=7440000+3000000=10440000 \text{ (тис. грн)}$$

З них прямі витрати складають 7440 тис. грн, а непрямі – 3000 тис. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$\text{ПО}=11520-10440=1080 \text{ тис. грн}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$\text{ПП}=\text{ПО}\cdot\frac{\lambda}{100}=1080\cdot\frac{18}{100}=194,4 \text{ (тис. грн)}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$\text{ЧП}=\text{ПО}-\text{ПП}=1080-194,4=885,6 \text{ (тис. грн)}$$

Для верхнього значення обсягу продажу $N_{\text{в}}=1,2\cdot 300000=360000$ дал, отримаємо загальний обсяг продажу:

$$\text{ЗОП}=\text{Ц}\cdot N_{\text{в}}=48\cdot 360000=17280 \text{ (тис. грн)}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу складе:

$$\text{ПР}+\text{ОВ}=31\cdot 360000+3000=11160+3000=114160 \text{ (тис. грн)}$$

З них прямі витрати складають 11160 тис. грн, а непрямі – 3000 тис. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$\text{ПО}=17280-114160=3120 \text{ (тис. грн)}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$\text{ПП}=\text{ПО}\cdot\frac{\lambda}{100}=3120\cdot\frac{18}{100}=561,6 \text{ (тис. грн)}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$\text{ЧП}=\text{ПО}-\text{ПП}=3120-561,6=2558,4 \text{ (тис. грн)}$$

Можна зробити певний висновок: при зміні обсягу реалізації квасу (в межах $\pm 20\%$) чистий прибуток ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» коливатиметься в межах від 885,6 до 2558,4 тис. грн. (при базовому рівні 1722 тис. грн). Відповідно на рис. 3.2 відображено результати проведеного моделювання чутливості чистого прибутку підприємства залежно від зміни обсягу продажів олії нерафінованої.

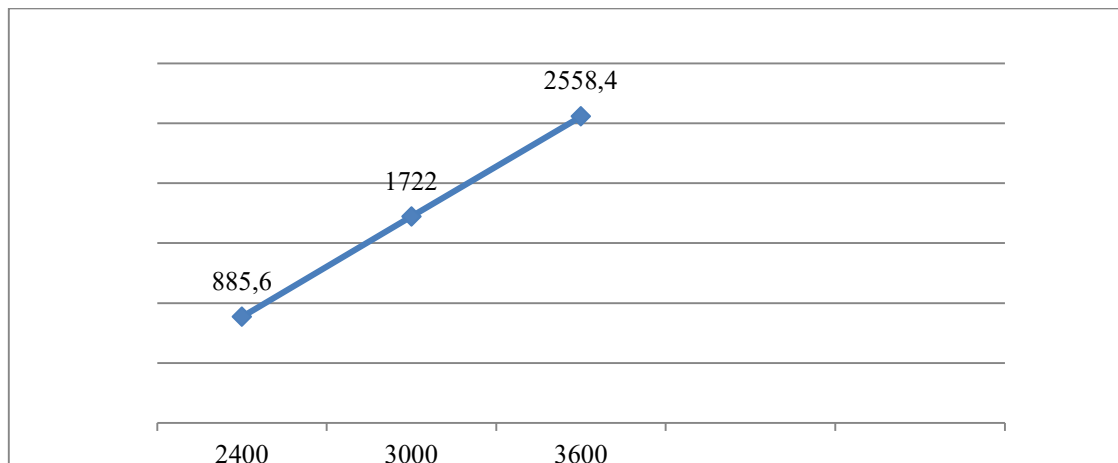


Рисунок 3.2 – Графік моделювання чутливості чистого прибутку ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» залежно від зміни обсягу продажу

На наступному кроці моделювання доцільно визначити чутливість чистого прибутку досліджуваного прибутку залежно від зміни ціни продукції. Відповідно нами проведено розрахунки величини чистого прибутку для крайніх значень ціни

реалізації квасу.

Для нижнього значення ціни реалізації квасу $C_H = 48 * 0,8 = 38$ грн загальний обсяг продажу товару складе:

$$ЗОП = C_H \cdot N = 38 \cdot 300000 = 11400 \text{ (тис. грн)}$$

$$ПР + ОВ = 9300 + 3000 = 12300 \text{ (тис. грн)}$$

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$ПО = 11400 - (12300) = -900$ (тис. грн). В даному випадку підприємство отримає збиток.

Для верхнього значення ціни реалізації квасу $C_B = 48 * 1,2 = 58$ грн загальний обсяг продажу товару складе:

$$ЗОП = C_B \cdot N = 58 \cdot 300 = 17400 \text{ (тис. грн)}$$

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$ПО = 1740 - (12300) = 5100 \text{ (тис. грн)}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$ПП = ПО \cdot \frac{\lambda}{100} = 5100 \cdot \frac{18}{100} = 918 \text{ (тис. грн)}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$ЧП = ПО - ПП = 5100 - 918 = 4182 \text{ (млн грн)}$$

Відповідно чистий прибуток підприємства буде коливатись в межах від збитків в розмірі 900 тис. грн до прибутку в розмірі 4182 тис. грн (при базовому рівні 1722 тис. грн). На рис. 3.3 відображено результати проведеного моделювання чутливості чистого прибутку досліджуваного підприємства залежно від зміни ціни реалізації одиниці продукції (квасу).

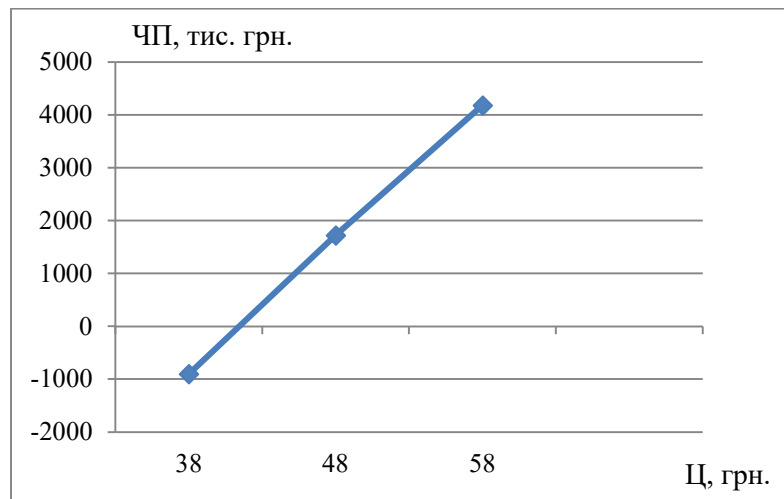


Рисунок 3.3 – Графік моделювання чутливості чистого прибутку ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» залежно від зміни ціни на одиницю продукції

Наступним кроком є визначення чутливості чистого прибутку досліджуваного підприємства залежно від зміни прямих витрат на виробництво продукції. Відповідно проведемо розрахунки величини чистого прибутку саме для крайніх значень зміни прямих витрат.

Для нижнього значення рівня прямих витрат $ПР_n = 31 \cdot 0,8 = 25$ грн загальний обсяг продажу товару складе:

$$ЗОП = Ц \cdot N = 48 \cdot 300000 = 14400 \text{ (тис. грн)}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу продукції складе:

$$ПР_n + ОВ = 25 \cdot 30000 + 3000000 = 7500000 + 3000000 = 10500 \text{ (тис. грн)}$$

З них прямі витрати складають 7500 тис. грн, а непрямі – 3000 тис. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$ПО = 14400 - 10500 = 3900 \text{ (тис. грн)}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$ПП = ПО \cdot \frac{\lambda}{100} = 3900 \cdot \frac{18}{100} = 702 \text{ (тис. грн)}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$ЧП = ПО - ПП = 3900 - 702 = 3198 \text{ (тис. грн)}$$

Для верхнього значення рівня прямих витрат $ПР_v = 31 \cdot 1,2 = 37$ грн.

загальний обсяг продажу товару складі:

$$\text{ЗОП} = \text{Ц} \cdot \text{N} = 48 \cdot 300000 = 14400 \text{ (тис. грн)}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу квасу складі:

$$\text{ПР}_n + \text{ОВ} = 37 \cdot 300000 + 3000000 = 11100 + 3000 = 14100 \text{ (тис. грн)}$$

З них прямі витрати складають 11100 тис. грн, а непрямі – 3000 тис. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складі:

$$\text{ПО} = 14400 - 14100 = 300 \text{ (тис. грн)}$$

Величина податку на прибуток складі:

$$\text{ПП} = \text{ПО} \cdot \frac{\lambda}{100} = 300 \cdot \frac{18}{100} = 54 \text{ (тис. грн)}$$

Чистий прибуток підприємства складі:

$$\text{ЧП} = \text{ПО} - \text{ПП} = 300 - 54 = 246 \text{ (тис. грн)}$$

В результаті проведених розрахунків ми прийшли до висновків, що при зміні прямих витрат на виробництво одиниці квасу в межах $\pm 20\%$ величина чистого прибутку підприємства буде коливатись в межах від 3198 тис. грн до 246 тис. грн (при базовому рівні 1722 тис. грн). Моделювання чутливості чистого прибутку ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» залежно від зміни прямих витрат на виробництво одиниці товару зображено на рис. 3.4.

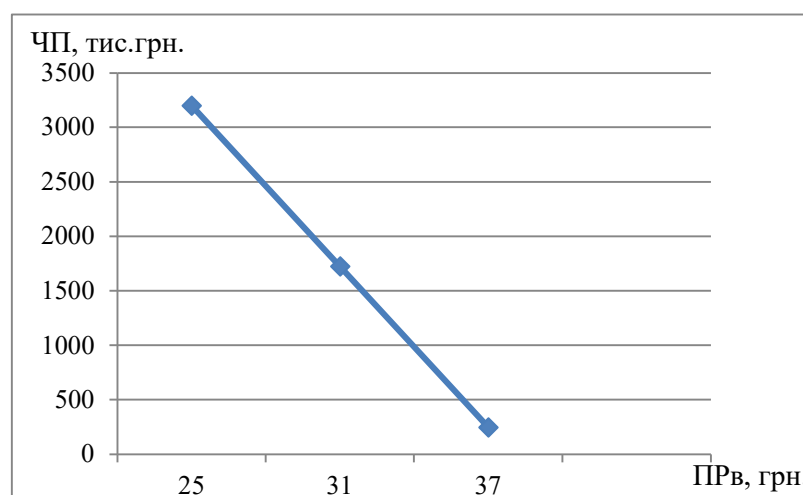


Рисунок 3.4 – Графік моделювання чутливості чистого прибутку ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» залежно від зміни прямих витрат на виробництво одиниці продукції

Проаналізуємо чутливість чистого прибутку досліджуваного підприємства залежно від зміни непрямих витрат на виробництво квасу. Розрахуємо величину чистого прибутку для крайніх значень непрямих витрат.

Для нижнього значення рівня непрямих витрат $OB_H = 10 \cdot 0,8 = 8$ грн. загальний обсяг продажу товару складе:

$$ЗОП = Ц \cdot N = 48 \cdot 300000 = 14400 \text{ (тис. грн)}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу складе:

$$ПР + OB_H = 31 \cdot 300000 + 8 \cdot 300000 = 9300000 + 2400000 = 11700 \text{ (тис. грн)}$$

З них прямі витрати складають 9300 тис. грн, а непрямі – 2400 тис. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$ПО = 14400 - 11700 = 2700 \text{ (тис. грн)}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$ПП = ПО \cdot \frac{\lambda}{100} = 2700 \cdot \frac{18}{100} = 486 \text{ (тис. грн)}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$ЧП = ПО - ПП = 2700 - 486 = 2214 \text{ (тис. грн)}$$

Для верхнього значення рівня непрямих витрат $OB_B = 10 \cdot 1,2 = 12$ грн. загальний обсяг продажу товару складе:

$$ЗОП = Ц \cdot N = 48 \cdot 300000 = 14400 \text{ (тис. грн)}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу складе:

$$ПР + OB_B = 31 \cdot 300000 + 12 \cdot 300000 = 9300 + 3600 = 12900 \text{ (тис. грн)}$$

З них прямі витрати складають 9300 тис. грн, а непрямі – 3600 тис. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$ПО = 14400 - 12900 = 1500 \text{ (тис. грн)}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$ПП = ПО \cdot \frac{\lambda}{100} = 1500 \cdot \frac{18}{100} = 270 \text{ (тис. грн)}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$ЧП = ПО - ПП = 1500 - 270 = 1230 \text{ (тис. грн)}$$

Отже, можна зробити висновок, що при зміні непрямих витрат на виробництво одиниці товару (1 дал квасу) в межах $\pm 20\%$ величина чистого прибутку підприємства буде коливатись в межах від 2214 тис. грн до 1230 тис. грн. (при базовому рівні 1722 тис. грн). Моделювання чутливості чистого прибутку комбінату залежно від зміни непрямих витрат на виробництво одиниці товару зображено на рис. 3.5.

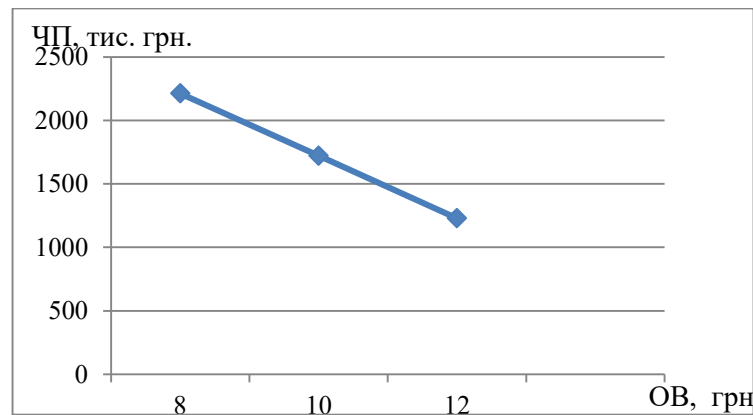


Рисунок 3.5 – Графік моделювання чутливості чистого прибутку ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» залежно від зміни непрямих витрат на виробництво одиниці продукції

Висновки до третього розділу

В третьому розділі магістерської кваліфікаційної роботи було проведено SWOT-аналіз ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», визначено стратегічні орієнтири діяльності підприємства, управління оборотними засобами зокрема.

Як показують результати проведеного SWOT-аналізу, ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» є потужним конкурентом на ринку харчових продуктів, маючи досить сильні переваги у своїй діяльності, вміле використання яких в перспективі може дозволити підприємству претендувати на лідерські позиції на окремих сегментах вітчизняного ринку продуктів харчування.

Враховуючи результати проведеного SWOT-аналізу, визначено пріоритетні дії ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика».

Водночас для досліджуваного підприємства доцільно обрати саме стратегію концентрованого зростання. Для підвищення ефективності управління

оборотними засобами ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» доцільно зорієнтувати систему менеджменту на компромісну стратегію фінансування оборотних засобів.

У відповідності до виявлених проблем в діяльності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» та обраної функціональної компромісної стратегії фінансування оборотних засобів для підприємства розроблено ряд рекомендацій, які зорієнтовані на вирішення існуючих проблем та досягнення визначених цілей:

Оптимізація структури джерел фінансування оборотних засобів (використання переваг ефекту фінансового левериджу).

Формування ефективної системи управління дебіторською заборгованістю (помірний тип кредитної політики).

Розширення асортименту концентратів (групи сухих сніданків).

Формування логістичної системи управління запасами.

Введення посади менеджера з логістики.

Відповідно до поставлених в роботі завдань проведено макетування комерційної служби підприємства, в структуру якої введено нову посаду менеджера з логістики, основними завданнями якого стане мінімізація витрат та максимізація вигоди підприємства.

Розраховано витрати, які виникають в ході практичної реалізації запропонованих рекомендацій, а також економічний ефект від їх впровадження. Усі запропоновані рекомендації мають позитивний економічний ефект. Найбільший - планується від розширення асортименту концентратів (групи сухих сніданків). Окрім позитивного економічного результату розроблений комплекс дій також впливає на покращення інших показників діяльності підприємства. Загальна сума економічного ефекту від впровадження запропонованих рекомендацій становить 3650 тис. грн./рік, а витрати на їх реалізацію 1005 тис. грн./рік, що є позитивним результатом.

Проведене моделювання результатів діяльності підприємства також підтвердило доцільність та ефективність здійснення розроблених рекомендацій.

ВИСНОВКИ

В ході виконання теоретичного розділу магістерської кваліфікаційної роботи було проаналізовано питання ефективного управління оборотними засобами підприємства за сучасних умов господарювання.

В ході виконання теоретичного розділу магістерської кваліфікаційної роботи було проаналізовано підходи науковців до визначення сутності та змісту понять «оборотні кошти», «оборотні активи», «оборотні засоби», «поточні активи», «оборотний капітал» тощо. Проведений аналіз показав, що підходи науковців до розуміння сутності та змісту цих термінів є досить неоднозначними. Дискусійними так і залишаються підходи до розмежування цих понять.

Оборотними засобами є частиною виробничих засобів підприємства, яка споживається повністю в кожному технологічному циклі виготовлення продукції і повністю переносить свою вартість на вартість цієї продукції в частині оборотних фондів підприємства. Запропоноване визначення дає змогу відокремити їх від інших понять.

Для визначення оптимального складу і структури оборотних засобів, визначення необхідної і достатньої потреби в них та джерел формування проведено їх чітку класифікацію. Розглянуто основні принципи організації оборотних засобів на підприємстві: використання їх суворо за цільовим призначенням; нормування; забезпечення збереження, раціонального використання та прискорення їх оборотності.

За результатами проведеного дослідження удосконалено підхід до оцінювання ефективності управління оборотними засобами підприємства, який на відміну від існуючих враховує у складній послідовності та взаємозв'язку усі важливі етапи та складові вирішення завдань щодо ефективного управління оборотними засобами підприємства:

В ході виконання аналітичного розділу магістерської кваліфікаційної роботи було охарактеризовано діяльність ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика».

Протягом досліджуваного періоду практично усі показники ефективності діяльності підприємства зростають. Так, чистий дохід від реалізації продукції має позитивну тенденцію: в 2019 році показник зріс на 35,621%, а в 2020 році - ще на 9,64% порівняно з попередніми звітними роками. Водночас спостерігається і зростання собівартості реалізованої продукції. За даними підприємства причинами такого зростання є збільшення обсягів виробництва продукції підприємством.

Протягом аналізованого періоду значно зростає чистий прибуток підприємства: в 2019 році – на 38,73%, а в 2020 році – на 50,56% порівняно з 2018 та 2019 роками відповідно.

Майно підприємства протягом аналізованого періоду зростає: в 2019 році вартість майна зросла на 18,43 %, в 2020 році - ще на 27,84 % порівняно з попередніми роками. В структурі майна досліджуваного підприємства переважають оборотні активи. Водночас показник частки цих активів в загальній структурі майна підприємства має негативну тенденцію. В структурі пасивів ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» переважає власний капітал, що вказує на його фінансову незалежність.

Підприємство має достатній рівень ліквідності та платоспроможності.

В розрізі дослідження проаналізовано стан, структуру та динаміку основних показників, що характеризують оборотні засоби підприємства та ефективність управління ними.

Найбільшу частку в структурі оборотних засобів підприємства становить дебіторська заборгованість.

За результатами дослідження можна вказати, що рентабельність використання оборотних засобів протягом аналізованого періоду має позитивну тенденцію, зростаючи в 2019 та в 2020 роках (на 0,04 п.п. та 0,05 п.п. відповідно).

Коефіцієнт співвідношення власних та залучених джерел фінансування оборотних засобів вказує на значне переважання власних фінансових ресурсів підприємства. Аналіз ефективності використання оборотних засобів за їх

елементами показав, що швидкість обертання запасів досить висока і має тенденцію до зростання.

Зростають показники коефіцієнтів оборотності дебіторської та кредиторської заборгованостей, що вказує на зростання швидкості покриття цих заборгованостей. Аналіз грошових коштів показав, що коефіцієнт покриття значно перевищує нормативне значення.

Водночас коефіцієнт абсолютної ліквідності є незначним, не досягаючи нормативного значення, що вказує на необхідність оптимізації в структурі оборотних засобів частки грошових коштів та поточних інвестицій.

Досліджено систему менеджменту підприємства ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика».

В третьому розділі магістерської кваліфікаційної роботи було проведено SWOT-аналіз ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», визначено стратегічні орієнтири діяльності підприємства, управління оборотними засобами зокрема.

Як показують результати проведеного SWOT-аналізу, ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» є потужним конкурентом на ринку харчових продуктів, маючи досить сильні переваги у своїй діяльності, вміле використання яких в перспективі може дозволити підприємству претендувати на лідерські позиції на окремих сегментах вітчизняного ринку продуктів харчування.

Враховуючи результати проведеного SWOT-аналізу, визначено пріоритетні дії ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика».

Водночас для досліджуваного підприємства доцільно обрати саме стратегію концентрованого зростання. Для підвищення ефективності управління оборотними засобами ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» доцільно зорієнтувати систему менеджменту на компромісну стратегію фінансування оборотних засобів.

У відповідності до виявлених проблем в діяльності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» та обраної функціональної компромісної стратегії фінансування оборотних засобів для підприємства розроблено ряд рекомендацій, які зорієнтовані на вирішення існуючих проблем та досягнення визначених цілей:

Оптимізація структури джерел фінансування оборотних засобів (використання переваг ефекту фінансового левериджу).

Формування ефективної системи управління дебіторською заборгованістю (помірний тип кредитної політики).

Розширення асортименту концентратів (групи сухих сніданків).

Формування логістичної системи управління запасами.

Введення посади менеджера з логістики.

Відповідно до поставлених в роботі завдань проведено макетування комерційної служби підприємства, в структуру якої введено нову посаду менеджера з логістики, основними завданнями якого стане мінімізація витрат та максимізація вигоди підприємства.

Розраховано витрати, які виникають в ході практичної реалізації запропонованих рекомендацій, а також економічний ефект від їх впровадження. Усі запропоновані рекомендації мають позитивний економічний ефект. Найбільший - планується від розширення асортименту концентратів (групи сухих сніданків). Окрім позитивного економічного результату розроблений комплекс дій також впливає на покращення інших показників діяльності підприємства. Загальна сума економічного ефекту від впровадження запропонованих рекомендацій становить 3650 тис. грн./рік, а витрати на їх реалізацію 1005 тис. грн./рік, що є позитивним результатом.

Проведене моделювання результатів діяльності підприємства також підтвердило доцільність та ефективність здійснення розроблених рекомендацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Фінанси підприємств : підручник / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. [6-те вид., перероб. та допов.]. К. : КНЕУ, 2006. 552 с.
2. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства : підручник. К. : КНЕУ, 2001. 528 с.
3. Роштейн Л. А. Оборотные средства в промышленности. М. : ФиС, 1986. 93 с.
4. Азаренкова Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Р.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. [для самост. вивчення дисципліни]. [2-ге вид., випр. і доп.]. К. : Знання-Прес, 2006. 287 с.
5. Білик М.Д. Управління фінансами державних підприємств. К : Знання, КОО. 2003. 312 с.
6. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. К. : КНЕУ, 2005. 592 с.
7. Бланк И.А. Управление активами. К. : Ника-Центр : Эльга, 2002. 720 с.
8. Основи фінансового менеджменту : підручник / Є.Ф. Брігхем; пер. з англ. К. : Молодь, 1997. 1000 с.
9. Кулакова С. Ю., Лозовський Д. М. Методологічні аспекти управління оборотними засобами підприємства. № 11. 2013.
10. Фарінович І.В. Економічна сутність оборотних коштів та джерела їх формування. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
11. Ткаченко В. А. Економіка підприємства: уведення в спеціальність : навч. пос. К. : Центр навчальної літератури, 2003. с. 99.
12. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін. К. : КНЕУ, 2008. с. 186 – 222.
13. Бондаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2008. № 4. С. 40–44.

14. Городня Т.А. Діагностика управління обіговим капіталом підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2010. С. 109–113. Вип. 20.2.
15. Пельтек Л.В., Писаренко С.М. Методологічні аспекти формування системи управління оборотними активами підприємства. Вісник Запорізького національного університету. 2010. №1(5). С. 43-49.
16. Ватченко О.Б., Тахмазова І.Б. Управління оборотним капіталом підприємств. Економічний простір. 2011. №50. С.145-152.
17. Стахова Н.П. Ефективність управління оборотним капіталом в економіці України. Вісник Таврійського державного агротехнологічного університету. 2012. №2 (18), Том 6. С. 29-34.
18. Причепка І. В., Кравець Н. В. Удосконалення системи управління оборотним капіталом промислових підприємств. Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". 2013. № 4. С. 39 - 42.
19. Причепка І.В., Рубановський В. Оборотні засоби в системі управління промисловим підприємством. *Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи* (МН-2022). URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2022/schedConf/presentations>.
20. Положення «Про кваліфікаційні роботи на другому (магістерському) рівні вищої освіти». Затверджене Наказом ВНТУ № 203 від 29.06.2021 р. URL:: <https://iq.vntu.edu.ua/repository/getfile.php/3091.pdf>.
21. Методичні вказівки до виконання магістерської кваліфікаційної роботи студентами спеціальності «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент підприємств, організацій і установ» / Уклад. В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вид. 3-е, переробл. і допов. Вінниця : ВНТУ, 2021. 64 с.
22. Зятковський І.В. Фінанси підприємств. К.: Кондор, 2003. 364 с., с. 100
23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

24. Причепя І.В., Руда Л.П. Економіка та організація виробництва
URL:https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/35prychepa_ekonomika_ta_organizaciya_vyrobництва/5.html.
- 25.Партута Т. О. Ефективність використання оборотних засобів підприємства. Агросвіт. № 13, 2012. С.62-68.
- 26.Костюк А. Факторинг. Баланс. 2005. № 10. С. 27.
- 27.Пельтек Л.В., Писаренко С.М. Методологічні аспекти формування системи управління оборотними активами підприємства. Вісник Запорізького національного університету. 2010. №1(5). С. 43-49.
- 28.Економіка підприємства: навч. посіб. А. В. Шегда, Т. М. Литвиненко, М. П. Нахаба та ін.; За ред. А. В. Шегди. К. : Знання-Прес, 2002. 335 с.
- 29.Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства: навч. посіб. 2-ге видання. К. : Центр учбової літератури, 2010. 448 с.
30. Пельтек Л.В., Писаренко С.М. Методологічні аспекти формування системи управління оборотними активами підприємства. Вісник Запорізького національного університету. 2010. №1(5). С. 43-49.
- 31.Господарський кодекс України від 16.01.2003. Відомості Верховної Ради. 2003. № 18—22.
- 32.Фесюк І.В. Методичні засади планування потреби в оборотному капіталі підприємства у ринкових умовах. Економіка і ринок: облік, аналіз, контроль. 2005. №13.
- 33.Нужна О. А. Оптимізація структури основних і оборотних засобів як важливий чинник конкурентоспроможності підприємств. Економіка АПК. 2005. №7. С. 91 - 99.
- 34.Лупак Р.Л., Піх І.В. Економічні регулятори управління оборотним капіталом підприємства. Підприємництво і менеджмент. 2008. №3. С. 34-39.
- 35.Маргасова В. Ефективне формування та використання оборотних коштів. Сіверянський літопис. 2007. №1(31). С. 214—215.
- 36.Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики) : монографія. Львів : Видавничий центр Львівського

національного університету імені Івана Франка, 2002. 396 с.

37. Білейченко О. Структура обігових коштів в умовах ринкової економіки. Фінанси України. 2008. №5. С. 70–72.

38. Боровик О. А. Аналіз динаміки оборотних коштів за видами економічної діяльності. Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. 2008. Вып. 2. С. 25 - 99.

39. Ватченко О. Б. Політика управління оборотним капіталом на підприємстві. Вісник Сумського національного аграрного університету. 2006. №1. С. 99 - 101.

40. Маргасова В. І. Стратегія управління оборотним капіталом. Вісник Національної академії. 2003. №4. С. 218-224.

41. Сайт «Вінницька харчосмакова фабрика». URL: <http://www.vhsvin.com.ua/ua/>.

42. «Вінницька харчосмакова фабрика». URL: <https://smida.gov.ua/db/prof/30453389>.

43. Вінницька харчосмакова фабрика розширила виробничі потужності за підтримки USAID. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/2347566-vinnicka-harcosmakova-fabrika-rozsirila-virobnici-potuznosti-za-pidtrimki-usaid.html.

44. Ефективний SWOT-аналіз — запорука успіху вашого бізнесу. Найкращі приклади для різних ніш бізнесу. URL: <https://ua.weblium.com/blog/efektivnij-swot-analiz-zaporuka-uspihu-vashogo-biznesu-najkrashi-prikladi-dlya-riznih-nish-biznesu>.

45. Швець Ю.О., Скворцова А.В. Управління оборотними активами підприємств. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. 2015. Вып. 13. С. 127-130.

46. Голубко А. І. Управління оборотними активами підприємства. Матеріали XLVII наук.-тех. кон. підрозділів ВНТУ, м. Вінниця, 14-23 березня 2018 р. Вінниця, 2018. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2018/paper/view/4521>.

47. Мороз О. О., Шварц М.В. Управління фінансовою стійкістю

підприємства в сучасних умовах. Матеріали XLVI наук.-техн. конф. підрозділів ВНТУ, Вінниця, 22-24 березня 2017 р. Вінниця, 2017. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2017/paper/view/3175>.

48.Сініцин О. О. Фінансовий леверидж в управлінні структурою капіталу. Ефективна економіка. № 9, 2014. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3334>.

49.Нашкерська М. М. Управління дебіторською заборгованістю у структурі оборотного капіталу підприємства. Вісник НУ «Львівська політехніка». 2009. № 4. С. 136–140

50.Перебийніс В. І., Дроботя Я. А. Логістичне управління запасами на підприємствах : монографія . Полтава : ПУЕТ, 2012. 279 с.

51.Посадова інструкція менеджера (управителя) з логістики. URL:https://legas.com.ua/docdet/2673/posadova_instrukciya_menedzshera_upravitelya_z_logistiki.aspx

Додаток А
(обов'язковий)
ПРОТОКОЛ
ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ

Назва роботи: Підвищення ефективності управління оборотними засобами приватного акціонерного товариства «Вінницька харчосмакова фабрика»

Тип роботи: магістерська кваліфікаційна робота

Підрозділ факультет менеджменту та інформаційної безпеки, кафедра економіки підприємства та виробничого менеджменту

Показники звіту подібності Unicheck

Оригінальність 96,6% Схожість 3,4%

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне)

- Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.
- Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її автора. Роботу направити на доопрацювання.
- Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

Заявляю, що ознайомлений (-на) з повним звітом подібності, який був згенерований Системою щодо роботи (додається).

Особа, відповідальна за перевірку _____ к.т.н., доц. Ратушняк О. Г.

Ознайомлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unicheck щодо роботи.

Автор роботи _____

Рубановський В.А.

Керівник роботи _____

Причепа І.В.

Додаток Б
(обов'язковий)

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра економіки підприємства і виробничого менеджменту
Спеціальність 073 «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ЕПВМ
к.е.н., професор
Лесько О.Й.
“_25_” ___01___2022 року

**ТЕХНІЧНЕ ЗАВДАННЯ
НА ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ТЕМУ:**

Підвищення ефективності управління оборотними засобами
приватного акціонерного товариства «Вінницька харчосмакова фабрика»

08-41.МКР. .15.000 ТЗ

Керівник _____
підпис

к.е.н., доцент кафедри ЕПВМ
Причепя І.В.

"_31_" ___01___2022 р.

Виконавець: студент 2 курсу
магістратури групи МПОУз-20 мз
спеціальності 073 «Менеджмент»

_____ Рубановський В.А.
підпис

"_31_" ___01___2022 р.

Вінниця ВНТУ 2022

1. Підстава для виконання роботи

Підставою для виконання роботи є наказ №__ по ВНТУ від «__»__2022 р. та індивідуальне завдання на виконання дипломної роботи, затверджене протоколом № 11 засідання кафедри ЕПВМ від «25»_01_2022 р.

2. Мета та призначення роботи

Метою роботи є обґрунтування теоретичних, методичних та практичних засад підвищення ефективності управління оборотними засобами підприємства.

Для досягнення поставленої мети було визначено та розв'язано низку задач:

- проаналізувати основні підходи до вивчення проблеми управління оборотними засобами та дослідити сучасний стан розвитку наукових досліджень в даній галузі економічної науки;
- дослідити сутність та структуру понять «оборотні кошти», «оборотні засоби», «оборотні активи», «оборотний капітал»;
- визначити основні напрямки підвищення ефективності управління оборотними засобами підприємства за сучасних умов господарювання;
- удосконалити підхід до оцінювання ефективності управління оборотними засобами підприємства;
- провести аналітичну оцінку діяльності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»;
- проаналізувати ефективність системи управління оборотними засобами досліджуваного підприємства;
- проаналізувати систему менеджменту ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»;
- провести стратегічний аналіз діяльності досліджуваного підприємства;
- провести макетування організаційної структури ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика»;
- розробити рекомендації щодо підвищення ефективності управління оборотними засобами досліджуваного підприємства за сучасних умов;
- провести моделювання результатів господарювання підприємства.

3. Вихідні дані для проведення роботи

Фінансова звітність ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» за 2018–2020 рр.; статистичні дані, методичні вказівки, підручники, посібники, наукові статті тощо.

4. Методи дослідження та аналізу

У процесі дослідження застосовувались методи системного аналізу та синтезу, узагальнення, порівняльного аналізу динаміки економічних показників, розрахунково-аналітичні методи, графоаналітичний метод та інші.

5. Етапи та терміни виконання

1. Вибір напрямку дослідження-добір, вивчення та узагальнення науково-економічної інформації та статистичної інформації; розгляд можливих напрямків досліджень та їх оцінювання; обґрунтування прийнятого напрямку дослідження; розроблення, погодження і затвердження ТЗ: січень 2022 р.

2. Теоретичне дослідження – вивчення теоретичних засад підвищення ефективності управління оборотними засобами підприємства : лютий 2022 р.

3. Аналітична частина дослідження - аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», ефективності управління оборотними засобами та системи менеджменту підприємства: березень 2022 р.

4. Розробка рекомендацій та пропозицій - рекомендації щодо вибору стратегії розвитку ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика», підвищення ефективності управління оборотними засобами та покращення результатів діяльності підприємства, складання загального плану рекомендацій: квітень-травень 2022 р.

5. Узагальнення результатів дослідження - оформлення пояснювальної і графічної частини МКР, складання висновків за результатами досліджень: травень 2022 р.

6. Очікувані результати

В результаті виконання МКР очікується одержання ґрунтовних рекомендацій та пропозицій щодо підвищення ефективності управління оборотними засобами підприємства та діяльності в цілому.

7. Вимоги до розробленої документації:

Згідно «Методичних вказівок до виконання магістерської кваліфікаційної роботи студентами спеціальності «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент підприємств, організацій і установ» / Уклад. В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вид. 3-є, переробл. і допов. Вінниця : ВНТУ, 2021. 64 с.

8. Порядок приймання роботи

Засідання екзаменаційної комісії в червні 2022 р.

Попередній захист, захист перед ЕК – травень 2022 р.

Початок розробки: 01.02.2022 р.

Граничний термін виконання: 30.05.2022 р.

Розробив: _____ Рубановський В.А.

Науковий керівник: _____ Причепя І. В.

“__31__” _____01_____2022 року

Додаток В

(обов'язковий)

Фінансова звітність ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика» за 2018р -
2020 рр.

| | | | |
|---|---|------------------|--------------------|
| Підприємство | Приватне акціонерне товариство "Вінницька харчосмакова фабрика" | Дата | КОДИ 01.01.2021 |
| Територія | Вінницька область, Вінниця | за СДРНОУ | 30453389 |
| Організаційно-правова форма господарювання | Приватне підприємство | за КОАТУУ | 0510100000 |
| Вид економічної діяльності | | за КОПФГ | 120 |
| Середня кількість працівників: 118 | | за КВЕД | 10,39 |
| Адреса, телефон: 21018 м.Вінниця, Р.Скалецького,15, (0432)53-61-74 | | | |
| Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака | | | |
| Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці): | | | |
| за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку | <input type="checkbox"/> | | |
| за міжнародними стандартами фінансової звітності | <input type="checkbox"/> | | |

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.
Форма №1

| Актив | Код рядка | Код за ДКУД 1801001 | |
|--|-------------|-----------------------------|----------------------------|
| | | На початок звітного періоду | На кінець звітного періоду |
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| I. Необоротні активи | | | |
| Нематеріальні активи | 1000 | 297 | 248 |
| первісна вартість | 1001 | 417 | 417 |
| накопичена амортизація | 1002 | (120) | (169) |
| Незавершені капітальні інвестиції | 1005 | 1 870 | 15 378 |
| Основні засоби | 1010 | 25 472 | 27 269 |
| первісна вартість | 1011 | 51 633 | 59 780 |
| знос | 1012 | (26 161) | (32 511) |
| Інвестиційна нерухомість | 1015 | 0 | 0 |
| первісна вартість | 1016 | 0 | 0 |
| знос | 1017 | (0) | (0) |
| Довгострокові біологічні активи | 1020 | 0 | 0 |
| первісна вартість | 1021 | 0 | 0 |
| накопичена амортизація | 1022 | (0) | (0) |
| Довгострокові фінансові інвестиції: | | | |
| які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств | 1030 | 0 | 0 |
| інші фінансові інвестиції | 1035 | 12 | 12 |
| Довгострокова дебіторська заборгованість | 1040 | 0 | 0 |
| Відстрочені податкові активи | 1045 | 9 | 9 |
| Гудвіл | 1050 | 0 | 0 |
| Відстрочені аквізиційні витрати | 1060 | 0 | 0 |
| Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах | 1065 | 0 | 0 |
| Інші необоротні активи | 1090 | 0 | 0 |
| Усього за розділом I | 1095 | 27 660 | 42 916 |
| II. Оборотні активи | | | |
| Засоби | 1100 | 13 530 | 13 606 |

| | | | |
|--|------|--------|---------|
| Виробничі запаси | 1101 | 13 231 | 13 406 |
| Незавершене виробництво | 1102 | 0 | 0 |
| Готова продукція | 1103 | 188 | 133 |
| Товари | 1104 | 111 | 67 |
| Поточні біологічні активи | 1110 | 0 | 0 |
| Депозити перестраховання | 1115 | 0 | 0 |
| Векселі одержані | 1120 | 0 | 0 |
| Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги | 1125 | 31 299 | 30 730 |
| Дебіторська заборгованість за розрахунками: | | | |
| за виданими авансами | 1130 | 3 969 | 17 759 |
| з бюджетом | 1135 | 0 | 990 |
| у тому числі з податку на прибуток | 1136 | 0 | 0 |
| з нарахованих доходів | 1140 | 0 | 0 |
| із внутрішніх розрахунків | 1145 | 0 | 0 |
| Інші поточна дебіторська заборгованість | 1155 | 20 | 54 |
| Поточні фінансові інвестиції | 1160 | 0 | 0 |
| Гроші та їх еквіваленти | 1165 | 5 933 | 1 791 |
| Готівка | 1166 | 54 | 35 |
| Рахунки в банках | 1167 | 5 879 | 1 756 |
| Витрати майбутніх періодів | 1170 | 24 | 55 |
| Частка перестраховника у страхових резервах | 1180 | 0 | 0 |
| у тому числі в: | | | |
| резервах довгострокових зобов'язань | 1181 | 0 | 0 |
| резервах збитків або резервах належних виплат | 1182 | 0 | 0 |
| резервах незароблених премій | 1183 | 0 | 0 |
| інших страхових резервах | 1184 | 0 | 0 |
| Інші оборотні активи | 1190 | 14 | 10 |
| Усього за розділом II | 1195 | 54 789 | 64 995 |
| III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття | 1200 | 0 | 0 |
| Баланс | 1300 | 82 449 | 107 911 |

| Пасиви | Код рядка | На початок звітного періоду | На кінець звітного періоду |
|--|-----------|-----------------------------|----------------------------|
| I | 2 | 3 | 4 |
| I. Власний капітал | | | |
| Зареєстрований (пайовий) капітал | 1400 | 228 | 228 |
| Внески до незареєстрованого статутного капіталу | 1401 | 0 | 0 |
| Капітал у дооцінках | 1405 | 425 | 425 |
| Додатковий капітал | 1410 | 0 | 0 |
| Емісійний дохід | 1411 | 0 | 0 |
| Накопичені курсові різниці | 1412 | 0 | 0 |
| Резервний капітал | 1415 | 57 | 57 |
| Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) | 1420 | 63 068 | 79 372 |
| Несплачений капітал | 1425 | (0) | (0) |
| Вилучений капітал | 1430 | (0) | (0) |
| Інші резерви | 1435 | 0 | 0 |
| Усього за розділом I | 1495 | 63 778 | 80 082 |
| II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення | | | |
| Відстрочені податкові зобов'язання | 1500 | 0 | 0 |
| Пенсійні зобов'язання | 1505 | 0 | 0 |
| Довгострокові кредити банків | 1510 | 0 | 0 |
| Інші довгострокові зобов'язання | 1515 | 0 | 0 |

| | | | |
|---|------|--------|---------|
| Довгострокові забезпечення | 1520 | 0 | 0 |
| Довгострокові забезпечення витрат персоналу | 1521 | 0 | 0 |
| Цільове фінансування | 1525 | 0 | 0 |
| Благодійна допомога | 1526 | 0 | 0 |
| Страхові резерви | 1530 | 0 | 0 |
| у тому числі: | | | |
| резерв довгострокових зобов'язань | 1531 | 0 | 0 |
| резерв збитків або резерв належних виплат | 1532 | 0 | 0 |
| резерв незароблених премій | 1533 | 0 | 0 |
| інші страхові резерви | 1534 | 0 | 0 |
| Інвестиційні контракти | 1535 | 0 | 0 |
| Призовий фонд | 1540 | 0 | 0 |
| Резерв на виплату джек-поту | 1545 | 0 | 0 |
| Усього за розділом II | 1595 | 0 | 0 |
| III. Поточні зобов'язання і забезпечення | | | |
| Короткострокові кредити банків | 1600 | 2 530 | 15 000 |
| Векселі видані | 1605 | 0 | 0 |
| Поточна кредиторська заборгованість за: | | | |
| довгостроковими зобов'язаннями | 1610 | 0 | 0 |
| товари, роботи, послуги | 1615 | 9 361 | 6 926 |
| розрахунками з бюджетом | 1620 | 1 705 | 920 |
| у тому числі з податку на прибуток | 1621 | 730 | 650 |
| розрахунками зі страхування | 1625 | 252 | 304 |
| розрахунками з оплати праці | 1630 | 1 053 | 1 210 |
| одержаними авансами | 1635 | 131 | 132 |
| розрахунками з учасниками | 1640 | 0 | 0 |
| із внутрішніх розрахунків | 1645 | 0 | 0 |
| страховою діяльністю | 1650 | 0 | 0 |
| Поточні забезпечення | 1660 | 1 083 | 1 207 |
| Доходи майбутніх періодів | 1665 | 1 851 | 1 105 |
| Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків | 1670 | 0 | 0 |
| Інші поточні зобов'язання | 1690 | 705 | 1 025 |
| Усього за розділом III | 1695 | 18 671 | 27 829 |
| IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття | 1700 | 0 | 0 |
| Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду | 1800 | 0 | 0 |
| Баланс | 1900 | 82 449 | 107 911 |

Примітки: даних немає

Керівник

Семенов Любов Артемівна

Головний бухгалтер

Гайдар

Оксана

Юрійна

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
Форма №2
I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

| Стаття | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|---|-----------|-------------------|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) | 2000 | 174 423 | 159 083 |
| Чисті зароблені страхові премії | 2010 | 0 | 0 |
| Премії підписані, валова сума | 2011 | 0 | 0 |
| Премії, передані у перестраховування | 2012 | (0) | (0) |
| Зміна резерву незароблених премій, валова сума | 2013 | 0 | 0 |
| Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій | 2014 | 0 | 0 |
| Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) | 2050 | (127 180) | (118 367) |
| Чисті понесені збитки за страховими виплатами | 2070 | (0) | (0) |
| Валовий: | | | |
| прибуток | 2090 | 47 243 | 40 716 |
| збиток | 2095 | (0) | (0) |
| Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань | 2105 | 0 | 0 |
| Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів | 2110 | 0 | 0 |
| Зміна інших страхових резервів, валова сума | 2111 | 0 | 0 |
| Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах | 2112 | 0 | 0 |
| Інші операційні доходи | 2120 | 14 411 | 7 699 |
| Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю | 2121 | 0 | 0 |
| Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції | 2122 | 0 | 0 |
| Дохід від використання конитів, вивільнених від оподаткування | 2123 | 0 | 0 |
| Адміністративні витрати | 2130 | (5 552) | (5 036) |
| Витрати на збут | 2150 | (23 701) | (22 189) |
| Інші операційні витрати | 2180 | (12 334) | (8 080) |
| Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю | 2181 | 0 | 0 |
| Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції | 2182 | 0 | 0 |
| Фінансовий результат від операційної діяльності: | | | |
| прибуток | 2190 | 20 067 | 13 110 |
| збиток | 2195 | (0) | (0) |
| Дохід від участі в капіталі | 2200 | 104 | 316 |
| Інші фінансові доходи | 2220 | 12 | 129 |
| Інші доходи | 2240 | 0 | 0 |

| | | | |
|---|------|---------|---------|
| Дохід від благодійної допомоги | 2241 | 0 | 0 |
| Фінансові витрати | 2250 | (271) | (300) |
| Витрати від участі в капіталі | 2255 | (0) | (0) |
| Інші витрати | 2270 | (1) | (27) |
| Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті | 2275 | 0 | 0 |
| Фінансовий результат до оподаткування: | | | |
| прибуток | 2290 | 19 911 | 13 228 |
| збиток | 2295 | (0) | (0) |
| Витрати (дохід) з податку на прибуток | 2300 | -3 607 | -2 399 |
| Прибуток (збиток) від пропущеної діяльності після оподаткування | 2305 | 0 | 0 |
| Чистий фінансовий результат: | | | |
| прибуток | 2350 | 16 304 | 10 829 |
| збиток | 2355 | (0) | (0) |

II. Сукупний дохід

| Стаття | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|---|-----------|-------------------|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| Дооцінка (уцінка) необоротних активів | 2400 | 0 | 0 |
| Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів | 2405 | 0 | 0 |
| Накопичені курсові різниці | 2410 | 0 | 0 |
| Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств | 2415 | 0 | 0 |
| Інший сукупний дохід | 2445 | 0 | 0 |
| Інший сукупний дохід до оподаткування | 2450 | 0 | 0 |
| Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом | 2455 | (0) | (0) |
| Інший сукупний дохід після оподаткування | 2460 | 0 | 0 |
| Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460) | 2465 | 16 304 | 10 829 |

III. Елементи операційних витрат

| Назва статті | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|----------------------------------|-----------|-------------------|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| Матеріальні затрати | 2500 | 112 968 | 108 421 |
| Витрати на оплату праці | 2505 | 22 409 | 19 633 |
| Відрахування на соціальні заходи | 2510 | 4 514 | 3 883 |
| Амортизація | 2515 | 6 440 | 5 196 |
| Інші операційні витрати | 2520 | 27 239 | 20 235 |
| Разом | 2550 | 173 570 | 157 368 |

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

| Назва статті | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|--|-----------|-------------------|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| Середньорічна кількість простих акцій | 2600 | 910 812 | 910 812 |
| Скоригована середньорічна кількість простих акцій | 2605 | 910 812 | 910 812 |
| Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію | 2610 | 17,900000 | 11,890000 |
| Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію | 2615 | 17,900000 | 11,890000 |
| Дивіденди на одну просту акцію | 2650 | 0,00 | 0,00 |

| | | | |
|--|---|------------------|--------------------|
| Підприємство | Приватне акціонерне товариство "Вінницька харчосмакова фабрика" | Дата | КОДИ 01.01.2020 |
| Територія | Вінницька область, Вінниця | за ЄДРПОУ | 30453389 |
| Організаційно-правова форма господарювання | Приватне підприємство | за КОАТУУ | 0510100000 |
| Вид економічної діяльності | | за КОПФГ | 120 |
| Середня кількість працівників: | 115 | за КВЕД | 10,39 |
| Адреса, телефон: | 21018 м.Вінниця,, Р.Скалецького,15, (0432) 53-61-74, | | |
| Одиниця виміру: | тис.грн. без десяткового знака | | |
| Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці): | | | |
| за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку | <input type="checkbox"/> | | |
| за міжнародними стандартами фінансової звітності | <input checked="" type="checkbox"/> | | |

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.
Форма №1

| Актив | Код рядка | Код за ДКУД 1801001 | |
|--|-----------|-----------------------------|----------------------------|
| | | На початок звітного періоду | На кінець звітного періоду |
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| I. Необоротні активи | | | |
| Нематеріальні активи | 1000 | 245 | 297 |
| первісна вартість | 1001 | 323 | 417 |
| накопичена амортизація | 1002 | (78) | (120) |
| Незавершені капітальні інвестиції | 1005 | 2 401 | 1 870 |
| Основні засоби | 1010 | 20 211 | 25 472 |
| первісна вартість | 1011 | 41 372 | 51 633 |
| знос | 1012 | (21 161) | (26 161) |
| Інвестиційна нерухомість | 1015 | 0 | 0 |
| первісна вартість | 1016 | 0 | 0 |
| знос | 1017 | (0) | (0) |
| Довгострокові біологічні активи | 1020 | 0 | 0 |
| первісна вартість | 1021 | 0 | 0 |
| накопичена амортизація | 1022 | (0) | (0) |
| Довгострокові фінансові інвестиції: | | | |
| які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств | 1030 | 0 | 0 |
| інші фінансові інвестиції | 1035 | 12 | 12 |
| Довгострокова дебіторська заборгованість | 1040 | 0 | 0 |
| Відстрочені податкові активи | 1045 | 9 | 9 |
| Гудвіл | 1050 | 0 | 0 |
| Відстрочені аквізиційні витрати | 1060 | 0 | 0 |
| Залишок коштів у централізованих страхових резервних | 1065 | 0 | 0 |

| | | | |
|--|------|--------|--------|
| фондах | | | |
| Інші необоротні активи | 1090 | 0 | 0 |
| Усього за розділом I | 1095 | 22 878 | 27 660 |
| II. Оборотні активи | | | |
| Запаси | 1100 | 11 655 | 13 530 |
| Виробничі запаси | 1101 | 11 417 | 13 231 |
| Незавершене виробництво | 1102 | 0 | 0 |
| Готова продукція | 1103 | 126 | 188 |
| Товари | 1104 | 112 | 111 |
| Поточні біологічні активи | 1110 | 0 | 0 |
| Депозити перестраховання | 1115 | 0 | 0 |
| Векселі одержані | 1120 | 0 | 0 |
| Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги | 1125 | 24 242 | 31 299 |
| Дебіторська заборгованість за розрахунками: | | | |
| за виданими авансами | 1130 | 5 477 | 3 969 |
| з бюджетом | 1135 | 1 | 0 |
| у тому числі з податку на прибуток | 1136 | 0 | 0 |
| з нарахованих доходів | 1140 | 0 | 0 |
| із внутрішніх розрахунків | 1145 | 0 | 0 |
| Інша поточна дебіторська заборгованість | 1155 | 14 | 20 |
| Поточні фінансові інвестиції | 1160 | 0 | 0 |
| Гроші та їх еквіваленти | 1165 | 2 176 | 5 933 |
| Готівка | 1166 | 157 | 54 |
| Рахунки в банках | 1167 | 2 019 | 5 879 |
| Витрати майбутніх періодів | 1170 | 11 | 24 |
| Частка перестраховика у страхових резервах | 1180 | 0 | 0 |
| у тому числі в: | | | |
| резервах довгострокових зобов'язань | 1181 | 0 | 0 |
| резервах збитків або резервах належних виплат | 1182 | 0 | 0 |
| резервах незароблених премій | 1183 | 0 | 0 |
| інших страхових резервах | 1184 | 0 | 0 |
| Інші оборотні активи | 1190 | 2 | 14 |
| Усього за розділом II | 1195 | 43 578 | 54 789 |
| III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття | 1200 | 0 | 0 |
| Баланс | 1300 | 66 456 | 82 449 |

| Пасив | Код рядка | На початок звітного періоду | На кінець звітного періоду |
|---|-----------|-----------------------------|----------------------------|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| I. Власний капітал | | | |
| Зареєстрований (пайовий) капітал | 1400 | 228 | 228 |
| Внески до незареєстрованого статутного капіталу | 1401 | 0 | 0 |
| Капітал у дооцінках | 1405 | 425 | 425 |
| Додатковий капітал | 1410 | 0 | 0 |
| Емісійний дохід | 1411 | 0 | 0 |
| Накопичені курсові різниці | 1412 | 0 | 0 |
| Резервний капітал | 1415 | 57 | 57 |

| | | | |
|--|------|--------|--------|
| Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) | 1420 | 52 239 | 63 068 |
| Неоплачений капітал | 1425 | (0) | (0) |
| Вилучений капітал | 1430 | (0) | (0) |
| Інші резерви | 1435 | 0 | 0 |
| Усього за розділом I | 1495 | 52 949 | 63 778 |
| II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення | | | |
| Відстрочені податкові зобов'язання | 1500 | 0 | 0 |
| Пенсійні зобов'язання | 1505 | 0 | 0 |
| Довгострокові кредити банків | 1510 | 0 | 0 |
| Інші довгострокові зобов'язання | 1515 | 0 | 0 |
| Довгострокові забезпечення | 1520 | 0 | 0 |
| Довгострокові забезпечення витрат персоналу | 1521 | 0 | 0 |
| Цільове фінансування | 1525 | 0 | 0 |
| Благодійна допомога | 1526 | 0 | 0 |
| Страхові резерви | 1530 | 0 | 0 |
| у тому числі: | | | |
| резерв довгострокових зобов'язань | 1531 | 0 | 0 |
| резерв збитків або резерв належних виплат | 1532 | 0 | 0 |
| резерв незароблених премій | 1533 | 0 | 0 |
| інші страхові резерви | 1534 | 0 | 0 |
| Інвестиційні контракти | 1535 | 0 | 0 |
| Призовий фонд | 1540 | 0 | 0 |
| Резерв на виплату джек-поту | 1545 | 0 | 0 |
| Усього за розділом II | 1595 | 0 | 0 |
| III. Поточні зобов'язання і забезпечення | | | |
| Короткострокові кредити банків | 1600 | 1 700 | 2 530 |
| Векселі видані | 1605 | 0 | 0 |
| Поточна кредиторська заборгованість за: | | | |
| довгостроковими зобов'язаннями | 1610 | 0 | 0 |
| товари, роботи, послуги | 1615 | 3 920 | 9 361 |
| розрахунками з бюджетом | 1620 | 2 459 | 1 705 |
| у тому числі з податку на прибуток | 1621 | 476 | 730 |
| розрахунками зі страхування | 1625 | 193 | 252 |
| розрахунками з оплати праці | 1630 | 836 | 1 053 |
| одержаними авансами | 1635 | 48 | 131 |
| розрахунками з учасниками | 1640 | 0 | 0 |
| із внутрішніх розрахунків | 1645 | 0 | 0 |
| страховою діяльністю | 1650 | 0 | 0 |
| Поточні забезпечення | 1660 | 858 | 1 083 |
| Доходи майбутніх періодів | 1665 | 2 569 | 1 851 |
| Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків | 1670 | 0 | 0 |
| Інші поточні зобов'язання | 1690 | 924 | 705 |
| Усього за розділом III | 1695 | 13 507 | 18 671 |
| IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття | | | |
| Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду | 1800 | 0 | 0 |
| Баланс | 1900 | 66 456 | 82 449 |

Примітки: д/н

Керівник

Семенюк Любов Артемівна

Підприємство

Приватне акціонерне товариство "Вінницька харчосмакова фабрика"

Дата
за ЄДРПОУ

| |
|------------|
| КОДИ |
| 01.01.2020 |
| 30453389 |

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

| Стаття | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|---|-----------|-------------------|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) | 2000 | 159 083 | 117 658 |
| Чисті зароблені страхові премії | 2010 | 0 | 0 |
| Премії підписані, валова сума | 2011 | 0 | 0 |
| Премії, передані у перестраховання | 2012 | (0) | (0) |
| Зміна резерву незароблених премій, валова сума | 2013 | 0 | 0 |
| Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій | 2014 | 0 | 0 |
| Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) | 2050 | (118 367) | (87 490) |
| Чисті понесені збитки за страховими виплатами | 2070 | (0) | (0) |
| Валовий: | | | |
| прибуток | 2090 | 40 716 | 30 168 |
| збиток | 2095 | (0) | (0) |
| Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань | 2105 | 0 | 0 |
| Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів | 2110 | 0 | 0 |
| Зміна інших страхових резервів, валова сума | 2111 | 0 | 0 |
| Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах | 2112 | 0 | 0 |
| Інші операційні доходи | 2120 | 7 699 | 3 520 |
| Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю | 2121 | 0 | 0 |
| Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції | 2122 | 0 | 0 |
| Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування | 2123 | 0 | 0 |
| Адміністративні витрати | 2130 | (5 036) | (4 394) |
| Витрати на збут | 2150 | (22 189) | (16 993) |
| Інші операційні витрати | 2180 | (8 080) | (2 889) |
| Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю | 2181 | 0 | 0 |
| Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції | 2182 | 0 | 0 |
| Фінансовий результат від операційної діяльності: | | | |
| прибуток | 2190 | 13 110 | 9 412 |

| | | | |
|---|------|---------|---------|
| збиток | 2195 | (0) | (0) |
| Дохід від участі в капіталі | 2200 | 316 | 299 |
| Інші фінансові доходи | 2220 | 129 | 5 |
| Інші доходи | 2240 | 0 | 0 |
| Дохід від благодійної допомоги | 2241 | 0 | 0 |
| Фінансові витрати | 2250 | (300) | (186) |
| Втрати від участі в капіталі | 2255 | (0) | (0) |
| Інші витрати | 2270 | (27) | (0) |
| Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті | 2275 | 0 | 0 |
| Фінансовий результат до оподаткування: | | | |
| прибуток | 2290 | 13 228 | 9 530 |
| збиток | 2295 | (0) | (0) |
| Витрати (дохід) з податку на прибуток | 2300 | -2 399 | -1 724 |
| Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування | 2305 | 0 | 0 |
| Чистий фінансовий результат: | | | |
| прибуток | 2350 | 10 829 | 7 806 |
| збиток | 2355 | (0) | (0) |

II. Сукупний дохід

| Стаття | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|---|-----------|-------------------|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| Дооцінка (уцінка) необоротних активів | 2400 | 0 | 0 |
| Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів | 2405 | 0 | 0 |
| Накопичені курсові різниці | 2410 | 0 | 0 |
| Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств | 2415 | 0 | 0 |
| Інший сукупний дохід | 2445 | 0 | 0 |
| Інший сукупний дохід до оподаткування | 2450 | 0 | 0 |
| Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом | 2455 | (0) | (0) |
| Інший сукупний дохід після оподаткування | 2460 | 0 | 0 |
| Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460) | 2465 | 10 829 | 7 806 |

III. Елементи операційних витрат

| Назва статті | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|----------------------------------|-----------|-------------------|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| Матеріальні затрати | 2500 | 108 421 | 82 486 |
| Витрати на оплату праці | 2505 | 19 633 | 14 308 |
| Відрахування на соціальні заходи | 2510 | 3 883 | 2 846 |
| Амортизація | 2515 | 5 196 | 4 029 |
| Інші операційні витрати | 2520 | 20 235 | 6 787 |
| Разом | 2550 | 157 368 | 110 456 |

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

| Назва статті | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період |
|--------------|-----------|-------------------|-----------------------|
|--------------|-----------|-------------------|-----------------------|

75

| | | | попереднього року |
|--|------|-----------|-------------------|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| Середньорічна кількість простих акцій | 2600 | 910 812 | 910 812 |
| Скоригована середньорічна кількість простих акцій | 2605 | 910 812 | 910 812 |
| Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію | 2610 | 11,890000 | 8,580000 |
| Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію | 2615 | 11,890000 | 8,580000 |
| Дивіденди на одну просту акцію | 2650 | 0,00 | 0,00 |

Примітки: д/н

| | | | |
|---|---|------------------|--------------------|
| Підприємство Територія Організаційно-правова форма господарювання Вид економічної діяльності | Приватне акціонерне товариство "Вінницька харчосмакова фабрика" | Дата | КОДИ 01.01.2019 |
| | Вінницька область, Вінниця | за ЄДРПОУ | 30453389 |
| | Приватне підприємство | за КОАТУУ | 0510100000 |
| | | за КОПФГ | 120 |
| | | за КВЕД | 10,39 |

Середня кількість працівників: 105
Адреса, телефон: 21018 м.Вінниця,, Р.Скалецького,15, (0432) 53-61-74,
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.
Форма №1

| | | Код за ДКУД | |
|--|--------------|----------------------------------|---------------------------------|
| | | 1801001 | |
| Актив | Код рядка | На початок звітної періоду | На кінець звітної періоду |
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| I. Необоротні активи | | | |
| Нематеріальні активи | 1000 | 161 | 245 |
| первісна вартість | 1001 | 228 | 323 |
| накопичена амортизація | 1002 | (67) | (78) |
| Незавершені капітальні інвестиції | 1005 | 598 | 2 401 |
| Основні засоби | 1010 | 16 536 | 20 211 |
| первісна вартість | 1011 | 33 678 | 41 372 |
| знос | 1012 | (17 142) | (21 161) |
| Інвестиційна нерухомість | 1015 | 0 | 0 |
| первісна вартість | 1016 | 0 | 0 |
| знос | 1017 | (0) | (0) |
| Довгострокові біологічні активи | 1020 | 0 | 0 |
| первісна вартість | 1021 | 0 | 0 |
| накопичена амортизація | 1022 | (0) | (0) |
| Довгострокові фінансові інвестиції: | | | |
| які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств | 1030 | 0 | 0 |
| інші фінансові інвестиції | 1035 | 12 | 12 |
| Довгострокова дебіторська заборгованість | 1040 | 0 | 0 |
| Відстрочені податкові активи | 1045 | 9 | 9 |
| Гудвіл | 1050 | 0 | 0 |
| Відстрочені аквізиційні витрати | 1060 | 0 | 0 |
| Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах | 1065 | 0 | 0 |
| Інші необоротні активи | 1090 | 0 | 0 |
| Усього за розділом I | 1095 | 17 316 | 22 878 |

| | | | |
|---|------|--------|--------|
| II. Оборотні активи | | | |
| Запаси | 1100 | 15 159 | 11 655 |
| Виробничі запаси | 1101 | 14 892 | 11 417 |
| Незавершене виробництво | 1102 | 0 | 0 |
| Готова продукція | 1103 | 137 | 126 |
| Товари | 1104 | 130 | 112 |
| Поточні біологічні активи | 1110 | 0 | 0 |
| Депозити перестраховання | 1115 | 0 | 0 |
| Векселі одержані | 1120 | 0 | 0 |
| Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги | 1125 | 18 527 | 24 242 |
| Дебіторська заборгованість за розрахунками: | | | |
| за виданими авансами | 1130 | 5 764 | 5 477 |
| з бюджетом | 1135 | 0 | 1 |
| у тому числі з податку на прибуток | 1136 | 0 | 0 |
| з нарахованих доходів | 1140 | 0 | 0 |
| із внутрішніх розрахунків | 1145 | 0 | 0 |
| Інша поточна дебіторська заборгованість | 1155 | 7 | 14 |
| Поточні фінансові інвестиції | 1160 | 0 | 0 |
| Гроші та їх еквіваленти | 1165 | 2 494 | 2 176 |
| Готівка | 1166 | 201 | 157 |
| Рахунки в банках | 1167 | 2 293 | 2 019 |
| Витрати майбутніх періодів | 1170 | 12 | 11 |
| Частка перестраховика у страхових резервах | 1180 | 0 | 0 |
| у тому числі в: | | | |
| резервах довгострокових зобов'язань | 1181 | 0 | 0 |
| резервах збитків або резервах належних виплат | 1182 | 0 | 0 |
| резервах незароблених премій | 1183 | 0 | 0 |
| інших страхових резервах | 1184 | 0 | 0 |
| Інші оборотні активи | 1190 | 2 | 2 |
| Усього за розділом II | 1195 | 41 965 | 43 578 |
| III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття | | | |
| Баланс | 1300 | 59 281 | 66 456 |

| Пасив | Код рядка | На початок звітнього періоду | На кінець звітнього періоду |
|---|-----------|------------------------------|-----------------------------|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| I. Власний капітал | | | |
| Зареєстрований (пайовий) капітал | 1400 | 228 | 228 |
| Внески до незареєстрованого статутного капіталу | 1401 | 0 | 0 |
| Капітал у дооцінках | 1405 | 425 | 425 |
| Додатковий капітал | 1410 | 0 | 0 |
| Емісійний дохід | 1411 | 0 | 0 |
| Накопичені курсові різниці | 1412 | 0 | 0 |
| Резервний капітал | 1415 | 57 | 57 |
| Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) | 1420 | 44 735 | 52 541 |
| Неоплачений капітал | 1425 | (0) | (0) |
| Вилучений капітал | 1430 | (0) | (0) |
| Інші резерви | 1435 | 0 | 0 |
| Усього за розділом I | 1495 | 45 445 | 53 251 |

| | | | |
|--|------|--------|--------|
| II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення | | | |
| Відстрочені податкові зобов'язання | 1500 | 0 | 0 |
| Пенсійні зобов'язання | 1505 | 0 | 0 |
| Довгострокові кредити банків | 1510 | 0 | 0 |
| Інші довгострокові зобов'язання | 1515 | 0 | 0 |
| Довгострокові забезпечення | 1520 | 0 | 0 |
| Довгострокові забезпечення витрат персоналу | 1521 | 0 | 0 |
| Цільове фінансування | 1525 | 0 | 0 |
| Благодійна допомога | 1526 | 0 | 0 |
| Страхові резерви | 1530 | 0 | 0 |
| у тому числі: | | | |
| резерв довгострокових зобов'язань | 1531 | 0 | 0 |
| резерв збитків або резерв належних виплат | 1532 | 0 | 0 |
| резерв незароблених премій | 1533 | 0 | 0 |
| інші страхові резерви | 1534 | 0 | 0 |
| Інвестиційні контракти | 1535 | 0 | 0 |
| Призовий фонд | 1540 | 0 | 0 |
| Резерв на виплату джек-поту | 1545 | 0 | 0 |
| Усього за розділом II | 1595 | 0 | 0 |
| III. Поточні зобов'язання і забезпечення | | | |
| Короткострокові кредити банків | 1600 | 0 | 1 700 |
| Векселі видані | 1605 | 0 | 0 |
| Поточна кредиторська заборгованість за: | | | |
| довгостроковими зобов'язаннями | 1610 | 0 | 0 |
| товари, роботи, послуги | 1615 | 7 513 | 3 920 |
| розрахунками з бюджетом | 1620 | 1 031 | 2 157 |
| у тому числі з податку на прибуток | 1621 | 390 | 476 |
| розрахунками зі страхування | 1625 | 137 | 193 |
| розрахунками з оплати праці | 1630 | 575 | 836 |
| одержаними авансами | 1635 | 46 | 48 |
| розрахунками з учасниками | 1640 | 0 | 0 |
| із внутрішніх розрахунків | 1645 | 0 | 0 |
| страховою діяльністю | 1650 | 0 | 0 |
| Поточні забезпечення | 1660 | 872 | 858 |
| Доходи майбутніх періодів | 1665 | 2 886 | 2 569 |
| Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків | 1670 | 0 | 0 |
| Інші поточні зобов'язання | 1690 | 776 | 924 |
| Усього за розділом III | 1695 | 13 836 | 13 205 |
| IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття | | | |
| Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду | 1800 | 0 | 0 |
| Баланс | 1900 | 59 281 | 66 456 |

Примітки: Станом на 31.12.2018 року незавершені капітальні інвестиції рахуються на суму 2401 тис. грн. Нематеріальні активи станом на 31.12.2018 року обліковуються в розмірі 323 тис. грн. (по первісній вартості), 245 тис. грн. (залишковій вартості), накопичена амортизація становить 78 тис. грн. - права на комерційні позначення та права користування природними ресурсами. Акціонерне товариство має довгострокові фінансові інвестиції (частка в статутному капіталі) - ТОВ "ДАМІА" - 12 тис. грн.

Керівник Семенюк Любов Артемівна

Головний бухгалтер Гайдар Оксана Юріївна

Підприємство

Приватне акціонерне товариство "Вінницька харчосмакова фабрика"

Дата

за ЄДРПОУ

КОДИ

01.01.2019

30453389

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)

за 2018 рік

Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД

1801003

| Стаття | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|---|-----------|-------------------|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) | 2000 | 117 658 | 94 312 |
| Чисті зароблені страхові премії | 2010 | 0 | 0 |
| Премії підписані, валова сума | 2011 | 0 | 0 |
| Премії, передані у перестраховання | 2012 | (0) | (0) |
| Зміна резерву незароблених премій, валова сума | 2013 | 0 | 0 |
| Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій | 2014 | 0 | 0 |
| Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) | 2050 | (87 490) | (69 646) |
| Чисті понесені збитки за страховими виплатами | 2070 | (0) | (0) |
| Валовий: | | | |
| прибуток | 2090 | 30 168 | 24 666 |
| збиток | 2095 | (0) | (0) |
| Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань | 2105 | 0 | 0 |
| Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів | 2110 | 0 | 0 |
| Зміна інших страхових резервів, валова сума | 2111 | 0 | 0 |
| Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах | 2112 | 0 | 0 |
| Інші операційні доходи | 2120 | 3 520 | 1 953 |
| Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю | 2121 | 0 | 0 |
| Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції | 2122 | 0 | 0 |
| Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування | 2123 | 0 | 0 |
| Адміністративні витрати | 2130 | (4 394) | (3 443) |
| Витрати на збут | 2150 | (16 993) | (12 719) |
| Інші операційні витрати | 2180 | (2 889) | (2 092) |
| Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю | 2181 | 0 | 0 |
| Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції | 2182 | 0 | 0 |
| Фінансовий результат від операційної діяльності: | | | |
| прибуток | 2190 | 9 412 | 8 365 |
| збиток | 2195 | (0) | (0) |
| Дохід від участі в капіталі | 2200 | 299 | 484 |
| Інші фінансові доходи | 2220 | 5 | 164 |

| | | | |
|---|------|---------|--------|
| Інші доходи | 2240 | 0 | 0 |
| Дохід від благодійної допомоги | 2241 | 0 | 0 |
| Фінансові витрати | 2250 | (186) | (16) |
| Втрати від участі в капіталі | 2255 | (0) | (0) |
| Інші витрати | 2270 | (0) | (1) |
| Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті | 2275 | 0 | 0 |
| Фінансовий результат до оподаткування: | | | |
| прибуток | 2290 | 9 530 | 8 996 |
| збиток | 2295 | (0) | (0) |
| Витрати (дохід) з податку на прибуток | 2300 | -1 724 | -1 620 |
| Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування | 2305 | 0 | 0 |
| Чистий фінансовий результат: | | | |
| прибуток | 2350 | 7 806 | 7 376 |
| збиток | 2355 | (0) | (0) |

II. Сукупний дохід

| Стаття | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|---|-----------|-------------------|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| Дооцінка (уцінка) необоротних активів | 2400 | 0 | 0 |
| Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів | 2405 | 0 | 0 |
| Накопичені курсові різниці | 2410 | 0 | 0 |
| Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств | 2415 | 0 | 0 |
| Інший сукупний дохід | 2445 | 0 | 0 |
| Інший сукупний дохід до оподаткування | 2450 | 0 | 0 |
| Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом | 2455 | (0) | (0) |
| Інший сукупний дохід після оподаткування | 2460 | 0 | 0 |
| Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460) | 2465 | 7 806 | 7 376 |

III. Елементи операційних витрат

| Назва статті | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|----------------------------------|-----------|-------------------|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| Матеріальні затрати | 2500 | 82 486 | 67 374 |
| Витрати на оплату праці | 2505 | 14 308 | 10 758 |
| Відрахування на соціальні заходи | 2510 | 2 846 | 2 144 |
| Амортизація | 2515 | 4 030 | 2 939 |
| Інші операційні витрати | 2520 | 6 766 | 3 546 |
| Разом | 2550 | 110 436 | 86 761 |

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

| Назва статті | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|---|-----------|-------------------|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| Середньорічна кількість простих акцій | 2600 | 910 812 | 910 812 |
| Скоригована середньорічна кількість простих акцій | 2605 | 910 812 | 910 812 |
| Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію | 2610 | 8,580000 | 8,100000 |

Додаток Г
(обов'язковий)

ІЛЮСТРАТИВНА ЧАСТИНА
«ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ ЗАСОБАМИ
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«ВІННИЦЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»